Poštnina plačana v gotovini.
Leto XIX., št. 110
Ljubljana, petek 13. maja 1938
Cena 2 Di

Upravništvo. Ljubljana, Knafljeva 5 — Telefon št. 3122 3123, 3124, 3125 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Grajski trg 7. Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2. — Telefon št. 190
Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljubljana št. 11.842, Praga číslo 78 180 Wien št. 105 241

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno Din 25.— Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo: Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon 3122 3123 3124 3125 3126 Maribor Grajski trg št. 7, telefon št. 2440 Celje. Strossmayerjeva ulica štev. 1 telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo

Narodne manjšine na Poljskem

Napeta kampanja, ki se je sprožila ob problemu, kako naj se uredi razmerje med Nemci in državo na Češkoslovaškem, dolgotrajna diskusija, ki se vleče po evropskem časopisju o tem vprašanju ter o raznovrstnih možnostih, porajajočih se ob njem, je rodila med drugim tudi posledico, da se je pozornost politične javnosti začela obračati na Poljsko in njene manjšine. In to ne morda slučajno, marveč po določenih notranjih zvezah, katerih medsebojnih povezanosti ne bo težko uganiti tudi tam, kjer se zdi na prvi pogled manj vidna.

Od leta 1934. ima Poljska z Nemčijo pakt prijateljstva, ki je obenem nekak pakt o nenapadanju. V njem je namreč določeno, da se naj reševanje vseh sporov med obema državama odloži za deset let. Odtlej vlada zares med sosedoma nekako politično zatišje, ki pomeni odložitev obravnavanja spornih zadev; atmosfera medsebojne prizanesljivosti pomaga hkrati v dobrem reševati manjše zadeve, kakor je bila na primer težava glede prometa preko poljskega ozemlja v Vzhodno Prusijo, ali pa težave, ki jih je povzročila politična preorientacija v Gdansku. Ta mirovna atmosfera je pomagala reševati tudi kočljivo vprašanje zaščite narodnih manjšin, kjer se je dosegel dogovor o recipročnem postopanju in obravnavanju manjšinskih problemov.

Vendar so ravno iz tega področja zmirom znova nastajale diference, ki so sprožile često tudi javne polemike. Vendar te ravno zaradi medsebojne prijateljske pogodbe niso več zavzemale tako ostrih oblik, kakor je bilo to običajno prej, in obojestranske manjšinske pritožbe tudi niso več prihajale pred Društvo narodov. Navadno se je posrečilo, da so nastale spore omejili na čim najmanjšo mero, čeprav so se pritožbe tako z ene kakor z druge strani oglašale vedno znova.

V zadnji dobi se na manjšinskem področju zopet množijo sporne zadeve in primeri nesoglasja. Polemika okrog teh vprašanj je to pot posegla tudi na nekatere večje liste, česar so se vsa zadnja leta kolikor najbolj mogoče ogibali. Nemški listi zlasti očitajo Poljakom, da so v Krakovu zaprli učiteljišče, na katerem so se šolali kandidati za učitelje na nemških manjšinskih šolah. Poljski listi pa odgovarjajo z očitkom, da so v nemškosleškem Bitomu zaprli poljsko šolo, na kateri so se vzgajali poljski manjšinski učitelji.

V političnem pogledu so bili Nemci na Poljskem doslej razdeljeni v glavnem v dva bloka. Na eni strani je bila politična stranka, ki je družila v sebi narodnosocialistične elemente, na drugi strani pa koalicija vseh ostalih strank in frakcij. Med obema taboroma je bilo mnogo nasprotij, toda v zadnjih tednih, po dogodkih v Avstriji, v sredini marca, se je pojavilo stremljenje po strnitvi vseh nemških političnih in nacionalnih sil. Iz vrst koaliranih frakcij je izšel predlog, naj bi se vsi Nemci na Poljskem združili v nacionalno-politično enoto. Toda narodni socialisti so odklonili ta predlog. Poljski listi so tolmačili ta nepričakovani korak z domnevo, da hočejo narodnosocialistični vodje sami izvesti združitev po vzorcu Henleinovega gibanja v ČSR in da nočejo pri tem obremeniti svoje združbe s prevzemom dosedanjih voditeljev iz tabora meščanskih strank. Kolikor se da sklepati iz poljskih in nemških časopisnih poročil, pa se akcija uspešno nadaljuje in je pričakovati, da bo v najkrajšem času tudi vse nemštvo na Poljskem v političnem pogledu organizirano enotno pod narodnosocialističnim vodstvom.

Ta čas, ko se pripravljajo in že izvajajo spremembe na zapadnih manjšinskih področjih, se je precej nepričakovano pojavil močan avtonomistični pokret na vzhodni strani. Najmočnejša ukrajinska ali maloruska stranka je priglasila svoje zahteve po preuredbi statuta, ki ureja manjšinske zadeve za Ukrajince, in po uvedbi avtonomne uredbe. Tu je res upravičen stavek, da vzgledi vlečejo. Nemara tudi ni slučajno, da se je pojavila ukrajinska zahteva prav sedaj, ko se drugod stopnjujejo nacionalne manjšinske težnje. Ukrajincev na Poljskem ni malo, saj štejejo mnogo več ljudi nego Nemci na Češkoslovaškem. Poleg njih je manjšina Belorusov, ki prav tako ni maloštevilna. Najbolj politično probujeni in zavedni so Ukrajinci v nekdanji vzhodni Galiciji, kjer je njihovo število že v avstrijskih časih doseglo štiri milijone. Njihovi rojaki v volinjskih in sosednih delih nekdaj ruskega ozemlja so politično manj razgibani in slabše organizirani, po številu pa ne zaostajajo za gališkimi. Razumljivo je, da je danes težko dobiti točno sliko o številčnem razmerju maloruske in beloruske manjšine na Poljskem.

Odkar so vključeni v poljsko republiko, so se morali Ukrajinci zadovoljiti s skoro povsem pasivno politiko. Stara generacija med njimi je vzgojena v starih avstrijskih smernicah. Saj je stara cesarska Avstrija v zadnjih letih prav na Ukrajince polagala velike nade. Ščuvala jih je na vso moč zoper Rusijo, prizadevajoč si, da iz vzhodne Galicije napravi nekak Piemont, nekako iredentistično matico za rusko Ukrajino, za razkroj Rusije. Spričo tega so postali gališki Ukrajinci najhujši rusofobi; njihov cilj je bil, doseči s pomočjo centralnih sil uspehe na račun Rusije. Zato so med svetovno vojno ustanavljali ukrajinske legije, ki so se borile na avstrijski strani. Na avstrijski in nemški strani so se borili proti Rusiji tudi Poljaki, ki pa so bili obenem najhujši nasprotniki Malorusov, odnosno Ukrajincev v Galiciji, ker so zahtevali vso to deželo za svojo državo. To so končno tudi dosegli.

Ukrajinska manjšina na Poljskem je, kakor smo že ugotovili, zelo močna. Ves povojni čas je poln njenih pritožb proti resničnemu ali samo domnevanemu zatiranju po poljski večini. Za zaledje pa ima sedaj veliko in nacionalno Ukrajino v sestavu Sovjetske Rusije. Iz vseh teh razlogov je razumljivo, da opazujejo Poljaki s skrbno pozornostjo dogajanja v ukrajinskem taboru in da z nezaupanjem že v naprej odklanjajo zahtevo po ukrajinski nacionalni avtonomiji na Poljskem. Kljub svojemu stremljenju, da bi ostala kolikor mogoče ob strani pri sedanjih evropskih trenjih, se je tako Poljska preko noči znašla v območju valov, ki jih je najnovejši razvoj povzročil na manjšinskih področjih.

TRAGIČNA SMRT ČSL. DRŽAVNIKA BOHDANA PAVLUJA V BOSNI

Na povratku iz Splita proti Zagrebu je pri Bosanskem Novem njegov avto padel v reko Sano — Pavlu in njegova služkinja mrtva

Zagreb, 12. maja. h. V bližini Prijedora se je popoldne pripetila strašna nesreča, ki je zahtevala življenje češkoslovaškega pooblaščenega ministra in bivšega poslanika v Moskvi, dr. Bohdana Pavluja in njegove služkinje, dočim se je poslanikova soproga po srečnem naključju rešila.

Dr. Bohdan Pavlu se je zadnje dni mudil v Dalmaciji na oddihu, davi pa se je z avtomobilom vračal iz Splita proti Zagrebu, kjer je nameraval prebiti nekaj dni in se nato vrniti v Prago.

Dr. Pavlu se je s svojim spremstvom odpeljal z avtomobilom iz Splita ob 10. dopoldne preko vzhodne Bosne v Zagreb. Med potjo je pri motorju nastal defekt. Dr. Pavlu, ki je sam sedel pri volanu, je bil prisiljen okreniti proti Livnu, kjer so motor popravili. Po kratkem prisilnem počitku je nadaljeval pot v smeri proti Prijedoru. Naglo je avto brzel po dokaj lepi cesti in popoldne je dr. Pavlu že prispel v Prijedor, kjer si je privoščil daljši počitek. Odtod je vodila pot proti Bosanskemu Novemu in dalje proti Sisku in Zagrebu. Posebno mnogo lepot in razvedrila je obetala lepa pot ob reki Sani. Vse je šlo gladko, ko pa se je Pavlu peljal vzdolž reke in železniške proge, je v motorju zopet nastal defekt. Na vprašanje svoje soproge je dr. Pavlu še dejal, da je bržkone zopet popustil kak vijak, že trenutek kasneje pa je izgubil oblast nad volanom in tudi zavore so naenkrat popustile. Avto je vozil baš z najhujšo brzino. Tako se je zgodilo, **da se je na prvem ovinku zvrnil s ceste v Sano in se pogreznil na dno reke. Na desni strani voza, kjer je sedela dr. Pavlujeva soproga, je bilo okno avtomobila k sreči odprto. Pavlujeva žena se je v hipu katastrofe pognala skozi okno in se tako rešila. Dobila je hude poškodbe na nogah in rokah. Dr. Bohdan Pavlu in njegova služkinja sta ostala v avtomobilu in našla smrt v Sani.**

Na kraj nesreče so takoj prihiteli sodna komisija z zdravniki in gasilci, ki so potegnili iz reke avtomobil in nesrečni žrtvi, soprogo pokojnega dr. Pavluja pa odpeljali v prijedorsko bolnišnico, kjer so ji nudi prvo pomoč.

S sreskega načelstva v Bosanskem Novem so takoj telefonično obvestili zagrebško bansko upravo in češkoslovaški konzulat v Zagrebu o nesreči. Še pred večerom sta se iz Zagreba z avtomobilom odpeljala v Bosanski Novi ban dr. Ružič in češkoslovaški generalni konzul dr. Resl. V Prijedoru, Novem, pa tudi v Zagrebu je katastrofa izzvala veliko vznemirjenje in obžalovanje.

Poslanik Bohdan Pavlu je bil star 55 let. Sedaj je bil vodja politične sekcije češkoslovaškega zunanjega ministrstva, to je zastopnik zunanjega ministra. Pred enim letom se je Pavlu vrnil iz Moskve, kjer je dve leti zastopal češkoslovaško republiko. Pred tem je bil češkoslovaški poslanik v Kodanju. Pred vojno je bil Pavlu novinar. Sodeloval je najprej pri slovaških listih, kasneje pa je bil urednik Masarykovega »Časa«. Tik pred vojno je stopil v uredništvo »Narodnih Listov«. Prve dni svetovne vojne je kot rezervni častnik služil v avstrijski vojski, pa je kmalu pobegnil k Rusom. V Rusiji je zelo intenzivno sodeloval v češkoslovaški akciji kot urednik češkega lista v Petrogradu. Ko je bil l. 1917. ustanovljen čsl. nacionalni svet v Rusiji, je bil Bohdan Pavlu pravi vodja celokupnega češkoslovaškega pokreta v Rusiji, kakor je bil to dr. Beneš v Parizu. Vodil je vso zunanjo in notranjo politiko takrat že samostojnih češkoslovaških legij in češkoslovaškega pokreta. Po vojni se je vrnil v domovino. Najprej je bil glavni urednik »Slovenskega Dennika« v Bratislavi, nato poslanec slovaške agrarne stranke, nakar se je posvetil diplomatski službi in bil najprej poslanik v Sofiji, nato pa v Kodanju in v Moskvi.

USODA ABESINIJE ZAPEČATENA

Svet Društva narodov je razpravljal včeraj o likvidaciji abesinskega problema

Ženeva, 12. maja. h. **Svet Društva narodov je imel danes najbolj dramatično sejo, kar jih beleži zgodovina ženevske ustanove. Na njej je bila namreč zapečatena usoda samostojne države črncev, Abesinije.** Poslednji abesinski cesar Haile Selasi je kljub bolezni prišel v Ženevo, da za zeleno mizo brani svoje pravice in poslednjič pozove ženevsko ustanovo, naj ne prepusti njegovega naroda in države nezasluženi usodi ter izpolni svoje obveznosti napram članici, ki se je v najhujši sili obrnila z zaupanjem do ženevskega mednarodnega fora.

Za sejo je vladalo ne samo v diplomatskih krogih, marveč tudi v širši javnosti silno zanimanje. Ker je bil napovedan prihod abesinskega cesarja, je bil tak naval občinstva, da so bili vsi za občinstvo določeni prostori že davno pred pričetkom seje zasedeni do zadnjega kotička. Policija je izvedla obsežne varnostne ukrepe. Vsi dohodi v palačo Društva narodov so bili strogo zastraženi.

Abesinski cesar je prispel s svojim spremstvom v palačo Društva narodov ob 10.15. Vstopil je pri stranskih vratih, da se je na ta način izognil radovednosti publike ter novinarjem in fotoreporterjem, ki so že od zgodnjih jutranjih ur prežali nanj na vseh koncih in krajih. Odkar je bil zadnjič v Ženevi, je cesar zelo shujšal in skoraj popolnoma osivel. Sklonjen in vidno potrt je počasi stopal sredi svojega spremstva.

Ob 10.30 je predsednik sveta Društva narodov **Munters** otvoril sejo in izjavil, da je svet Društva narodov sklenil pripustiti k današnji razpravi tudi zastopnike Abesinije. Ker je abesinski cesar izrazil željo, da bi osebno prisostvoval seji, ga je pozval, naj zavzame svoje mesto. V tem trenutku so se odprla stranska, tako zvana bronasta vrata, skozi katera je počasnih korakov dostojanstveno vstopil zadnji abesinski cesar s svojim spremstvom. V dvorani je zavladala popolna tišina, da se je čul vsak njegov korak. Ne da bi se ozrl na levo ali desno, je Haile Selasi pristopil k predsedniški mizi, zavzel svoje mesto in komaj vidno sklonil glavo v pozdrav predsedniku in ostalim članom sveta.

Halifax za likvidacijo abesinskega problema

Predsednik Munters je nato takoj prešel na dnevni red in podelil besedo angleškemu zunanjemu ministru lordu Halifaxu, da obrazloži pobudo Anglije glede priznanja italijanskega imperija in v zvezi s tem združene okupacije Abesinije po Italiji.

Lord Halifax je v daljših izvajanjih pojasnil pobudo svoje vlade glede likvidacije abesinskega problema ter je izjavil med drugim:

Društvo narodov ni prevzelo nobene obveznosti glede nepriznanja italijanskega imperija. Ker pa je enotno nastopilo v italijansko-abesinskem konfliktu, smatram, da je potrebna enotnost tudi sedaj, ko gre za likvidacijo tega problema.. Angleška vlada s tem nikakor ne misli grajati postopanja držav, ki so že brez prejšnjega sklepa Društva narodov priznale italijanski imperij, ker smatra, da je bil skupni nastop članic Društva narodov zaključen z resolucijo z dne 4. julija 1936, s katero so bile ukinjene sankcije proti Italiji. Angleška vlada tudi nikakor ne misli, da bi morale članice Društva narodov molče odobriti akcijo, s katero je italijanska vlada dosegla svoj položaj v Abesiniji in ki jo je Društvo narodov smatralo za obsodbe vredno. Ona veruje, da ima vsaka članica Društva narodov kljub temu pravico, da odloča o svojih interesih, zavedajoč se svojega lastnega položaja. Glede Abesinije prihajata v konflikt dve ideji: vdanost in zvestoba splošnim idealom ter praktična varnost za mir. V sedanji dobi je ohranitev miru najvažnejša in je angleška vlada v tem smislu uravnala tudi svoje postopanje. Abesinija je dejansko pod kontrolo Italije. To dejstvo se mora slej ali prej priznati, če se ne misli na to, da bi se položaj v Abesiniji nasilno izpremenil. Politika stvarnosti narekuje tako rešitev tega problema, da ne bo več ogražal splošne varnosti in miru.

V grobni tišini se je nato dvignil abesinski cesar Haile Selasi, da pojasni svoje stališče. S tresočim glasom je podal naslednjo kratko izjavo:

Negušev protest

Prišel sem branit svoj narod. Ker sem bolan, naj mi svet DN oprosti, če ne bom osebno prečital spomenice, ki je namenjena ne samo zbranim državnikom, marveč vsemu svetu, da vsa svetovna javnost sodi in presodi.

Osebni tajnik Haile Selasija je nato prečital obširno spomenico abesinskega cesarja. V njej opisuje ves razvoj abesinskega problema od prvih sporov z Italijo do današnjega dne. Spomenica ugotavlja, da se je Abesinija z vsem zaupanjem obrnila do Društva narodov in pričakovala od njega dejanske pomoči. V neki meri se je to sicer zgodilo, toda sedaj, ko gre za biti ali ne biti, je Abesinija prepuščena svoji usodi, čeprav je večina abesinskega ozemlja dejansko še vedno pod oblastjo oboroženih abesinskih oddelkov, ki se še vedno z orožjem v roki bore za samostojnost in neodvisnost abesinske države in abesinskega naroda. Haile Selasi zahteva, **naj se vsa zadeva predloži plenarni skupščini Društva narodov, ki jo smatra za edino pristojno in merodajno, da spreime potrebne sklepe. Vsako drugačno postopanje smatra za izigravanje pakta Društva narodov, proti čemer najodločneje protestira. Še vedno je pripravljen pogajati se o ureditvi abesinskega problema, vendar pa na način, da bosta ohranjena neodvisnost in suverenost abesinske države.**

Francija zagovarja stališče Anglije

Stališče Abesinije je nato še obširno obrazložil njen stalni delegat pri Društvu narodov, nakar je povzel besedo **francoski zunanji minister Bonnet, ki se je popolnoma priključil stališču angleškega zunanjega ministra.** Podčrtal je zvestobo Francije idejam Društva narodov in naglasil, da je Francija kakor druge države izpolnila vse svoje obveznosti, prepričana, da je pakt Društva narodov najboljše jamstvo miru. So pa tudi dejstva, napram katerim je Društvo narodov brez moči in kjer se določbe pakta ne morejo izvajati. Slejko prej smatra Francija za potrebno, da je treba z vsemi silami delati za ohranitev miru. Prav s tem, da se pridružuje angleškemu predlogu, želi Francija manifestirati svojo miroljubnost.

Nato je dobil besedo sovjetski delegat **Litvinov,** čegar govor so pričakovali z veliko napetostjo, govoril pa je mnogo bolj zmerno, kakor so računali. Nastopil je sicer z vso odločnostjo proti angleški tezi, vendar pa ni postavil nikakih konkretnih predlogov. Zavzemal se je bolj v splošnem za zaščito malih narodov in držav pred nasiljem velikih in striktno izvajanje določb pakta Društva narodov napram vsem in vsakomur. Z njegovim govorom je bila dopoldanska seja ob 13. zaključena.

Popoldne se je sestal svet DN ob 16. k nejavni seji, na kateri so razmotrivali o spomenici abesinskega cesarja, nakar se je ob 16.30 nadaljevala javna seja.

Tudi Mala antanta

Prvi je govoril zastopnik Male antante rumunski zunanji minister **Petrescu Comnen,** ki je naglašal, da je Mala antanta vedno služila ideji miru in kolektivne varnosti in da hoče tej ideji ostati tudi nadalje zvesta. Uveljavljenje pakta DN pa ne sme biti samemu sebi cilj, nego mora služiti kot živ instrument krepitve in ohranitve miru in mednarodne harmonije. Brez likvidacije mednarodne napetosti tudi Društva narodov ni mogoče napraviti za koristen instrument miru. **Pridružuje se stališču, ki sta ga zavzeli Anglija in Francija, ker je prepričan, da tako najbolje služi ideji miru in kolektivne varnosti.**

Govorili so nato še zastopniki Poljske, Belgije, Peruja, Kitajske, Nove Zelandije, Bolivije in Irana. Izmed teh govornikov je samo zastopnik Kitajske, Wellington **Koo** zavračal stališče Anglije in Francije, dočim so se vsi ostali solidarizirali z lordom Halifaxom in Bonnetom.

Večina za Halifaxov predlog

Ob 18. je predsednik Munters zaključil razpravo in ugotovil, da se je **pretežna večina delegatov izrazila za angleško odnosno francosko pobudo, ki stremi za tem, da se članicam Društva narodov pusti popolna svoboda za ureditev odnošajev z Italijo in Abesinijo.** Z njegovim govorom je bila javna seja ob 18.30 zaključena.

Japonci zasedli Amoj

Obsežne japonske operacije v južni Kitajski

Hongkong, 12. maja. o. Po informacijah agencije International News Service so Japonci davi zavzeli še ostali del otoka, na katerem leži velika kitajska luka Amoj, ki so ga zadnji oddelki Kitajcev odločno branili cela dva dni.

Medtem so se z angleškega rušilca »Tiane« in ameriškega rušalci »Achvillea« izkrcale ameriške in angleške čete na sosednem otoku Kulanaju, kamor se je zateklo tudi okrog 250 Evropcev in Američanov. Na Kulanaju se je zbralo tudi več tisoč Kitajcev, ki jim je uspelo zbežati iz Amoja. Brzojavno so pozvali na pomoč tudi ameriški rušilec »Etzel«, ki bo po kratkem prestanku na Kulanaju odplul dalje proti Fučovu, kjer Japonci prav tako ogražajo mesto in Američani že komaj čakajo, da pridejo na varno.

Po poročilih je japonsko vrhovno poveljstvo zbralo v južnih predelih otoka Formoze okrog 60.000 vojakov, ki jih nameravajo v bližnjih dneh prepeljati v Amoj, po drugih vesteh pa je ta vojska namenjena v Kanton. Japonci hočejo očitno pretrgati vse zveze, ki so jih imeli doslej Kitajci po morju z Evropo, odkoder je doslej prihajala večina vojnih potrebščin za vsa kitajska bojišča.

Japonski uspehi v Šantungu in Honanu

Šanghaj, 12. maja. o. V svoji ofenzivi v južnem Šantungu so Japonci po informacijah poročevalca agencije International News Service danes dosegli nove uspehe. V vseh odsekih 150 km dolge fronte so se tudi davi znova razvile srdite borbe, v katere so vedno znova z odločilnim uspehom posegali japonski bombniki. Japoncem je uspelo predreti kitajsko obrambno črto in se za nekaj kilometrov približati Hsičovu. Osvojili so mesto Tajčav in več vasi okrog njega. Večja japonska kolona se je približala Velikemu kanalu 8 km vzhodno od Hangčonga.

Japonska letala so strašno bombardirala tudi sam Hsičov, razdejala ob obeh njegovih straneh železniško progo in pognala v zrak nekaj velikih kitajskih skladišč orožja in streliva.

Tudi v severnem Honanu so se boji ob Rumeni reki nadaljevali. Japoncem je uspelo pregnati precejšen del kitajskih četnikov s področja na levi obali reke, ki so se ji približali za kakih 20 km.

Napetost med Rusijo in Japonsko

Tokio, 12. maja. br. Službena agencija Domej poroča iz Vladivostoka, da je ruski maršal Blücher pred svojim povratkom v Moskvo odredil vsem podrejenim poveljnikom, naj bodo pripravljeni na morebitni skorajšnji spopad z Japonsko. Istočasno so sovjetske čete vzdolž mandžurske meje dobile povelje za razne operacije, ki naj vežejo večji del mandžurskih čet na sovjetsko mejo, da bi jih ne mogli premestiti na Kitajsko.

S španskih bojišč

Salamanca, 12. maja. AA. Ofenziva, ki so jo predvčerajšnjim začele Francove čete v odseku gornje Alfambre in v odseku Morelle, se je včeraj nadaljevala s podporo motoriziranih oddelkov, topništva in letalstva. Čete generala Valina so presenetile sovražnika in zavzele Lico de borbon in Las Planas, nakar so krenile proti jugu in zavzele Todollelas, Loco del Rey in Mata de Morellas. Včeraj so navarske čete zavzele vas Mirambel in tako obkolile Sierro Carascoso, Sierro Palomito in Sierro de Canado. Republikanska obramba ne more biti močna, ker so nacionalisti proti večeru zavzeli še vasi Cantanejo in Illesuelo.

Vrhovno poveljstvo je snoči objavilo: Včeraj smo nadaljevali ofenzivo v odseku Teruela in zavzeli vasi Pitarque in Villaluengo. Zavzeli smo še Illesuelo del Cid in Culo Mirambel ter več utrjenih prelazov. V primorskem odseku smo odbili več sovražnih napadov. Sovražne izgube so bile velike.

Bombardiranje Valencije

Valencija, 12. maja. AA. Okoli polnoči so Francova letala bombardirala Valencijo, posebno okraje Grado in Cabanel, ki sta blizu pristanišča. Število mrtvih še ni znano, ranjenih pa je bilo nad 50. Francova letala so v 40 minutah dvakrat bombardirala mesto.

Portugalska priznala vlado generala Franca

Lizbona, 12. maja. w. Portugalska vlada je pred dnevi odpoklicala svojega poslanika v Barceloni ter s tem prekinila svoje odnošaje z republikansko Španijo. Sedaj je uradno sporočila Francovi vladi, da jo priznava kot edino zakonito oblast v Španiji.

Slovo turških državnikov

Predsednik turške vlade in zunanji minister se bosta ustavila danes v Sofiji, kjer ju bo sprejel v avdienci kralj Boris

Beograd, 12. maja. p. Tretji dan obiska turških državnikov je bil posvečen razgovorom z min. predsednikom dr. Stojadinovićem. Min. predsednik Dželal Bajar, zunanji minister dr. Ruždi Aras in min. predsednik dr. Stojadinović so se sestali ob 10. dopoldne v zunanjem ministrstvu in je konferenca trajala do 13. Kakor zatrjujejo dobro poučeni krogi, so razpravljali o odnošajih med državami Balkanske zveze. Po konferenci sta bila gosta na obedu v turškem poslaništvu. Popoldne je predsednik turške vlade obiskal v spremstvu dr. Stojadinovića tovarno letalskih motorjev na Rakovici. Ogledu so prisostvovali tudi turški novinarji. Po kratki vožnji po mestu sta se turška državnika ob 19. ponovno sestala z dr. Stojadinovićem v zunanjem ministrstvu, nakar je bil objavljen naslednji komunike:

Pri obisku predsednika turške vlade Bajarja in zunanjega ministra Ruždi Arasa v Beogradu je prišlo do izmenjave misli med turškima državnikoma in predsednikom vlade in zunanjim ministrom dr. Stojadinovićem. Razgovori so se vršili zelo prisrčno in so pokazali, da vlada v naziranjih državnikov Turčije in Jugoslavije popolno soglasje v vseh vprašanjih, ki se tičejo Turčije in Jugoslavije ter vse Balkanske zveze. Zato je ta mednarodna ustanova poklicana, da razvija prav tako kakor v preteklosti svoje plodno politično in gospodarsko delovanje, upoštevajte utemeljene interese vseh balkanskih držav in ohranitev miru.

Predsednik turške vlade Dželal Bajar je dal poročevalcu agencije Avale nastopno izjavo za jugoslovenski tisk:

Po treh dneh obiska v Jugoslaviji, ki mi bodo ostali v nepozabnem spominu, se nocoj vračam s vojim tovarišem dr. Arasom v Ankaro. Ko sem prišel v vašo državo, sem imel nalogo, da sporočim jugoslovenskemu narodu prisrčne pozdrave Turčije, ob odhodu pa imam prav tako prijetno nalogo, da povem turškemu narodu, kako slavnosten in navdušen sprejem nam je priredil prijateljski narod. Kr. vlada nas je počastila z izredno prisrčno gostoljubnostjo. Imeli smo čast izraziti svoje spoštovanje Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu, ki se odlikuje s svojo državniško modrostjo, in izkazati najgloblje spoštovanje kraljici-materi, vredni soprogi viteškega kralja, ki mu bo v zgodovini naših dveh držav ostal večen spomin. Za našega obiska med vami je neki tipičen prizor zbujal ob slehernem koraku naše občudovanje, namreč blagostanje nastalo z doslednim delom v ozračju miru in reda. Svoje vtise lahko reasumiram, da pripravljajo oni, ki zvesto nadaljujejo dela kralja Uedinitelja, zavidanja vredno vladavino njegovemu vrednemu nasledniku Nj. Vel. kralju Petru II. Gospodje! Preko vas, ki ste tolmači javnega mnenja, pošiljam plemenitemu prijateljskemu in zavezniškemu narodu svoj najprisrčnejši pozdrav in svoje najtoplejše želje za njegovo blagostanje in za njegovo srečo.

Zvečer je priredil dr. Stojadinović svojima gostoma poslovilno večerjo v zunanjem ministrstvu, nakar sta se oba turška državnika s svojim spremstvom ob 23.40 odpotovala z brzim vlakom proti Sofiji.

Dželal Bajar in Ruždi Aras se nameravata v Sofiji ustaviti za dan ali dva. Takoj po prihodu se bosta sestala z min. predsednikom dr. Kjuseivanovom, opoldne pa ju bo sprejel kralj Boris in ju pridržal na obedu.

Daranyjeva vlada v krizi

Pred važnimi izpremembami v madžarski vladi

Budimpešta, 12. maja. h. Kljub uradnim dementijem se vzdržujejo v političnih krogih vesti, da bo prihodnje dni prišlo do izpremembe v vodstvu vladnih poslov. V parlamentu vlada zelo živahno življenje. Kot naslednik Daranyja se imenuje minister Imredy, ki ga smatrajo za moža, ki bi mogel onemogočiti desničarsko radikalno gibanje. Kot bodoči notranji minister se imenuje bivši notranji minister dr. Kerestesz, kot zunanji minister pa dosedanji poslanik v Bukarešti Bardossy. Za jutri popoldne je sklicana seja ministrskega sveta, za zvečer pa konferenca vladne stranke, ki bo prinesla končnoveljavno pojasnitev položaja. Iz poučenih krogov doznavajo, da Daranyi sam smatra svojo misijo za končano in da ni izključeno, da sam želi izročiti predsedništvo vlade drugemu politiku. Desničarsko usmerjeno krilo vladne stranke ni za izpremembe v vladi.

Dobra volja tešinskih Poljakov v ČSR

Praga, 12. maja. b. Skupni svet poljskih političnih strank na Češkoslovaškem objavlja v »Dzienniku Polskem« sklep, ki je bil sprejet dne 9. maja o ureditvi poljskega vprašanja v republiki. Dasi vsebuje ta sklep tudi nekaj zelo daljnosežnih zahtev po avtonomiji, je bil na splošno zelo ugodno sprejet v vseh krogih, ki se zavzemajo za češkoslovaško-poljski sporazum. Glavni organ češkoslovaških Poljakov prvič priznava »dobro voljo Prage« v dosedanjih poskusih za ureditev poljskega vprašanja. Nedvomno je na to spremenjeno zadržanje tešinskih Poljakov v veliki meri vplivalo zlasti dovoljenje za svoboden uvoz poljskih listov, med drugim tudi »Illustrowanega Kurjera Codziennega«, ki se je pred dnevi sam zavzel za zbližanje med Poljsko in ČSR, kar ni ostalo brez ugodnega odmeva ne le med Čehoslovaki, temveč tudi med tešinskimi Poljaki.

Tešinski Poljaki stavijo sedaj praški vladi naslednje predloge za ureditev njihovega vprašanja: 1. Priznanje takega položaja kakor so ga imeli leta 1918. 2. Temeljito spremembo pravnega položaja, v katerem so se nahajali v zadnjem času. 3. Priznanje nacionalne avtonomije z odgovarjajočim priznanjem proporcionalne poljske udeležbe na vsem javnem življenju v republiki. Točno obliko te avtonomije prepuščajo uvidevnosti in dobri volji praške vlade, žele pa, da se upoštevajo pri tem tri jamstva, ki jih zahteva poljsko prebivalstvo republike: 1. Neposredni vpliv Poljakov na demografsko in socialno politiko ter na postavitve uradništva in ureditev zborovalnih in organizacijskih zadev. 2. Popolna kulturna in nacionalna avtonomija z zahtevo po vplivu na šolsko in vzgojno politiko. 3. Neposredni vpliv na gospodarsko politiko v Tešinu.

Obrambno posojilo v Franciji

Pariz, 12. maja. b. Daladierova vlada pripravlja na podlagi pooblastil, ki so ji bila izglasovana v parlamentu, drugo serijo ukrepov za poživitev finančnega in gospodarskega življenja v državi. Po resorih posebej interesirani ministri so se v tem pogledu že ponovno posvetovali pod predsedstvom ministrskega predsednika Daladiera, o sklepih pa se doslej ni moglo ničesar konkretnega zvedeti. V novinarskih krogih se je danes mnogo govorilo o bližnjem razpisu prvega obroka narodnoobrambnega posojila v znesku 5 do 8 milijard frankov. Z uspehom devalvacije franka so v uradnih krogih zelo zadovoljni. Celotno višino v Francijo vrnjenega kapitala cenijo danes na okoli 20 milijard frankov.

Upor v Braziliji

Rio de Janeiro, 12. maja. h. Upor integralistov, ki je bil po včeraj objavljenem uradnem komunikeju, popolnoma udušen je danes zopet izbruhnil. Skupina upornikov je davi poizkusila pridobiti za nadaljevanje upora oficirje križarke »Bahia«, ki je usidrana v pristanišču Rio de Janeira. Med uporniki in posadko je prišlo do borb, ki so se končale z aretacijo integralistov. V borbi je bil vnuk bivšega brazilskega cesarja princ Joso ranjen s strelom v glavo.

Rio de Janeiro, 12. maja. AA. Do danes popoldne so ugotovili, da je bilo pri včerajšnjem poskusu vstaje ubitih 13 ljudih, 31 pa ranjenih. Zaprli so jih okoli tisoč. Med aretiranimi vstaši je tudi general Kosta mlajši. Policija je ugotovila, da so nameravali vstaši poveriti vodstvo osrednje vlade v primeru, če bi vstaja uspela Barbosolimu in Valverdu. Poštno in brzojavno ravnateljstvo je zaplenilo 12.000 izvodov tujih listov in 3000 anarhističnih brošur.

Blomberg na povratku v Evropo

London, 12. maja. h Bivši nemški vojni minister Blomberg, ki je na poročnem potovanju, se je v Bataviji vkrcal za Evropo.

Zaupnica belgijski vladi

Bruselj, 12. maja AA Po finančni razpravi je parlament s 101 glasom proti 76 izrekel zaupnico vladi. Osem poslancev ni glasovalo.

Ponovna intervencija v Berlinu

London, 12. maja. br. Po nalogu svoje vlade je snoči angleški veleposlanik v Berlinu Henderson obiskal zunanjega ministra Ribbentropa. O obisku ni bilo izdano nikako uradno poročilo, vendar pa doznava Reuter, da je Henderson opozoril nemškega zunanjega ministra na zagotovila, ki jih je svoječasno podal glede varnosti in nedotakljivosti Češkoslovaške maršal Göring kot zastopnik kancelarja. Poleg tega je angleški poslanik naglasil interes Anglije na ohranitvi miru v srednji Evropi. Po potrebi bodo sledili v Berlinu in Pragi še nadaljni koraki. Razgovor Hendersona in Ribbentropa je trajal nad eno uro in zatrjujejo, da sta razpravljala tudi o Hitlerjevem obisku v Italiji.

Izgredi v čsl. zbornici

Praga, 12. maja. h. Danes se je sestala poslanska zbornica Med govorom nemškega socialnega demokrata Jakscha, ki je govoril o razmerah v nemških okrajih, so izzvali poslanci Henleinove stranke velike izgrede in je moral predsednik večkrat intervenirati.

Polarni sij od Prage do Londona

London, 12. maja. br. V pretekli noči okrog polnoči je bil v Angliji, Nemčiji, Češkoslovaški in v skandinavskih državah zopet izredno dobro viden polarni sij. Ta prirodni pojav je bil tokrat lep in je trajal približno poldrugo uro.

Praga, 12. maja. AA. Preteklo noč so v Praga videli med 0.40 do 1.50 velik polarni sij.

Berlin, 12. maja. AA. Veličastno polarno svetlobo so v Berlinu zapazili približno ob 1.45. Vidna je bila 15 minut, toda s prostim očesom bolj slabo. Opazovali so jo tudi v Vratislavi in Leipzigu.

Pred sklicanjem rajhstaga

Pariz, 12. maja. h. »Figaro« javlja iz Berlina, da bo nemški državni zbor v kratkem sklican, da sprejme izjavo državnega kancelarja o rezultatih njegovega potovanja v Italijo.

Pol stoletja že deluje CMD, darujmo še za pol stoletja!

Beležke

„Pravdarski duh"

»Obzor« z veseljem pozdravlja, da je škofovska konferenca prepovedala nadaljnjo polemiko med raznimi skupinami hrvatske Katoliške akcije. Ta polemika je zavzela, kakor smo parkrat zabeležili tudi na tem mestu, često zelo ostre in nestrpne oblike. »Obzor« pravi o njej:

»Polemika je bila tipičen primer pravdarskega duha, ki napihuje drobne nesporazume ter povzroča hudo kri med ljudmi, čeprav v bistvu izpovedujejo ista verska, politična, kulturna in socialna načela. Taki pojavi so žal pri nas še vedno česti ter nikakor niso omejeni na to ali ono skupino in organizacijo. Ta pravdarski duh je dediščina naše predvojne strankarske razcepljenosti in obenem dokaz, da politična zavest pri nas še vedno ni tako globoka, kakor bi morala biti v današnjih resnih časih.«

Nov tednik

Kakor nam poročajo, bo te dni začel izhajati v Ljubljani nov tednik. Ime mu bo »Proboj«, pisal pa bo, kakor se nam zatrjuje, v duhu jugoslovenske ideologije. Prva številka bo posvečena 20-letnici žrtev, ki so padle meseca maja 1918 v Judenburgu, Murauu in Radgoni Sploh se hoče list predvsem posvetiti »spominu vseh onih, ki so žrtvovali svoja življenja za vero in prepričanje, da je samo v jugoslovenstvu rešitev za Slovence.«

Ljudska volja

So ljudje, ki imajo na vidiku ob vsaki priliki izraza »ljudstvo« in »ljudska volja«. V njunem imenu zahtevajo vse mogoče in nemogoče stvari, s katerimi nimata ne ljudstvo, ne ljudska volja ničesar opraviti. Kako pa v resnici mislijo o tem in kakšno spoštovanje imajo pred ljudstvom in njegovo voljo, je te dni povedala zagrebška »Hrvatska straža«. V znani polemiki med obema skupinama tako zvanih katoliških voditeljev je med drugim napisala:

»Svoboda nikakor ne dovoljuje, da se delikatna vprašanja Katoliške akcije ter delikatne notranje zadeve glede odnosov med katoličani in katoliškimi skupinami spravljajo pred profano javnost in se tam obravnavajo na »ljudskih shodih«. To bi bilo enako, kakor metati bisere pred svinje in svetinje naravnost z nogami teptati.«

O občinskih trošarinah

Na težke posledice pretiranih občinskih trošarin opozarja posebna okrožnica finančnega ministrstva. Okrožnica pravi, da se zlasti ne morejo odobravati občinske trošarine, ki bi škodovale gospodarskemu napredku dotičnega kraja. Občine so vse preveč ravnajo po čisto fiskalnih interesih brez ozira na gospodarski efekt svoje finančne politike. Okrožnica vsebuje celo vrsto raznih ugotovitev in je le obžalovati, da je izdana šele sedaj, ko je isto ministrstvo že odobrilo celo vrsto proračunov, med njimi tudi ljubljanskega, ki so v hudem nasprotju z načeli te okrožnice.

Peter Rešetar in dr. Maček

Peter Rešetar pri mariborskem »Slovenskem gospodarju« ima poleg drugih številčnih opravkov tudi še skrb za nadzorstvo nad početjem dr. Mačka. Od časa do časa kaj drastično obvešča svoje prijatelje in čitatelje o tem, kaj je novega preko Sotle in Kolpe. Poslednje njegove vesti so že po naslovih mnogo obetajoče: »Boljše bi bilo, da bi molčal!« in pa »Jude zagovarja!« V prvi pravi, da je bil dr. Maček zelo zanimiv, dokler je molčal: »Vsi so ugibali, kaj neki bi povedal, če bi usta odprl. In pretekli teden je res nekaj povedal. S svojo besedo pa je ljudi tako zmešal, da ga danes ves Zagreb preklinja in on mora hitro popravljati, kar je polomil. Da bi vsaj mene vprašal, kaj naj poreče, ko je že enkrat usta odprl, če že sam ne ve, kake posledice lahko povzroči, če jih napačno odpre!«

V drugi notici pa pravi Peter Rešetar, da je pričel dr. Maček sploh samo govoriti: »Komaj je eno neprevidno izbleknil, je že prišla druga na dan. Začel je govoriti o tem, da je treba pri Judih kupovati. Meni se zdi, da Zagreb sploh ni hrvatsko mesto, pač pa spada v Palestino in da se tega tudi dr. Maček zaveda in je zato začel Jude zagovarjati.«

Radovedni smo, kaj bodo dejali k tem besedam svojega Petra Rešetarja tisti njegovi politični prijatelji, ki še vedno uravnavajo svoj politični barometer po pritisku v Kupincu in na zagrebškem Prilazu.

Izrodki histerije

Dr. Maček se je že ponovno priznal k načelu slovanske vzajemnosti, kateri hočejo ostati zvesti tudi Hrvati. Zagrebškim frankovcem se to ravno tako malo dopade, kakor Mačkov sporazum s srbsko združeno opozicijo. Njihovo novo glasilo »Nezavisnost« zato ostro protestira proti propagiranju slovanske vzajemnosti in med drugim pravi:

»Vsak pravi Hrvat se mora zavarovati proti temu, da bi bil hrvatski narod vdan ideji slovanske vzajemnosti. Hrvatski narod že ima svojo idejo, ki z dr. Mačkovim slovanstvom nima ničesar skupnega. Danes je splošno priznana zgodovinska resnica, da Hrvati po poreklu nismo Slovani. Sporno je edino še vprašanje, kaj smo. Nekateri pravijo, da smo Goti, in to je tudi najbolj verjetno. Nihče ni tako globoko mrzil slovanstva in sporazumaštva, kakor Ante Starečivić. Prav tako ju mrzi tudi sleherni pravi neizkoreninjeni Hrvat. Kaj naj imamo mi Hrvati skupnega n. pr. z Rusi? Pod Bogom ničesar! Še manj kakor z Mehikanci. Antipatije Hrvatov napram Čehom pa so tako velike, da se to jedva da izreči.«

Ko človek čita take histerične izbruhe, res ne ve, ali so ljudje, ki tako mislijo in pišejo, blazni, ali pa le do dna duše pokvarjeni.

Kongres protestantske cerkve v Jugoslaviji

V sredo zvečer je bil v neki banaški vasi zaključen letošnji kongres protestantske cerkve v Jugoslaviji. Na kongresu so med drugim sklenili naj se čimprej sestane protestantski cerkveni sinod, da bo pripravil predloge za spremembo cerkvene ustave. Izražena je bila ob tej priliki želja, naj bi se sedež edinega protestantskega šolja v naši državi prenesel iz Zagreba, kjer je sedaj, v Beograd ali pa kam v Vojvodino, da bo bližje ozemlju, na katerem živi večina protestantov v Jugoslaviji.

Plovdivski pevci v beli Ljubljani

Prisrčen sprejem na kolodvoru

Ljubljana, 12. maja

Nocoj je prispelo v Ljubljano Plovdivsko pevsko društvo iz Bolgarije, ki mu je priredila Ljubljana nad vse prisrčen sprejem. Pred prihodom vlaka z bratskimi bolgarskimi gosti je bila z vsako minuto gneča na peronu večja. Ko se je končno iz teme prikazalo dvoje svetlih očes sopihajočega vlaka, je tisoč src nemirno bilo in začel se je obupen boj za prostor. Biti čim bliže vlaka — redki so trenutki, ko sprejemamo na svojih tleh tako drage goste! Vlak se je ustavil, godba je zaigrala, iz oken kupejev so se pokazali veseli obrazi.

Ko so gostje izstopili, se je vsulo nanje cvetje, ki so ga prinesle gospe in gospodične. Gostje so bili sicer utrujeni od naporne vožnje, toda njihovi obrazi so kljub temu sijali od ganotja. Na kolodvoru jih je pozdravljala nepregledna množica bratov in sester.

Predsednik jugoslovensko-bolgarske lige, g. Rasto Pustoslemšek je prvi izrekel iskreno dobrodošlico dragim gostom, ki so prišli iz kraja, kjer je pred več ko polstoletja vzniknila prvič misel o skupnem delu dveh bratskih narodov, kjer je bil prvi delavec na tem polju naš rojak prof. Anton Bezenšek, soustanovitelj Plovdivskega pevskega društva.

Zastopnik Hubadove župe je vroče pozdravil plovdivske pevce z besedami: »Vaša pesem je naša pesem in naše srce je vaše srce!«

Dobrodošlico v imenu pevskega zbora Glasbene Matice jim je izrekel g. Prunk, v imenu Jugoslovensko-češkoslovaške lige pa g. dr. Egon Staré.

V imenu bolgarskih študentov, ki žive v Ljubljani je pozdravil rojake s krepkimi besedami, polnimi narodnega in slovanskega duha, predsednik bolgarskega akademskega kluba »Hriste Botev« g. Atanasov, izražajoč željo, da bi zrastel močan slovanski rod od Triglava do Črnega morja.

S toplimi, iskrenimi besedami se je zahvalil v imenu vseh gostov in vsega bolgarskega naroda vodja izletnikov, g. Peter Pešev, poudarjajoč, da razumejo njegovi rojaki ob Iskru in Marici naše iskreno bratstvo.

Pevski zbor šteje 52 članov, vodi ga dirigent g. Ivan Kočetov.

Po pozdravnih nagovorih je zaigrala zopet godba »Sloge«, toda njeni zvoki so zamirali v navdušenih vzklikih. Od kolodvora se je razvila dolga povorka po Miklošičevi ulici proti Zvezdi, kjer je bila gostom pripravljena večerja. Po vsej poti so se razvile mogočne manifestacije iskrenega prijateljstva dveh bratskih narodov.

Zastopniki mednarodnega turizma v Blejskem in Bohinjskem kotu

Sv. Janez v Bohinju, 12. maja.

Snoči je banska uprava predstavnikom mednarodnega turizma priredila v Parkhotelu skupno večerjo. Goste je prisrčno pozdravil sreski načelnik dr. Vidmar v slovenščini, izražajoč željo, da bi odnesli kar najprijetnejše vtise od nas, direktor Zveze za tujski promet dr. Žižek pa je njegov govor ponovil v nemščini. Za dobrodošlico se je zahvalil dr. Beurs iz Haaga v holandščini.

Davi je bilo na Bledu krasno solnčno vreme, ki so ga gostje izkoristili za izlete s čolni po jezeru in okrog jezera, obiskali pa so tudi romantični Vintgar. Dopoldne so spet spremenili prvotno začrtani program in so absolvirali že dobro polovico jutrišnjega programa. Po ogledu Vintgarja in blejskih lepot jih je avtobus blejske družbe »Alp-auto« odpeljal čez Lesce, Begunje in Tržič do Sv. Ane. Bil je izredno lep dan, tako da so imeli na tej turi priliko do dna izčrpati vse lepote naše gorske pokrajine, obenem pa so se lahko mimogrede prepričali o visokem nivoju našega gostinstva in o visokem razumevanju potreb tujskega prometa, ki ga kaže naše prebivalstvo. Povsod so jih ljudje, zlasti šolski otroci ,veselo pozdravljali.

Ker so gosti spremenili program in obiskali danes kraje ,v katere so bili namenjeni šele jutri, vso pot ni bilo posebnih sprejemov. V Begunjah jim je zastopnik občine v naglici izročil šop ličnih fotografskih prospektov, ki so jih z velikim zanimanjem prebirali. Nad Lesami se je voz za nekaj časa ustavil, da so se potniki naužili krasot, ki so se odpirale s te razgledne točke. Pot se je nadaljevala mimo ličnih cerkvic sv. Lucije in sv. Katarine, kjer si je zgradil svojo vilo tržiški tovarnar Gassner.

Ko so gosti pasirali Tržič, so se najprej ustavili pri Ankeletu pod Sv. Ano, kjer so jim predstavniki Zveze za tujski promet improvizirali majhno malico, ki je potekla v najbolj razigranem razpoloženju. Tura današnjega izleta se je zaključila na meji pri Sv. Ani, kjer snežišča pod Begunjščico in Storžičem segajo skoro še do ceste. Tam so si gostje ogledali znameniti letoviški dom barona Friderika Borna, ki je precej razkošen in v stilu fevdalne gosposke domačnosti okrašen predvsem z lovskimi trofejami, med njimi tudi z rogovi kozorogov, ki so na inozemskih razstavah odnesli prve nagrade in odlikovanja.

Posebno toplo doživetje za goste je bilo srečanje z gamsovko Rezi iz Bornovega lovišča, ki je čisto udomačena in se z mladičkom sprehaja po strminah in po travnikih nad domom. Rezi je gostom jedla iz rok, a gospodu Beursu, ki jo je znal posebno privabiti, je jemala sladkor iz ust. Razume se, da je postala Rezi priljubljen motiv vseh fotografov, končno pa se je tako razburila, da je nekega potnika z juga, ki je prišel preblizu, na prav strategičen način napadla in mu z rogovi raztrgala plašč.

Na povratku čez Tržič in mimo Radovljice proti Bledu so se gostom spet odpirale čudovite panorame. Na Bledu so kosili, ob 15. pa so nadaljevali vožnjo v Bohinj ter spoznali našo najlepšo dolino. Žal cesta ni ravno propaganda za naš tujski promet. V Soteski gradijo nov most in so morali vsi potniki izstopiti iz avtobusov. Posebno svečano je goste sprejela Bohinjska Bistrica, ki je bila vsa okrašena z državnimi trobojnicami. Pred občinsko hišo jih je počakalo odposlanstvo prebivalstva z županom na čelu, ki je goste pozdravil v slovenščini in nemščini, za sprejem pa se mu je zahvalil g. Beurs. Mimogrede je manjša deputacija odhitela v Srednjo vas, da v imenu nemških udeležencev položi venec na grob nedavno smrtno ponesrečenega nemškega smučarja Arturja Schöpfa iz Chemnitza. Nato so gosti nadaljevali pot do Savice, kjer jim je bila v restavraciji prirejena malica.

Na povratku so si ogledali hotel »Zlatorog«, ki ga pravkar preurejujejo in bo v novi obleki že za sezono otvorjen. Zvečer jim je bil v hotelu »Bellevue« prirejen na čast pozdravni večer z radijskim prenosom bohinjskih običajev.

Vladimir Radić odkriva svoje karte

Ponovno smo že poročali, kako se Vladimir Radić, sin pokojnega hrvatskega kmetskega voditelja, bolj in bolj odmika od stranke svojega očeta in skuša pri današnjih neurejenih razmerah pristaviti k ognju svoj lastni lonček. Beograjsko »Vreme« mu je zaradi tega vidno naklonjeno in mu posveča vedno večjo pozornost. Zato se v mačkovskih krogih često že govori, da se mladi Radić na lastno pest pripravlja za sodelovanje z JRZ ali celo za vstop v njo.

Posebni zaupnik dr. Mačka za Dalmacijo je posl. Paško Kaliterna. V zadnji številki svojega lista »Narodni val« napada Vladimir Radić posl. Kaliterno zelo ostro, češ da so dalmatinski pristaši HSS z njim zelo nezadovoljni, ker prav po diktatorsko postavlja na vodstva strankinih organizacij osebe, ki jih ljudje ne marajo. V isti številki napada Radić kar odkrito že tudi dr. Mačka. Pravi, da je pokojni Stjepan Radić redno skliceval glavni odbor stranke in je bil stalno med ljudstvom. Sleherni je mogel priti k njemu brez težkoč. Pod njim je vladala resnična demokracija. Radić zahteva, da bi moralo biti tako tudi sedaj in da bi se vsa politična borba morala postaviti na demokratske principe, drugače da se Hrvati ne bodo nikdar približali svojemu cilju.

Nova angleška mnenja o sudetskih Nemcih

Poročali smo že o »odprtih pismih« nekaterih uglednih Angležev, objavljenih v oficioznih »Times« v odgovor na izvajanja lorda Buxtona, ki se je v istem listu izrekel proti češkoslovaškemu stališču glede sudetskih Nemcev. Sedaj se oglašata k temu problemu še dva znana Angleža, general Spears in publicist Wickham Steed. General Spears operira s statističnimi podatki in dokazuje, da žive pomešani s sudetskimi Nemci tudi Čehi in Slovaki. Razen tega uživajo sudetski Nemci že sedaj toliko pravic, da bi si prav gotovo ne upali še več zahtevati, ako bi jim ne bila dejansko zajamčena vsestranska svoboda besede, združevanja in zborovanj, česar mnoge druge evropske manjšine ne uživajo.

Publicist Wickham Steed se v celoti strinja z mnenjem prof. Harolda Temperleya z oxfordske univerze, da bi bil plebiscit sudetskih Nemcev ne le nezdružljiv s češkoslovaško samostojnostjo, temveč praktično sploh neizvedljiv. Razen tega je vprašanje samoodločbe načelno vprašanje in ako bi se samoodločba dovolila na enem koncu Evrope, zakaj naj bi se odrekla drugod. Tako daleč pa najbrž tudi Nemci ne gredo. Dejanski položaj je tak, da ne more češkoslovaški vladi nihče svetovati, naj stori več kakor lahko stori v svojem državnem okviru.

Zavrnjen protest čsl. teniške zveze

Praga, 12. maja. o. Češkoslovaška teniška zveza je danes prejela iz Londona obvestilo, da je bil zavrnjen njen protest proti verifikaciji rezultata zadnjega tekmovanja za Davisov pokal v Zagrebu v korist Jugoslavije.

Zagreb, 12. maja. o. Jugoslovenska teniška zveza je bila danes obveščena, da bodo jugoslovenski reprezentanti od 20. do 22. t. m. tekmovali proti angleški reprezentanci, v kateri so Butler, Shyes, Hare, in Wilder, ki prispejo v spremstvu kapetana Roberta Barreta in glavnega tajnika komiteja za Davisov pokal Sabellija prihodnji torek v Zagreb.

Eksplozija v rudniku Majdanpeku

Beograd, 12. maja. p. Kakor poročajo iz Kosovske Mitrovice, se je pripetila v revirjih Trepče davi rudniška nesreča, pri kateri sta bila ubita dva delavca, trije pa so bili nevarno poškodovani. Eksplodiral je plin.

Iz davčne službe

Beograd, 12. maja. p. Premeščeni so: višja davčna kontrolorja Franc Bole iz urada za ljubljansko okolico k mest. davčnemu uradu in Rudolf Železin iz Kranja v Novo mesto ter davčna kontrolorja Josip Eržen iz urada za mesto Ljubljano k uradu za ljubljansko okolico in Stanko Vedlin iz Konjic v Kočevje.

Vremenska napoved

Zagrebška: Pričakuje se lepše vreme, čeprav se temperature še ne bodo mnogo dvignile.

Dunajska: Jasno, zjutraj zelo hladno, v zaščitenih legah nad 500 m nadmorske višine mraz, podnevi se bo temperatura dvignila do 20 stopenj.

Naši kraji in ljudje

Velika nada lega v grob

S prerano smrtjo inž. Saše Hadžija utrpi naša znanost veliko izgubo

Ljubljana, 12. maja.

V rodbini univerzitetnega profesorja dr. Jovana Hadžija jn včeraj zavladala globoka žalost. Smrt je iztrgala iz njene srede sina inženjerja Sašo, ki je podlegel zavratni bolezni v najlepši dobi, star šele 26 let.

Saša se je rodil 2. januarja 1912 v Zagrebu, od koder se je njegova rodbina takoj po prevratu preselila v Ljubljano. Tu je absolviral realno gimnazijo in se nato vpisal na tehniko, da je študiral kemijo. Del študija je absolviral v Pragi. Bil je eden najnadarjenejših dijakov naše univerze in je letos v januarju položil diplomo z odliko. Med 123 dijaki, ki so doslej izšli iz kemičnega oddelka ljubljanske tehnike, je bil Saša trinajsti, ki je napravil izpit z odliko. Pečal se je nadalje z elektrotehniko in je kazal tudi na tem poprišču nenavaden talent. Zgradil je več dragocenih strojev, ki jih uporabljajo v kemičnem institutu, zato ni čudno, da mu je bilo že zdaj zagotovljeno mesto asistenta na univerzi. Pokojni Saša, ki je z njim naša univerza izgubila bodočega učenjaka morda svetovnega formata, je imel prirojen dar za jezike, saj je obvladal poleg slovenščine in srbohrvaščine še češčino, nemščino, italijanščino, francoščino, španščino in angleščino, učil pa se je še drugih.

Pred šestimi leti se ga je lotila zavratna bolezen na ledvicah, ki ji je iskal leka najprej v Ljubljani in nato na zagrebški kliniki. Ko se je stanje nekoliko poslabšalo, se je podal k znamenitemu specialistu v Frankfurtu. Žal mu niso mogli več pomagati, bolezen je šla svojo pot. Z junaškim samozatajevanjem in vedrim optimizmom pa se je mladi Saša prebijal skozi življenje in se z nadčloveško energijo vrgel na študij. Prevelika vnema pa je izpodkopala njegovo že itak zrahljano zdravje in včeraj ob 16. je v državni bolnišnici prenehalo utripati njegovo mlado srce.

Za pokojnikom žalujejo poleg številnih prijateljev in znancev, ki jim je bil zmerom iskren in nesebičen tovariš, oče dr. Jovan Hadži, profesor na ljubljanski univerzi, mati Gjurgjica in brat Dušan. Truplo pokojnega Saše so prepeljali v pravoslavno cerkev sv. Cirila in Metoda, od koder bo v petek ob 15. pogreb na pokopališče k Sv. Križu. Naj bo mlademu učenjaku lahka naša zemljica, veleugledni rodbini izrekamo iskreno, globoko sožalje!

Presenečenje ob smrti Josipa Radeva

Vsi znanci so ga poznali le po lepem značaju

Ljubljana, 12. maja.

Tragična smrt Bolgara Josipa Radeva, o katerem smo včeraj poročali, da se je vrgel skozi okno policijske direkcije in obležal mrtev, je močno presenetila številne Ljubljančane, saj je bil Josip Radev v našem mestu dobro znan. Vsi znanci so osupli pred dejstvom, da bi bil ta mož mogel zaiti na pot kriminala. Prejeli smo pismo, v katerem izražajo pokojnikovi dobri znanci in prijatelji iskreno obžalovanje, da je ravno te dni, ko prinašajo bratje Bolgari med nas svojo »Rodno pesem«, prišlo do tega presenetljivega, žalostnega dogodka.

Joso Radev je bil iz imovite bolgarske družine. Živita še mati in brat. Joso je bil soposestnik zadružnega imenja, ter je vedno prejemal denar od doma. Tako ni bil v denarnih zadregah, a če bi tudi bil, bi mu bila pač pomagala v skrajni stiski zaročenka. Joso Radev je bil politični emigrant. V domovini je bil učitelj, potem pa je študiral na ljubljanski univerzi. Do vseh mej dostojen, finega obnašanja, v vsakem pogledu umerjen, ni nikodar nikogar žalil, do deklet in žena je bil zlasti takten. O njegovem značaju je zlasti pričevala njegova velika ljubezen do ptic. Pozimi je vedno kupoval semenje, da je hranil ptičke v tivolskih nasadih. Redno je zanje skrbel in je bil tudi ob najslabšem vremenu — n. pr. predlanskim v oktobru, ko je nastopila prerana snežna katastrofa — vedno prvi s hrano pri ptičkah.

One družine, pri katerih je bil na hrani, vedó o njegovem značaju in obnašanju le dobro povedati. Vse je tudi v redu plačal, kar mu je bilo mogoče pač le ob rednih dohodkih iz domovine saj s priložnostnimi dohodki ne bi bil zmogel lepe mesečne sobe in dobre preskrbe. Živčno pa je bolehal, trpel je tudi na ledvicah in se je nekaj časa zdravil v bolnišnici. Kakor vsakega emigranta, je tudi njega duševno precej potrlo dolgo življenje v izgnanstvu. Pričakoval je amnestije, da bi se srečno vrnil domov. Žal mu to ni bilo dano Vsi, ki so ga poznali — tako končuje pismo — se ne morejo vživeti v očitek, da bi bil Joso Radev zmožen česa netaktnega. Želé mu lahek počitek v naši zemlji.

Brezplačen zdravniški pregled prebivalstva vsega celjskega sreza

Krajevna protituberkulozna liga v Celju je izdala na prebivalstvo mesta Celja in celjskega sreza naslednji razglas:

Tuberkuloza ali jetika je nalezljiva bolezen, kakor ošpice, škrlatinka in tifus. Ona ne izbira svojih žrtev niti po starosti, niti po stanovih. Napada in ubija odrasle in mladino, ter celo dojenčkom ne prizanaša. Na jetiki more zboleti delavec, kmet in gospod, bogataš kakor siromak. Ta nevarna in zahrbtna motilka uniči letno tisoče življenj, posebno mladih, ki so polna upanja za boljšo bodočnost, polna veselja do življenja in volje do dela.

Čeprav je tuberkuloza nevarna nalezljiva bolezen, je zdravniški vedi vendar uspelo ustaviti njeno pogubonosno delo, uspelo je ozdraviti in rešiti bolnika, ki je pravočasno iskal in našel zdravniško pomoč. Tuberkuloza je ozdravljiva kakor vsaka druga bolezen, ako bolnik ne odlaša z zdravniškim pregledom, temveč se zaupa takoj zdravniku in se zdravi po njegovih navodilih. Upoštevati mora njegove nasvete glede življenja, prehrane, počitka in ostalih preventivnih predpisov.

Krajevna protituberkulozna liga v Celju si je zastavila nalogo da omogoči v zvezi z državnim protituberkuloznim dispanzerjem v Celju pregled vsega prebivalstva celjske mestne občine, pa tudi prebivalstvo vsega celj. okraja. Dolžnost vsakega prebivalca v njegovem lastnem interesu, kakor tudi v interesu njegove družine in okolice je, da pride na prvi kontrolni pregled v protituberkulozni dispanzer v Celju. Da pa omogočimo kontrolni pregled tudi vsem onim, ki bi ne mogli priti v Celje, bodisi zaradi oddaljenosti, bodisi iz drugih vzrokov, smo ukrenili potrebno, da se ti prebivalci morejo priglasiti h kontrolnemu pregledu pljuč pri najbližnjem zdravniku in to brezplačno.

Prav posebno pa vabimo vse prebivalce, ki dosedaj še sploh niso bili preiskani v dispanzerju, kakor tudi vse, pri katerih je jetika v družini, pa tudi vse one, ki živijo v bližini jetičnega bolnika. Pozivamo vse slabotne in slabokrvne, kašljajoče, kakor vse tiste, ki čutijo bolečine v prsih, so brez teka, hujšajo, se pote ponoči — skratka vse prebivalstvo Celja in celjskega okraja, da poišče zdravnika.

Prvi pregled vsega prebivalstva je popolnoma brezplačen. Protituberkulozni dispanzer v Celju v Zdravstvenem domu v Gregorčičevi ulici bo izvrševal te preglede (z Röntgenom) vsak torek in petek od 14. do 15.

»Zdravemu varstvo, bolnemu pomoč«. To bodi geslo vsakega občana Celja in slehernega prebivalca celjskega okraja.

Najdba zlatnika cesarja Honorija

Ptuj, 12. maja.

Pred kratkim so našli na njivi v Goriški pri Sv. Marjeti niže Ptuja zelo dobro ohranjen zlatnik cesarja Honorija. Že večkrat so tam na bližnih njivah odkopali ostanke rimskih stavb, mnogokrat tudi zadeli na pepelnate grobove. Pri Zamočanih tik ob Pesnici še dobro vidimo sledove velikega rimskega stavbnega kompleksa in nekdanje rimske ceste. Trdijo celo, da je tam stalo rimsko taborišče. Muzejsko društvo v Ptuju je raziskovalo ob koncu prejšnjega stoletja bližno okolico, žal pa nimamo o tem nobenih natančnejših zapiskov. Izkopali so razne keramične ostanke, opeke s pečati, svetilčico in rimske novce. Kmetje pripovedujejo, da so pri regulacijskih delih našli v strugi Pesnice še pilote rimskega mosta. Najlepše reči so našli pred nekaj leti, ko so v Forminu odkrili izdatno latensko grobišče, v katerem so bili nekaj zvitih železnih mečev in suličnih osti, lepe železne fibule — zaponke in druga drobnarija, ki so v zbirki g. Mikla pri Sv. Marjeti. Verjetno je, da je bila tu ob stari rimski cesti v Petovijo večja naselbina.

Na našem zlatniku vidimo na averzu proti desni obrnjeno poprsje rimskega cesarja Honorija, ki je odet s cesarskim oblačilom in nosi na glavi zlati diadem. Napis okoli se glasi: D. N. HONORIVS P. F. AVG. Reverz nam pokaže cesarja, obrnjenega proti desni ter stoječega z levo nogo na ujetniku. V desnici drži Honorij zastavo, v levici pa na krogli koraka, jočo boginjo zmage Viktorijo. Ves prizor je obdan z napisom VICTORIA AVGGG, pod njim pa COMOB. Razen tega sta na obeh straneh cesarjevega lika črki SN.

Honorij je bil drugi sin cesarja Teodozija. Rodil se je v Carigradu l. 384. po Kr. in je umrl leta 423 v Raveni za vodenico. Pod njim je Alarik s svojimi Goti strašno opustošil Italijo in popolnoma oplenil Rim. Dočim se je še nadalje obdržalo vzhodno rimsko cesarstvo, je »nepremagljivi in večni Rim« životaril do l. 476.

A. S.

Še o plačilnih nalogih z magistrata

Ljubljana, 12. maja

Čital sem pojasnilo mestnega magistrata o »plačilnih nalogih«, objavljeno v »Jutru« 11. t. m. Vse bi bilo v redu, toda pogreška je v Pravilniku. Že tu je mestno računovodstvo napravilo generalno napako, ki jo je osvojil mestni svet in s'ednjič baje finančno ministrstvo. To so upravni organi, ki se lahko zmotijo v svojih predlogih in sklepih v upravnem postopku. Ni pa to še pravilno in absolutno veljavno, ker bodo o tem govorile še sodne instance, upravno in državno sodišče.

Imam v rokah plačilne naloge, za zgradarino in davščine, ki jih predpisuje občina na podlagi uradno ugotovljene kosmate najemnine. Kakor se glasi *plačilni nalog*, je bila za dotično hišo *za l. 1936.* uradno ugotovljena kosmata najemnina 171.480 din ter je od *tega zneska predpisana* tudi *zgradarina*. Mestni magistrat je za *l. 1936.* predpisal vodovodno naklado, gostaščino in kanalsko pristojbino po plačilnem nalogu, ki ga imam v rokah od *istega zneska*, kakor ga je ugotovila davčna uprava, to je od 171.480 din. Za leto 1937 je ostalo pri istem, zgradarina od 171.480 in vodarina od 171.480 din. Za leto 1938 kosmata najemnina še ni ugotovljena, ker davčna uprava na podlagi *prijav*, ki smo jih vložili v novembru 1937, odmere še ni izvršila, torej kosmate najemnine še ni ugotovila.

Za leto 1938 je mestna občina že sedaj, ko kosmata najemnina še ni ugotovljena, predpisala vodovodno naklado itd. za leto 1938/39 spet od 171.480 din.

Tu je jasno, da en člen v verigi manjka. Načelo, ki je veljalo do sedaj vedno in tudi za leto 1936. in 1937., mora dosledno veljati tudi za leto 1938/39., četudi morda finančni uspeh za mestno občino ni tako ugoden, kakor sedanji, neutemeljeni.

Kakor pobirajo država zgradarino, občina in banovina doklade za l. 1938 *začasno* do definitivne odmere zgradarine po predpisu predidočega leta, prav tako bi morala ravnati mestna občina glede svojih davščin, ki se naslanjajo na osnovo zgradarine ugotovljeno po davčni upravi.

Po mojem mnenju je pogreško napravilo že mestno knjigovodstvo odnosno vršilec dolžnosti občinskega finančnega referenta že v poročilu na mestni svet. Ko je lani, nekoč v pogovoru bilo izraženo mnenje, da je ta gospod še premlad, da ima premalo skušenj in prakse, je neki mestni svetnik naravnost osorno odgovoril: »Se bo že naučil, kar še ne zna« — Ampak, če bo ta učna doba segala tako globoko v žepe davkoplačevalcev, bo precej draga! Sicer pa to občino nič ne stane; nasprotno: taka pogreška, ki je samo finančna špekulacija, polni njene blagajne — in to je glavno! Saj račun plačujejo drugi!

M. S.

Potujoča protiplinska razstava

Ljubljana, 12. maja

Da bo prebivalstvo poučeno o obrambi proti napadom iz zraka v primeru vojne, je bila priredena protiplinska razstava na železniških vozovih, ki je že lani vzbudila precejšnjo pozornost, letos si bo pa to razstavo lahko ogledalo še prebivalstvo v krajih, kjer je še ni bilo. Vlak s protiplinsko razstavo se ustavi v naslednjih dneh po tem-le voznem redu:

12. maja ob 20.08 v Zagorju, odhod 14. maja ob 20.20, prihod na Savo 14. maja ob 20.41, odhod 15. maja ob 21.15, prihod v Litijo 15. maja ob 21.32, odhod 17. maja ob 22.10, prihod v Kresnice 17. maja ob 22.30, odhod 18. maja ob 22.40, prihod v Laze 18. maja ob 23.06, odhod 19. maja ob 23.38, prihod v Zalog 19. maja ob 23.58, odhod 20. maja ob 18.35, prihod na Brezovico 21. maja ob 2.11, odhod 21. maja ob 18.47, prihod na Vrhniko 21. maja ob 19.07, odhod 23. maja ob 17.09, prihod v Borovnico 24. maja ob 3.02, odhod 25. maja ob 3.29, prihod na Verd 25. maja ob 4.11, odhod 26. maja ob 4.21, prihod v Logatec 26. maja ob 4.53, odhod 28. maja ob 5.40, prihod v Planino 28. maja ob 6.03, odhod 29. maja ob 6.08, prihod na Rakek 29. maja ob 6.28, odhod 30. maja ob 16.35, prihod v Trzin 31. maja ob 8.02, odhod 1. junija ob 8.11, prihod v Domžale 1. junija ob 8.20, odhod 3. junija ob 9.20, prihod v Jarše-Mengeš 3. junija ob 9.33, odhod 4. junija ob 10.20, prihod v Kamnik 4. junija ob 10.45, odhod 6. junija ob 8.55, prihod v Št. Vid-Vižmarje 7. junija ob 4.33, odhod 9. junija ob 4.48, prihod v Medvode 9. junija ob 5.01, odhod 10. junija ob 5.44, prihod v Škofjo Loko 10. junija ob 6.07, odhod 12. junija ob 7.02, prihod v Kranj 12. junija ob 7.24, odhod 16. junija ob 6.47, prihod v Tržič 16. junija ob 7.16, odhod 17. junija ob 5.27, prihod v Podnart Kropo 17. junija ob 9.12, odhod 18. junija ob 9.31, prihod na Lesce-Bled 18. junija ob 10.07, odhod 20. junija ob 11.05, prihod na Jesenice 20. junija ob 11.47, odhod 24. junija ob 6.00, prihod na Dovje-Mojstrano 24. junija ob 6.22, odhod 25. junija ob 6.32, prihod v Kranjsko goro 25. junija ob 6.59, odhod 25. junija ob 20.10, prihod na Dobravo-Vintgar 26. junija ob 5.46, odhod 27. junija ob 13.01, prihod na Bled-jezero 27. junija ob 13.13, odhod 28. junija ob 13.38, prihod v Bohinjsko Belo 28. junija ob 13.48, odhod 29. junija ob 13.58, prihod v Nomenj 29. junija ob 14.22, odhod 30. junija ob 14.27, prihod v Bistrico-Bohinjsko jezero 30. junija ob 14.41, odhod 1. julija ob 18.56.

Vabimo prebivalstvo, da povsod obišče to zanimivo in poučno razstavo.

K Bernardu Shawu je prišel mlad študent in mu povedal, da je opustil študij medicine, ker se hoče posvetiti pisateljevanju, da bi si pridobil za človeštvo zasluge. »Zavoljo tega vam ni treba postati še pisatelj,« je odvrnil Shaw. »Zakaj ne?« je vprašal študent. »Nu, za človeštvo ste si pridobili zasluge že s tem, da ste opustili medicino,« je menil Shaw.

Lep dar: Zgodbe brez groze

Telovadni nastop meščanskih šol

V nedeljo dopoldne so nastopili na Stadionu dijaki in dijakinje vseh ljubljanskih meščanskih šol. Učne odredbe določajo take nastope pred zaključkom šolskega leta obvezno za vse srednje in meščanske šole. Kakor v soboto srednje-šolsko dijaštvo, se je v nedeljo tudi dijaštvo meščanskih šol odlikovalo z vzorno pripravljenimi in skrbno izvajanimi vajami, ki so napravile veselje tisočerim gledalcem, posebno še staršem nastopajočih. Na sliki zgoraj je videti šolarje, ko korakajo na telovadišče, spodaj pa dekleta

Odličen sokolski nastop v Kranju

Istočasno, ko so imela ljubljanska in okoliška sokolska društva svoj impozantni obrambni zbor, je priredil Sokol v Kranju javni nastop, ki je privabil na letno telovadišče mnogo sokolskih pripadnikov. Izbrani telovadni spored (posebno še krasne proste vaje) je v resnici vsakogar zadivil. Veliko število nastopajočih, od preizkušenih sokolskih borcev do dece, je izpričevalo, da moč kranjskega Sokola še vedno raste

»Le naprej, brez miru!« je pogumno pela sokolska mladina

Ga Katarina Kosovelova †

V Tomaju na Krasu je umrla v četrtek zjutraj ob 2. po kratkem trpljenju gospa Katarina Kosovelova, rojena Stresova, vdova po nadučitelju. Učakala je 76 let in bi jih bila gotovo še več, da ni usodno naključje pretrgalo njenega življenja. Mati našega kraškega pesnika Srečka Kosovela, ki se je vsa žrtvovala za družino bo zdaj spokojno legla ob stran svojega ljubljenega sina.

Rodila se je v Sužidu pri Kobaridu. Bila je sestrična tistega Ivana N. Stresa, ki mu je Simon Gregorčič v svojih poezijah postavil trajen spomenik prijateljstva. V mladih letih je mnogo potovala po svetu. V Sežani se je seznanila s svojim poznejšim soprogom, nadučiteljem in narodnim delavcem Antonom Kosovelom. Iz tega zakona se je narodilo 5 otrok, med katerimi je bil Srečko, prerano umrli kraški poet, najmlajši. Ostali otroci žive danes v treh državah. Stano, najstarejši, je naš novinarski tovariš, član uredništva »Jutra« v Ljubljani. Antonija ima eksistenco na domu v Tomaju. Pianistka Karmela je na Dunaju omožena s prof. Graberjem. Najmlajša hči Anica je pa profesorica na ženski realni gimnaziji v Ljubljani. Pogreb blage slovenske matere bo danes, v petek popoldne ob 17. na tomajsko pokopališče. Naj v miru počiva, preostalim izrekamo odkritosrčno sožalje!

Valo Bratina:

Neverjetna, a resnična

Valo Bratina zna pisati podlistke, kratke, šegave, ljubeznive prigodbe. Piše, kakor pripoveduje, v tem skoraj da ni razločka. Tu danes, ob njegovem, prazniku 25-letnega dela, ena taka njegova kratka in fletna stvarca:

Veliko senzacijo smo imeli tokrat pri nas. Botrček nas je bil obiskal. Krstni botrček naših dveh nadebudnežev — trileta in šestletnega državljana. Iz dežele hrvatske je bil prispel, botrček, iz belega Zagreba, takorekoč. Prinesel je seboj kar za pol vagona kolačev: fig tržaških, keksov, čokolade in bombonov, avto, voz, konjičke in rožičev, da, celo harmoniko in vlak . . . Prav, kakor na Miklavževo.

Sijajno smo se imeli ves večer. Brezhibno so potekali razgovori zabavni. Bilo je smeha, radosti, vriska, krika polne koše dokler ni udarila slovesa ura . . . •

Čudno naključje je hotelo, — kdo bi razjasnil temna pota usode — da je botrček v predsobi zašel. Napačna vrata je pač odprl: namesto na stopnišče, v . . Kako bi rekel . . . v . . . no, saj to si lahko vsakdo misli . .

»Ker sem že tu .naj bo« — si je mislil botrček in zaklene vrata za seboj. Toda, joj! Ključ zaskoči, botrček ne more ven. . .

Da, da: lop, past zagrmi, botrček se v pasti kislo drži . . .

Mi vsi v skrbeh, nadebudneži pa v divji smeh.

Čas hiti, botrčku pa se na vlak mudi.

Skratka: traraaaa . . . traraaaa! Senzacijaaa!

Kaj vse smo ukrenili, da bi ubogega botrčka rešili. Dali smo mu celo smrtno nevaren nasvet. Da, prav prijazno in čisto natanko smo ga poučili.

Botrček, smo rekli, splazi se na okenček, zavihti se z vso silo — tako smo rekli — okrog vogla do drugega okenčka, pa boš priplezal, kakor čez Konja —Presegaj (v Kamniških planinah), skozi shrambo nazaj do nas.

Zadnja bilka je bila to, za katero smo se obesili in nič hudega si nismo mislili pri tem mi, odrasli.

Otroka pa tedajci v jok: »Za boga, ne, čez Konja ne! To je nevarna tura.«

Pa res ni šel čez »Konja«. K sreči je bilo okno preozko za botrčkov trebušček in tako se pri najboljši volji ni mogel v nevarnost podati.

Šele moji vlomilski spretnosti se je na zadnje posrečilo rešiti ga iz mučne ječe.

Trenutek zadnji privihrali smo na kolodvor. Vjeli vlak za rep in botrček je srečen jadral na Hrvatsko . . .

V naš dom se je naselil zopet blažen mir. Posledic ta nezgoda ni bila zapustila kdovekaj — niti za majhen potres ne. Ko je ključavničarski vajenček spravil moje razdejanje v red in nam dal garancijo absolutne varnosti glede zaskočitve ključa, se je začel zopet reden promet in mirno plavala je naša barka . . . Pozabljena je bila katastrofa. Zob časa je bil docela zabrisal vse tozadevne sledove.

Kar doženemo lepega dne, da je izginil ključ — tisti usodepolni ključ . . . Kam neki ga je hudiman odnesel? Začelo se je spraševanje, ugibanje, iskanje, sumničenje, snovanje, nazadnje jeza, žolč . . .

Ker so vsi odrasli privdo zanikali in ker je starejši, šestletni nadebudnež odločno vztrajal, da nima pojma o tej stvarci in da se sploh, da sploh čudi, kako in zakaj ajega mešamo v to zadevo, je padel sum na najnedolžnejše bitje pod streho, na trileta nadebudneža. In res smo napeljali niti preiskave v to smer. Vzeli smo možakarja v precep i uspeh je bil porazen, da lahko rečem, naravnost porazen. Kakor je bil namreč starejši ogorčen, zakaj ga sploh vlačimo v to zadevo, tako se je mlajši, triletni, najnedolžnejši pri hiši, užaljeno čudil, zakaj se nismo takoj nanj obrnili.

In brez ovinkov, junaško, je priznal svoje dejanje.

Takole se je vršilo zaslišavanje.

Kje je torej ključ?

V činem molju.

(Črka R mu namreč še ne gre natanko po predpisih z jezika.)

Kako v črnem morju? Kako pa je prišel tja?

Kako? Vlgu sem ga.

V črno morje?

Ne.

Kam pa?

V klozet.

Potem pa ni v črnem morju.

Je!

Kako to?

Včelaj sem ga vlgu v klozet. Ponoči je šel v Ljubljanco, iz Ljubljance v Donavo in zdaj je že v činem molju.

Ostrmeli smo vsi, liki Lotova žena. Kdo tudi ne bi! Utemeljitev je bila eklatantna znanstvena tako rekoč. (Spomnil sem se, da sem bil nekoč starejšemu, šestletnemu nekaj iz vodoslovja razkladal.)

Toda še je bilo treba razgonetiti vzrok tega črnega zločina. Kako mu prideš do živega? Namršim obrvi in iznova se začne krvava bitka.

Zakaj pa, zakaj, prijateljček, si vrgel ključ v črno morje?

Zakaj, zakaj?

Ali ni botrček včeraj brzojavil, da pride na obisk?! No, vidiš, prijateljček, zato!

Domače vesti

* **Vsem državnim in samoupravnim uradnikom Sokolom,** ki se bodo kot zastopniki sokolskih žup udeležili skupščine SKJ od 13. do 15. maja v Beogradu, je odobren dopust od 12. do 16. maja. Ta dopust ni vračunan v redni letni dopust.

* **Za spomenik skladateljem Ipavcem.** Ravno 4 leta so minila, odkar je bil v Sv. Jurju pri Celju blagoslovljen temeljni kamen za prvi skupni spomenik skladateljem Ipavcem, pionirjem slovenske glasbe. Zaradi nizke zbrane svote žal ni prišlo do uresničenja tega pietetnega stremljenja. Zelo razveseljivo je dejstvo, da se je po tolikem molku vrli pevski zbor v Sv. Jurju spomnil svojih velikih rojakov z velikim koncertom, ki bo v soboto 14. t. m. zvečer in v nedeljo 15. t. m. popoldne pod vodstvom agilnega pevovodje g. Rastočnika mlajšega. Zapel bo 16 najlepših pesmi vseh treh Ipavcev, pesmi, ki so — kakor je sam Aškerc o njih dejal — iz srca privrele. Naj bi to gesto šentjurskega pevskega zbora posnemali tudi drugi pevski zbori, zlasti v letošnjem pomembnem letu 30 letnice smrti Gustava in Benjamina Ipavca. Naj prepričajo narod, da je treba zaostalo spomeniško akcijo nadaljevati in častno zaključiti. Ljubitelji lepe pesmi so prav prisrčno vabljeni v Sv. Jurij pri Celju.

Svila Souvan
MESTNI TRG 24.
NOVODOŠLE VZORČASTE SVILE
Ogromna izbira
od Din 26.— do 62.—

* **Razpis službe.** Pri kralj. banski upravi v Ljubljani je razpisano mesto banovinskega uradniškega pripravnika VIII. položajne skupine za službo v pasivni (protiplinski) zaščiti. V poštev prihajajo dipl. inženirji kemije in dipl. filozofi - kemiki, predvsem oni z ustrezno prakso, oziroma delovanjem v tej stroki. Prošnje je treba vložiti pri občem oddelku kr. banske uprave do 10. junija 1938.

* **Iz Legije koroških borcev.** V nedeljo 8. t. m. je bil v restavracijskih prostorih hotela Pošte v Tržiču ustanovni občni zbor krajevne organizacije Legije koroških borcev, kateremu je prisostvovalo nad 50 tovarišev borcev. Po otvoritvenih formalnostih je podal predsednik pripravljalnega odbora tov. Ahačič besedo delegatu glavnega odbora tov. Šefmanu, ki je v daljšem govoru obrazložil navzočim tovarišem dosedanje delo glavnega odbora ter smernice za bodoče delo organizacije na polju priznanja pravic vsem bivšim borcem za našo severno mejo. Po izredno zanimivi debati je bila izvoljena društvena uprava s tovarišem Ahačičem na čelu. Istega dne je bil enak zbor tudi na Dolenjskem in sicer v prijaznem Zagradcu. Tudi temu zboru, ki je bil številno obiskan, je prisostvovala delegacija glavnega odbora iz Ljubljane. Glavni odbor je po izjavi njegovega podpredsednika tov. Marušiča pripravljen podpirati vse težnje članstva ter krajevne postojanke, ki živi v velikem uboštvu. Njegovo izjavo je vzelo navzoče članstvo z velikim zadovoljstvom na znanje. Predsednik krajevne organizacije ljubljanske tov. Ciril Zupan jim je izročil pozdrave ljubljanskih tovarišev ter jih pozval, da sodelujejo tudi oni pri delu za dobrobit članstva, domovine in države. Po obširni debati in pojasnilih je bila izvoljena soglasno društvena uprava s predsednikom tov. Jakobom Škrlom, trgovcem iz Zagradca na čelu.

Pri lenivosti črevesja, črevesnem katarju, obolenju danke, odstrani naravna **»Franz-Josefova«** grenčica zapeko dolnjih organov dobro in naglo. Mnogoletne izkušnje uče, da uporaba **»Franz-Josefove«** vode odlično regulira funkcije črevesja.
Ogl. reg. S br. 15 485-35

* **Francoski železničarji v Dalmaciji.** Pariško svetovno razstavo je med drugimi obiskalo več skupin Jugoslovenov ter ob tej priliki obnovilo in poglobilo prijateljske stike med obema narodoma. Jugosloveni, a osobito naši železničarji, so bili povsod v Franciji deležni splošnih simpatij. Da vrnejo francoski železničarji naš obisk, so se odločili, da posetijo letos naše kraje in to naš divni Jadran. S posebno jahto prispe v Split v nedeljo 22. t. m. ob 14. okoli 100 francoskih železničarjev z višjimi funkcionarji železniških uprav na čelu. Tu jim bo prirejen slavnosten sprejem, pri katerem sodelujejo predvsem naši železničarji in pomorci. Razkazali jim bodo zgodovinske znamenitosti Splita in Solina, povedli z avtobusi v okolico, na Marjan in Trogir. Iz Splita odplovejo istega dne ob 19. proti otoku Krfu, kjer se poklonijo spominu v svetovni vojni padlih Jugoslovenov in Francozov. V soboto 28. t. m. obiščejo Kotor, a 29. t. m. Dubrovnik. Tudi v teh dveh mestih bodo francoski železničarji deležni splošnih simpatij našega naroda. V vseh teh krajih so se na pobudo francoskega železničarskega krožka v Ljubljani ustanovili posebni sprejemni odbori, ki naj pripravijo francoskim tovarišem čim prijetnejše bivanje med nami.

* **Nove določbe o upokojencih v inozemstvu.** Agencija Avala objavlja: Vsak upokojenec, ki odide v tujino za manj ko 2 meseca, mora pred odhodom pismeno obvestiti pristojno oblast, kdaj namerava potovati, ko pa se vrne, mora obvestiti pristojno oblast, kdaj se je točno vrnil. Upokojenec more oditi v tujino s pravico do pokojnine samo enkrat na leto brez ozira na to, koliko časa se v tujini zadrži. Če je pri enkratnem bivanju v tujini, krajšem od dveh mesecev, že izkoristil možnost prejemanja nezmanjšane pokojnine, se morajo pri vsakem nadaljnjem bivanju v inozemstvu v istem letu njegovi prejemki zmanjšati za 20%, in sicer za toliko dni, kolikor jih je preživel na tujem manj ko 2 meseca. Ker se dan odhoda in dan povratka ne računata v čas bivanja v tujini, upokojenci niso dolžni prijavljati takega odhoda čez mejo, če se istega dne vrnejo ali pa če se vrnejo že drugi dan, seveda, če imajo odobrenje pristojnih oblasti. V takšnih primerih se tudi pokojninski prejemki ne zmanjšajo. Čl. 12 prejšnjih navodil je treba razumeti tako, da se sankcija te odredbe mora nanašati na vse tiste primere, če se upokojenec zadrži v tujini več ko 2 meseca, ne da bi zaprosil za odobritev finančno ministrstvo, ne pa tudi na primere, če kak upokojenec biva v zamejstvu manj ko 2 meseca.

KINO UNION — Tel. 22-21
Ob 16., 19.15 in 21.15 uri komedija
NEKOČ SE JE DOGODILO . . .
V glavni vlogi nepozabni »Poročnik indijske brigade« ERROL FLYNN.

* **Kongres gostilničarjev iz vse države,** je bil otvorjen včeraj v Novem Sadu. Pred otvoritvijo kongresa so zborovali pododbori, na sporedu kongresa pa so važna vprašanja gostilničarskega stanu, a tudi turizma, ki je z njim v tako tesni zvezi. Po zaključku kongresa bodo udeleženci obiskali Sremske Karlovce.

* **V osmih urah od Zagreba do Egipta.** Te dni je bila spet otvorjena zračna zveza Beograd—Skoplje—Solun, a njen pomen je dosti večji, ker je zdaj urejena direktna zračna zveza Solun—Aleksandrija, s katero ima dobro zvezo naš »Aeroputov« avion, ki opravlja redno službo na progi Beograd—Solun, a ima potem v Beogradu spet priključek na zvezo z Zagrebom. Iz Zagreba odhaja letalo v Beograd vsak delavnik zjutraj ob 7., v Beogradu pa pristane ob 8.30. Iz Beograda se lahko naslednji dan nadaljuje potovanje v Solun, od koder odhajajo grški avioni preko Sredozemskega morja v Aleksandrijo. Iz Zagreba se tako lahko prispe preko Sredozemskega morja v Egipt v osmih urah leta v dobi poldrugega dneva.

Samo ob 16. uri! Paul Hartmann
Revolucijska svatba
KINO MATICA 21-24

* **»Slovenska scena mladih« na Vrhniki.** Gostovanje bo v nedeljo 15 t. m. ob pol 21. v Rokodelskem domu z Mrakovo dramo »Čajkovski«. Ker je bila deležna povsod do sedaj izrednega zanimanja in navdušenja s strani kritike kakor občinstva, opozarjamo, da si že v naprej pravočasno preskrbite vstopnice. Prodajajo jih v Rokodelskem domu.

* **Francija je iskrena prijateljica in močna zaveznica Jugoslavije.** Francoski jezik si pri nas čimdalje bolj osvaja pot v širše ljudske sloje. Nastala je potreba, da se zato bliže spoznamo tudi s francosko knjigo. Na letošnjem pomladanskem Ljubljanskem velesejmu od 4. do 13. junija bo priredila Francija službeno razstavo francoske knjige. Razstava bo obsegala 3000 knjig. S to razstavo si bo francoska knjiga gotovo pridobila še več prijateljev.

* **Banovinski odbor »Narodne svesti«** naznanja, da je rok za vrnitev izpolnjenih prijavnih pol samo še do 25. t. m. Kdor izmed političnih preganjancev še nima prijavnih pol, naj se javi in pismu priloži poštno znamko. Brez priložene poštne znamke se prijavne pole ne pošiljajo! Nekaterniki so izpolnili samo eno polo in jo doposlali. Opozarjamo jih, da je treba izpolniti vse štiri prijavne pole in jih poslati banovinskemu odboru najkasneje do 25. t. m.

* **X. glavni občni zbor kazniliških stražnikov** je bil letos v Sremski Mitrovici. Vodil ga je predsednik Ivan Meško iz Maribora, ki se je toplo spominjal Viteškega kralja. Kralju Petru II. je bila odposlana udanostna brzojavka. Prisostvovali so delegati stražnikov iz Skoplja, Niša, Požarevca, Zenice, Lepoglave, Stare Gradiške, Maribora in iz Podgorice. Poročila so bila z odobravanjem sprejeta, saj je odbor res žrtvoval mnogo truda za izboljšanje stanja. Stražarji upravičeno pričakujejo da se jim bo s spremembo raznih uredb uredilo marsikatero gmotno in socialno vprašanje. Delegati so soglasno izrazili zadovoljstvo z 10-letnim neumornim delom glavnega odbora v Mariboru. V priznanje je bil izvoljen ves stari odbor z Ivanom Meškom na čelu. Predsednik-ustanoviteli se je moral ukloniti splošni želji, prepričan pa je, da ga bodo vsi složno podpirali. Razvila se je tovariška proslava 10-letnice. Naslednji dan so si delegati ogledali zavod. V popolnem zadovoljstvu so se poslovili od Sremske Mitrovice.

Pridite na lep
MAJSKI VEČER
naše omladine v Kazini v soboto ob 20.
MOSD

* **San Remo,** svetovno znano italijansko letovišče, nudi ta mesec svojim gostom najrazličnejše kulturne, sportne in zabavne prireditve. Doslej so že bile prirejene razne tekme. do 20. t. m. pa bodo v mestnem kazinu prvovrstne gledališke predstave. 21. in 22. t. m. bo kongres italijanskih rotarijskih klubov. V istem času bo tudi propagandistična avtomobilska vožnja na progi Milano — San Remo. V mestnem kazinu bo nastopala od 21. do 31. t. m. skupina slovite organizacije gledaliških umetnikov Menichelli-Migliari. Od 26. do 28. t. m. pa bo zbor italijanskega Touring kluba.

Iz Ljubljane

u— **V počaščenje spomina prerano umrlega inž. Aleksandra — Saše Hadžija** je družina g. prote Budimira s prispevkom 250 din vpisala blagega pokojnika za člana utemeljitelja pravoslavnega cerkvenega pevskega zbora v Ljubljani.

u— **Pogreb** nesrečnega Josifa Radeva bo danes, v petek ob 10. dopoldne iz mrtvašnice pri sv. Krištofu.

u— **V študijskem tečaju »Ženskega pokreta«** bo predaval v ponedeljek 16. t. m. dr. Gosar Tema: Razvoj socialne politike po vojni. Začetek točno ob 20, zato odbor društva vljudno prosi, da se udeleženke zberejo pravočasno. Kraj: predavalnica Zveze gospodinj, Gradišče št. 14.

V Martinščico
v dijaško letovišče
na morju, pošljite otroke-srednješolce. — Izvrstna prehrana, skrbno nadzorstvo. — 28 dnevna vsa oskrba stane din 750.—. — Prijavite jih za letovanje pri ravnateljstvih srednjih šol.

* **Nečakinja in teta v enem razredu.** Glede na beleško, ki jo je priobčilo »Jutro« pod tem naslovom 10. maja, nam pišejo iz Novega mesta, da je bil enak primer tudi v Novem mestu, kjer sta sedeli na ondotni gimnaziji več let v istem razredu gdč. Marija Pintarjeva, hči uglednega gostilničarja, in njena nečakinja gdč. Nada Masljeva. Zdaj sta obe mladi dami visokošolki.

* **Novi grobovi.** V Gornjem Logatcu je umrla šele 36 let stara posestnica gospa Iva **Gostiša.** Zapustila je sina edinca. Ugledno pokojnico bodo pokopali jutri ob 17. — V Ljubljani je umrla gospa Josipina **Kosirnikova,** soproga uslužbenca ECŽ. Pogreb bo danes ob 17. iz Kamniške ulice 14. — Pokojnima blag spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

* **Smrt blage matere.** V 74. letu starosti je včeraj zjutraj umrla v Litiji gospa Antonija Kolbétova vdova po pokojnem, poštnemu upravitelju Cvetku Kolbetu in mati sedanjega poštnega upravitelja g. Cvetka Kolbeta v Litiji. Blaga pokojnica je bila vzorna družica svojemu možu, ki ga Litijani ne morejo pozabiti. Svoj zadnji počitek bo našla ob njegovi strani pri Sv. Križu v Ljubljani. Krsta bo blagoslovljena jutri ob 10. pred hišo žalosti v Litiji, nato pa bo prepeljana v Ljubljano, kjer bo pogreb ob 15.30. Ugledni pokojnici naj bo lahek počitek, žalujočim družinam izrekamo iskreno sožalje!

* **Smrt zaslužnega zagrebškega zdravnika.** V zagrebški bolnišnici pri Sv. Duhu je umrl dr. Janko Thiery, eden izmed najuglednejših zagrebških zdravnikov in dolgoletni predstojnik venerološko-dermatološkega oddelka bolnišnice pri Sv. Duhu. Dr. Janko Thiery, ki je dosegel starost 64 let, je bil potomec stare in ugledne zagrebške rodbine. Zdravniški poklic je bil v tej rodbini nasledstven in je tudi Janko, ko je dovršil v Zagrebu srednješolske studije, po zgledu svojega očeta postal medicinec. Svoje studije je dovršil v Gradcu in na Dunaju. Pred 36 leti je nastopil službo v nekdanji zagrebški zakladni bolnišnici, ki je bila nameščena že kakih 100 let na Jelačičevem trgu. Svoje studije je dopolnil še v inozemstvu in postal kmalu prvi venerolog v Zagrebu in sploh v vsej Hrvatski. V bolnišnici ni bil samo dober zdravnik, temveč tudi najboljši prijatelj vsem, ki so prišli k njemu po pomoč. Tudi v stanovskem pokretu se je z največjo požrtvovalnostjo in vnemo udejstvoval. Bil je med soustanovitelji hrvatskega zdravniškega društva in v sklad za zgradbo hrvatskega zdravniškega doma je vložil od svoje dediščine za takratne razmere velik prispevek 1.000 goldinarjev. Ko je dopolnil 35 let službe v bolnišnici pri Sv. Duhu, je bilo zelo prisrčno slovo od zdravnikov in bolnikov. Zdravniki so v poslovilnih govorih s posebnim poudarkom naglašali njegove tri najpomembnejše lastnosti: visoko sposobnost, jeklen značaj ter dobroto duše in srca. V bolnišnici, v kateri je 35 let vzorno deloval in katera se mora njemu zahvaliti za svojo današnjo ureditev, je zdaj po kratki bolezni izdihnil.

* **Potovanja v Francijo organizira od 21. t. m. »Putnik«** v sotrudništvu z najvažnejšimi francoskimi turističnimi ustanovami. Izletniki bodo odhajali iz Beograda vsako soboto popoldne. Potovanja bodo trajala 10 ali 17 dni. Za izletnike iz Beograda bodo znašali stroški za 10 dni z vožnjo sem in tja do Pariza v III. razredu, s stanovanjem, zajtrkom, prevozom do hotelov ter vsemi taksami in napitninami 1.590 din, za izletnike iz Zagreba in Zidanega mosta 1.440, za one iz Ljubljane in Rakeka pa 1.365 din. Poleg teh rednih potovanj pa organizira »Putnik« še 11. junija obisk Pariza in francoske riviere, 2. julija izlet v Pariz in London, 23. julija pa izlet v Pariz, francoske Alpe in na Ženevsko jezero. Udeleženci vseh teh potovanj se bodo ustavljali tudi v Benetkah in Milanu. Za potovanje so potrebni potni listi, prijave udeležencev pa so zaključene 7 dni pred odhodom vsakega vlaka.

* **Nevarne posledice dolgotrajne zime v Bosni.** Letos je dolgotrajna zima povzročila veliko škodo v sadonosnikih Bosanske Krajine. Največjo škodo imajo slive, ki so najvažnejše izvozno blago pokrajine. Kakor kaže, bo letošnji pridelek komaj za dostoval za domačo porabo. Ravno tako je mraz hudo oškodoval vrtove.

u— **Prešernova proslava na univerzi.** Slavistični klub na univerzi priredi v soboto 14. t. m. ob 11. dopoldne v zbornični dvorani na univerzi Prešernovo proslavo z govorom in recitacijami Prešernovih pesmi. S tem se tudi akademiki naše univerze pridružujejo ostali slovenski javnosti, posebej pa še mladini, ki je ob priliki nabiranja prispevkov za odkup Prešernove hiše po vsej slovenski zemlji priredila podobne proslave. Danes, ko se pobirajo prispevki še za opremo rojstne hiše našega prvega pesnika, je taka prireditev tembolj upravičena.

u— **Jugoslovensko nacionalno akademsko društvo Jugoslavija** javlja svojim članom, da bo danes ob 18. uri na univerzi v pravnem seminarju strogo obvezen članski sestanek, združen s predavanjem dr. Stojana Bajiča: »Sodobna duhovna gibanja«.

u— **Ob dvajsetletnici judenburških žrtev** je mestna vrtnarija zasadila s cvetjem grobove na pokopališču pri Sv. Križu, danes na predvečer obletnice dneva, ko so jim avstrijski rablji vzeli življenje zaradi jugoslovenskega prepričanja, pa mestna občina ljubljanska grobove žrtev okrasi s šopki pomladanskega cvetja in vencem ter na grobovih prižge sveče. Naj bi občinstvo te dni izkazalo hvaležnost in čast mučenikom vsaj z obiskom njihovih grobov! — Več o teh žrtvah za naše osvobojenje bo pisalo nedeljsko »Jutro«.

u— **Strelska družina v Polju** bo otvorila letno streljanje na svojem strelišču v Podgorju v nedeljo ob 9 dopoldne. Vabi vse svoje člane in tudi druge prijatelje lepega strelskega sporta, da se udeležijo otvoritvenega streljanja. Zvečer pa bo pri bratu Schauerju v papirniški restavraciji na Vevčah sestanek prijateljev strelskega sporta.

KINO SLOGA, Tel. 27-30
predvaja DANES POSLEDNJIČ
tajinstveni film
DIH SMRTI
BORIS KARLOV kot izumitelj tajinstvene kemične substance »Radium X«, ki ima mnogo večjo moč, kakor radij sam.

u— **Krajevna protituberkulozna liga v Ljubljani** priredi ob priliki protituberkuloznega tedna drevi ob 20. v dvorani Delavske zbornice **predavanje za vse vajence s filmom in diapozitivi.** Predaval bo dr. Krisper o tuberkulozi in vajencih. Prosimo delodajalce, da svoje vajence na to predavanje opozorijo in jim priporočijo udeležbo.

u— **Ženski pokret** poziva članice, da se udeleže občnega zbora banovinske ženske zveze 15. t. m. v posvetovalnici magistrata ob pol 10. Na dnevnem redu je med drugim zanimivo in aktualno predavanje Zveze gospodinj in Zveze gosp. pomočnic.

u— **Javna produkcija ljubljanskega drž. konservatorija** bo drevi ob 18.15 v veliki Filharmonični dvorani. Izvajajo se izključno le dela iz poljske literature, nastopijo pa gojenci prof. Janka in Toneta Ravnika, Lipovška, Trostove, Wistinghausnove, ravnatelja Betetta, prof. Rupla in Müllerja. Podrobni spored v knjigarni Glasbene Matice. Uvodno besedo ima prof. Rudolf Mole.

u— **Četniki** priredijo v nedeljo 15. t. m. celodnevno »jurjevanje« na prostem. (V gozdu). Dolžnost vsakega člana je, da se tega dne posveti samo in edino temu. Zbiranje članstva in prijateljev bo ob 6. zjutraj pred pivovarno »Union«, od koder se skupno, z godbo na čelu odkoraka na določen prostor. Med drugim se bo tam peklo tudi več jančkov. Prijave sprejema tajnik dnevno od 18. do 19. ure v društveni pisarni, Masarykova cesta 14/II., levo.

u— **O sodobni Rusiji** bo predaval v ponedeljek 16. t. m. ob 20. v dvorani Delavske zbornice g. Ratko Živadinović iz Beograda. Predavanje prireja Jugoslovanski nacionalistični akademski klub Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja — Edinstvo. Vstopnine ni.

u— **Jutri ponovi Slovenska scena mladih** Mrakovo dramo »Čajkovski«. Predstava bo ob 20. v dvorani Delavske zbornice. Prodaja vstopnic danes in jutri od 10. do 12. in od 15. do 17. pri blagajni Delavske zbornice.

u— **Opozarjamo na nocojšnji koncert** bolgarskega pevskega zbora iz Plovdiva. Bolgari so znani odlični pevci, njihova narodna in umetna pesem pa je izredno zanimiva ter se odlikuje po prekrasni melodiji in živahnem ritmu. Poleg 2 zborov iz naše literature, iz katere bodo peli Gotovčev »Vardar« in Adamičevo »Franico«, so na sporedu izključno le bolgarska dela, predvsem njihova narodna pesem. Zbor šteje 50 članov in nastopi pod vodstvom svojega dirigenta Ivana Kočetova. Začetek koncerta točno ob ½21 v veliki Filharmonični dvorani. Opozarjamo, da so na razpolago sedeži vseh vrst in cen v knjigarni Glasbene Matice.

u— **Jugoslovensko-bolgarska liga ponovno poziva svoje člane in vso narodno javnost, da se udeleži drevi koncerta moškega zbora Plovdivskega pevskega društva. Naša narodna dolžnost je, da napolnimo veliko filharmonično dvorano do zadnjega. Po koncertu bo prijateljski večer, na katerega se zlasti ljubljanski pevci in člani lige vljudno vabijo.**

u— **V počastitev spomina blagopokojne gospe Franje Tavčarjeve** so darovale za internat Franje Tavčarjeve: odbornice Kola jugoslovenskih sester v Ljubljani 700, Kolo jugoslovenskih sester v Kranju 300, v Ljutomeru 100 in v Zagorju ob Savi 300, skupno torej 1.400 din.

u— **Kolo jugoslovenskih sester Moste — Sv. Peter** je zelo prisrčno proslavilo 10. t. m. zvečer v kinu Moste materinski dan. S proslavo je bila združena obdaritev najrevnejših mater. Po pozdravnem govoru gospe predsednice Lenasijeve sta izpregovorili gospa Mara Fabjanova in gdč. Marica Komanova. Ganljivo sta tolmačili pomen materinskega dne. Primerno sta poudarili posebno zasluge nepozabne gospe Franje Tavčarjeve, saj je ona bila započetnica materinskih proslav pri nas in ji matere dolgujejo globoko hvaležnost. Sledile so ljubke deklamacije otrok. Po končanem sporedu je bilo obdarovanih nekaj nad 50 mater, vsaka je prejela 50 din podpore in običajno masleno štruco. Hvaležno so sprejemale darila, beda je bila vsaj za trenutek utolažena, utrnila se je marsikatera solza. Zahvala velja vsem blagim dobrotnikom, ki so obdaritev omogočili s tem, da so v nedeljo tako pridno segali po cvetju in znakih.

u— **Huda nesreča.** Včeraj okrog 10.30 se je na univerzi pripetila precej huda nesreča, katere žrtev je postala 51-letna služkinja Rezika Zupančičeva iz Rožne ulice 13. Ko je pomivala okna, je nenadno izgubila ravnotežje in omahnila v sobo. Padla je približno poldrugi meter globoko naravnost na glavo je obležala nezavestna. Poklicani reševalci so jo jadrno prepeljali v bolnišnico, kjer so poleg velike rane na glavi ugotovili tudi resne notranje poškodbe. Stanje Zupančičeve je kritično.

Iz Maribora

a — **Odkritje spomenika Kralju Aleksandru I. pri Sv. Juriju ob Ščavnici** bo v nedeljo 15. t. m. ob 11. dopoldne ob **vsakem vremenu.** Iz Maribora vozijo avtobusi ob 8. in 9. uri. Prijave sprejema avtobusna postaja Glavni trg.

a— **Gasilsko odlikovanje.** Gasilska zveza je odlikovala garnizionarja podpolkovnika Vojislava Maslača, ki je zastopnik vojske v upravi gasilske župe Maribor levi breg, za njegove zasluge na gasilskem področju, s križcem III. stopnje. Gasilska zajednica v Ljubljani pa je odlikovala zaslužnega starešino gasilske župe Maribor levi breg g. Srečka Krajnca s srebrnim križcem. — Čestitamo!

a— **Akademsko starešinsko društvo »Tri glave« v Mariboru** sporoča, da bo redni letni občni zbor v nedeljo 15. t. m. ob pol 10. v lovski sobi hotela »Orel« v Mariboru. Starešine iskreno vabljeni!

a— **Nagrajeni dijaki Državne trgovske akademije.** Pri letošnjem nagradnem natečaju za najboljšo obdelavo razpisanih tem je tekmovalo 34 učencev in učenk. Nagrado so dobili naslednji: Za temo »Trgovina in zadružništvo« (Ustanova Združenja trgovcev v Mariboru): I. nagrado (300 din) Kolar Elfrida, učenka III. razreda; II. nagrado (200 din) Bajec Teodor, uč. IV. raz.; III. nagrado (100 din) Dasko Viktor, uč. IV. raz. Za temo: Vpliv tujskega prometa na trgovino« (Ustanova predsedništva Združenja trgovcev v Mariboru): I. nagrada (300 din) Valenčak Vladimir, uč. III. raz.; II. nagrado (200 din) Šentjurc Miha, uč. I. raz.; III. nagrado (100 din) Srebotnjak Božena, uč. II. raz. Za temo »Pomen slovenske trgovine v Mariboru« (Ustanova g. F. Pinterja) I. nagrada (300 din) Faninger Tatjana, uč. III. raz.; II. nagrada (200 din) Gradišnik Mirko uč. I. raz.; III. nagrado (100 din) Škerl Marjola, uč. I. raz. Za poljubno temo iz področja zadrugarstva (Ustanova Saveza nab. zad. drž. usl., Beograd) je bilo nagrajenih od 14 tekmovalcev 5 učencev in učenk po 150 din, in sicer: Anton Dobrajc, III. raz., Hermina Cvirn, IV. raz. Zvonimir Jakopič, II. raz., Marija Ostrovškova, III. raz. Alice Polanec, IV. raz. Kot priznanje za dobro sestavljeno delo so bili nagrajeni po 75 din (po »Putniku« Maribor): Alojz Zorčič, IV. raz., Beno Bergles II. raz. in Hermina Cvirn, IV. raz. Iz ustanove J. Hutterja, Maribor, pa so bili nagrajeni v skupni vsoti 600 din: Marija Ostrovška, Slava Klavora, Maks Svenšek, Ivan Pregrad, Davorin Cvilak, Franjo Štefanec, Radomir Kralj, Vera Močivnik, in Justina Čerpes.

a— **Zaključeno pošiljanje delavcev v Nemčijo.** V zadnjem času prihajajo v Maribor številni delavci, ki se prijavljajo pri tukajšnji borzi dela za sezonsko delo v Nemčiji. Glede na to nam tukajšnja borza dela sporoča, da je bilo pošiljanje delavcev v Nemčijo zaključeno že pred 10 dnevi.

a — **Gledališke novice.** V nedeljo popoldne gostujejo Cirkovčani v znani Korže-tovi novi kmečki veseloigri »Čigav je grunt«. V nedeljo zvečer nepreklicno zadnjič »Trubadur« pri katerem gostuje svetovno priznani komorni pevec tenorist Marion Vlahovič. Gostovanje velja za red B.

Borba proti jetiki v delavskem zavarovanju v letu 1937.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani je eden izmed glavnih činiteljev v borbi proti jetiki. Njegovo udejstvovanje na tem poprišču koristi predvsem onim bolnikom, ki ne morejo sami skrbeti za zdravljenje te zahrbtne bolezni in ki brez pomoči socialnega zavarovanja ne bi bili deležni razmeroma dragega a zelo potrebnega in koristnega zdravljenja.

Delavsko zavarovanje v dravski banovini pa ne izvaja protituberkuloznega skrbstva samo, temveč sodeluje z ostalimi javnimi in privatnimi ustanovami, ki so na tej borbi zainteresirane. Njegovo sodelovanje s Protituberkulozno zvezo, protituberkuloznimi dispanzerji in zdravilišči za pljučne bolezni omogoča bolnim delavcem in njihovim svojcem hitro in uspešno zdravljenje s strani posebej usposobljenih zdravnikov.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani sodeluje s 15 protituberkuloznimi dispanzerji, ki so v l. 1937. izvršili 8661 prvih in ponovnih pregledov zavoljo ugotovitve tuberkuloze pri delavcih in njihovih družinah. V isto svrho je bilo izvršenih 5479 rentgenskih pregledov, 958 pregledov izmečka, 3163 preiskav krvi. Bolnim zavarovancem so dispanzerji nudili vso potrebno zdravniško nego, v prvi vrsti so jim dajali pneumothorax. V letu 1937. je bilo izvršenih 1045 umetnih pneumothoraxov. Dispanzerske skrbstvene sestre so nudile delavcem in svojcem vse potrebne nasvete pri obiskih na domovih. Opravile so 1121 obiskov. Za vse te storitve je prispeval urad dispanzerjem primerno odškodnino v skupnem znesku 80.000 din.

Važno poglavje v borbi delavskega zavarovanja proti jetiki je zdravljenje zavarovanih članov v zdraviliščih za pljučne bolezni. Na račun Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani se je v letu 1937. zdravilo v teh zdraviliščih 241 zavarovancev za dobo 17.893 oskrbnih dni. Oskrbni stroški so znašali **1,143.347 din.** Med oskrbovanci zdravilišč za pljučno bolne so bili v prvi vrsti delavci iz tekstilne industrije (64 zavarovancev), za njimi sledijo služkinje (34 zavarovank), kovinarji (28 delavcev); najmanjše število je bilo iz vrst brivskih pomočnikov in vajencev (3 zavarovanci).

V domači oskrbi in v bolnicah se je zdravilo 738 delavcev s približno 51.386 oskrbnih dni, katerim je urad plačal na bolničnih oskrbninah in denarnih dajatvah **822.176 din.**

Propagandi proti jetiki je OUZD v letu 1937. posvetil 204 predavanj, katerim je prisostvovalo 19.500 zavarovancev.

Protituberkulozno skrbstvo v okviru delavskega zavarovanja v dravski banovini bo doseglo še večje uspehe z ustanovitvijo sklada za dajanje izrednih podpor jetičnim zavarovancem. V posebno težkih primerih in pod gotovimi socialnimi pogoji je začel OUZD v Ljubljani priznavati jetičnim zavarovancem višjo hranarino odnosno polhranarino, da s tem še bolj pomaga od jetike prizadetim članom. V to svrho je bil določen znesek **300.000 din.**

Vse to naj služi le kot dokaz, da se delavsko zavarovanje zaveda svojih nalog, da služi v oporo hvalevredni zasebni in javni iniciativi na tem področju in da je vredno splošnega razumevanja in podpore pri zdravljenju in zatiranju jetike.

a— **Mladina v svet.** Od svojega doma v Kamnici je pobegnil 14-letni vrtnarjev sin Adolf Repina. Starši menijo, da je sin z družbo nekaterih drugih fantov pobegnil preko meje.

a — **Popisovanje stanovanj.** Mestno poglavarstvo razglaša: V smislu zakonitih predpisov se morajo pred tremi leti s popisom zgradb, stanovanj in poslovnih prostorov zbrani statistični podatki zaradi nastalih sprememb popraviti s ponovnim popisom, ki bo v Mariboru od 16. maja do 16 junija 1938. Prebivalstvo se naproša, da gre popisovalcem, ki se bodo v navedenem času zglasili pri stanovalcih mesta zaradi popisa stanovanj in prostorov, v vsakem oziru na roko. Popisovalci se morajo na zahtevo izkazati z legitimacijo mestnega poglavarstva v Mariboru, da so za to delo pooblaščeni.

Iz Celja

e— **Pred tridesetletnico smrti dr. Ivana Dečka.** Letos meseca novembra poteče 30 let od smrti velikega predvojnega slovenskega nacionalnega delavca in borca, dr. Ivana Dečka. Kdor koli ima kakšne spomine na moža, bodisi pisma bodisi časopise ali kakšne druge dokumente, ki se nanašajo na delo dr. Dečka, naj blagovoli to nujno, **najkasneje pa do 20. t. m.**, poslati na spodnji naslov. Kdor pa ima samo v spominu kakšno zanimivost ali znamenitost iz Dečkovega življenja in delovanja, naj kratko napiše in ravno tako blagovoli poslati na spodnji naslov do navedenega termina — Franc Mravljak, gimnazijski ravnatelj, Celje.

e— **Zaščiti dece in mladine v Celju** je darovala Stavbna zadruga drž. nameščencev v Celju 200 din.

KINO UNION

»K NOVIM OBALAM«

e— **Nesreča pri gledališču.** V sredo je padla s strehe Mestnega gledališča šipa na 80-letnega zidarskega pomočnika Jakoba Mirnika iz Medloga in mu prerezala kite na levi nogi. Mirnika so oddali v celjsko bolnišnico.

Kino Metropol. — »GOZDNI AKORDI« po znamenitem Ganghoferjevem romanu.

e— Umrl je včeraj v Lastnem domu 8 v Gaberju v starosti 69 let Leopold Heiligstein, dolgoletni kleparski mojster v Westnovi tovarni.

Iz Kranja

r— **Bolgarski pevci** prispejo v Kranj jutri ob pol 12. Sprejem bo pred spomenikom Kralja Petra I. Osvoboditelja. Drage goste pozdravi predsednik občine g. Česenj. Popoldne se poklonijo bratje Bolgari na pokopališču pesnikoma dr. Francetu Prešernu in Simonu Jenku, nato pa si ogledajo mesto in njegove zanimivosti. Vodstvo imajo člani Jugoslov. akademskega društva. Zvečer ob pol 21. bo v telovadnici v Narodnem domu koncert. Zbor bo pozdravil direktor gimnazije g dr. Dolar Simon. Po koncertu bo na Stari pošti pozdravni večer, katerega oskrbi mestna občina in kranjska društva. V nedeljo ob 10. se odpeljejo bolgarski gostje v Tržič. Meddruštveni odbor vabi vso javnost, da v čim večjem številu pride k sprejemu in koncertu. V pozdrav naj zaplapolajo zastave.

Iz Gornjega grada

g— **Koroški borci** krajevne organizacije gornjegrajske bodo imeli v nedeljo ob 14. v Rakunovi gostilni na Rečici sestanek, ob 16. uri pa v Majerholdovi gostilni v Mozirju. Sestanka se udeležijo tovariši iz spodnjega dela gornjegrajskega sreza. Poročal bo predsednik dr. Mejak iz Gornjega grada.

g— **Prvega divjega petelina** v letošnji sezoni je ustrelil pred nekaj dnevi na Menini profesor Matija Trobej. Petelin predstavlja lep eksemplar in tehta preko 4 kg. Doslej še nihče ni bil od naših lovcev deležen takega plena v letošnji sezoni, čeravno hodijo naši lovci pogosto poslušat petelina.

Iz Ptuja

j — **Zvočni kino v Ptuju** predvaja v soboto ob 20. ter v nedeljo ob pol 19. in pol 21. film »Ujetniki otoka smrti«. Za dodatek zvočni tednik Alfa in kulturni film o naši državi.

VESTNIK ZKD

Vse edinice prosimo, da nemudoma odpošljejo na bansko upravo, prosvetni oddelek v Ljubljani fotografije svojih domov (prosvetnih, sokolskih, gasilskih, itd.) v velikosti 9 x 12 cm v dveh izvodih.

Vestna postrežba hotelskega sluge

Ptuj, 10. maja

V nedeljo smo poročali, da sta v Ptuju neznano kam izginila sobarica in hotelski sluga. Senzacija pa se je kmalu polegla, ko je bila v soboto popoldne na splošno veselje vseh do kraja pojasnjena. Hotelski sluga Lojze Božič se je namreč v soboto popoldne z vlakom vrnil v Ptuj in je opisal zanimivo potovanje, ki ga je bil opravil.

Kakor smo navedli je Lojze v petek zvečer prevzel na Florjanskem trgu prtljago gospe Ussarjeve, da jo spravi na njen dom. Sobarica, doma iz Gradca, ni razumela slovenščine, sluga pa razpolaga s skromnim zakladom tujega jezika. In tako sta se sporazumela, da mora Lojze spraviti prtljago na posestvo gospe Ussarjeve v Zavrču v Halozah. Sluga, ki je šele kratek čas v Ptuju, ni vedel kje je Zavrč in tako sta se tudi sluga in sobarica podala z vozičkom in prtljago po državni cesti v Dornavo, od tod pa na Polenšak.

Bila je že polnoč, ko je Lojze utrujen povprašal pri nekem kovaču, kod vodi pot na Zavrč. Kovač mu je pojasnil, da je na nepravi poti. Sluga in sobarica sta se torej morala vrniti v Moškanjce, kjer sta pri nekem posestniku dobila prenočišče. V soboto dopoldne je sluga v veliki skrbi in vestnosti oskrbel vse potrebno. Svetoval je sobarici Herti Götzhaberjevi, naj se poda v Haloze, sam pa se je vrnil v Ptuj, da pojasni zadevo. V svoji uslužnosti je Lojze prestal mnogo napora, saj je z vozičkom vozil celih šest ur in še ni mogel priti do zaželjenega cilja.

Mislite v teh dneh na CMD in darujte za njen sklad!

Gospodarstvo

Nove fiskalne ugodnosti za Tvornico aluminija d. d.

Jeseni leta 1935 je ministrski svet izdal uredbo o ugodnostih za Tvornico aluminija d. d. v Beogradu, ki daje tej družbi za dobo 15 let med drugim izključno pravico za produkcijo aluminija in njegovih legur za domače potrebe v Jugoslaviji poleg carinskih, trošarinskih in davčnih ugodnosti. Družba se je zavezala, da bo uredila produkcijo aluminija, postranskih proizvodov, aluminijevih legur ter predelavo proizvodov, ki se dobivajo pri proizvodnji aluminija in njegovih legur. Podjetje se je nadalje zavezalo v treh letih zgraditi potrebne naprave za produkcije aluminija v obsegu 1000 ton letno in v štirih letih naprave za produkcijo aluminijevih legur. Za 15 let je oproščeno zemljarine in zgradarine za vsa tvornična zemljišča in zgradbe, vseh taks državnih in samoupravnih dajatev, ki so v zvezi z ustanovitvijo in gradnjo tvornice, oproščeno je carin ter trošarin in ostalih dajatev pri uvozu strojev, aparatov nadomestnih delov in potrošnega materiala, če se ne proizvajajo v naši državi, kolikor služijo za produkcijo aluminija; oproščeno je nadalje vseh trošarin in dajatev na surovine in potrošni material, nabavljen v naši državi, ki služi produkciji aluminija, ter končno vseh bodočih novih ali poviša nih državnih in samoupravnih davkov na promet in luksuz. V prvih šestih letih se družba oprošča družbenega davka, dopolnilnega in minimalnega davka ter posebnega davčnega dodatka z vsemi samoupravnimi dokladami. V naslednjih letih pa se od odmerjenega davka odpiše 90%, 80% itd., tako da se v 15. letu odpiše 10%. V dobi od 7. do 15. leta pa družba ni dolžna plačati banovini večje doklade nego 10% in občini ne večje doklade nego 20%.

Sedaj objavljajo »Službene novine« od 11. maja **novo uredbo o ugodnostih za gradnjo tvornice aluminijevega oksida, tvornice aluminijevih legur in za razširjenje tvornice aluminija.** Uredbo je ministrski svet predpisal na osnovi § 100. finančnega zakona za tekoče leto. Uredba pravi, da ima Tvornica aluminija d. d. v Beogradu, če izpolnjuje obveznosti iz prejšnje uredbe od 17. novembra 1935, ugodnosti za tvorniške naprave za proizvodnjo aluminijevega oksida, aluminijevih legur in za proizvodnjo aluminija ter postranskih proizvodov, ki so omenjeni že v prvi uredbi. Ugodnosti veljajo do 9. novembra 1939. in so naslednje: 1) Oprostitev od plačila carin, postranskih dajatev, poslovnega davka, državnih in samoupravnih dajatev na vse stroje in rezervne dele, aparate, itd., ki jih podjetje uvozi do 9. maja 1939. za gradnjo in potrebe tvornice aluminija ter tvornic aluminijevih legur, kakor tudi na kompletno ureditev kemičnega in metalurškega laboratorija ter na material za žično železnico. 2) Oprostitev od plačila državne trošarine na cement, ki je potreben za gradnjo tvorničnih objektov za navedene produkcijske namene. Uredba je stopila v veljavo z dnem objave.

Povečanje donosa državnih davkov za 1 milijardo

Na tem mestu smo objavili že nekaj podrobnosti o gibanju državnih davčnih dohodkov ter dohodkov najvažnejših državnih podjetij za leto 1937-1938. Iz pregleda o državnih financah, ki ga je objavilo finančno ministrstvo za mesec marc in za 12 mesecev proračunskega leta 1937-1938, posnemamo še naslednje podatke.

Račun za 12 mesecev izkazuje **11.805 milijonov dohodkov in 10.432 milijonov izdatkov.** Primerjava teh dveh številk nam na prvi pogled kaže suficit v višini 1373 milijonov din, v resnici pa bo suficit mnogo manjši, kajti finančno leto s koncem marca še ni zaključeno, ker traja še do konca avgusta in se bodo v tem času izplačevale še državne obveznosti na breme kreditov, angažiranih do konca marca t. l. Zato se bo skupna vsota izdatkov še precej povečala, skupna vsota dohodkov pa se ne bo več mnogo spremenila.

Skupni dohodki so se nasproti prejšnjemu letu povečali za 1427 milijonov, nasproti letu 1935-1936 pa za 1923 milijonov. Celotni znesek povečanja se razdeli takole na davčne dohodke in dohodke gospodarskih podjetij (v milijonih din):

	povečanje nasproti letu 1936-37	1935-1936
davčni dohodki	+ 968	+1314
dohodki drž. podj.	+ 504	+ 609
skupaj	1472	1923

Državni dohodki od neposrednih in posrednih davkov ter monopolov so se v primeri s prejšnjim letom povečali za 968 milijonov, v zadnjih letih pa za 1314 milijonov. Dohodki državnih podjetij pa so nasproti prejšnjemu letu narasli za 504 milijone, v zadnjih dveh letih pa za 609 milijonov.

Izdatki so do konca marca dosegli, kakor rečeno, 10.432 milijonov, kar pa še ne predstavlja končne vsote. Če to številko primerjamo z ustrezajočo številko prejšnjega leta, tedaj vidimo povečanje za 922 milijonov. Od tega povečanja odpade 179 milijonov na povečanje izdatkov vojske in mornarice, 172 milijonov na povečanje izdatkov za državne dolgove, 68 milijonov na povečanje izdatkov vrhovne državne uprave ter izdatkov za pokojnine, 45 milijonov na povečanje izdatkov prosvetnega ministrstva, 30 milijonov na povečanje izdatkov notranjega ministrstva, 30 milijonov na povečanje izdatkov gradbenega ministrstva, nadalje 211 milijonov na povečanje izdatkov gradbenega ministrstva, 94 milijonov na povečanje izdatkov za gozdove in rudnike itd.

Gospodarska pomoč Anglije in Francije državam Vzhodne Evrope

Že ob priliki poseta francoskega ministrskega predsednika Daladiera in zunanjega ministra Bonneta v Londonu dne 28. in 29. aprila so francoski in angleški državniki razpravljali o tem, kako naj zapadne velesile gospodarsko pomagajo državam Centralne in Vzhodne Evrope, da se jim omogoči gospodarska samostojnost. Anglija in Francija naj bi predvsem povečali uvoz blaga iz Češkoslovaške, Rumunije, Jugoslavije, Madžarske in Bolgarije. V tej zvezi naj bi Anglija in Francija odkupili državam Vzhodne Evrope surovine in agrarne presežke v svobodnih devizah, tako da bi odpadel za te države vsak riziko, ki je v zvezi s klirinškim plačilnim sistemom.

Trgovinski promet med Anglijo in državami Vzhodne Evrope se sedaj giblje v razmeroma ozkih mejah, saj je Anglija lani prevzela le 1.6% bolgarskega izvoza, 1.3% jugoslovenskega izvoza, 6.3% rumunskega izvoza, 6.9% češkoslovaškega izvoza in 3.6% madžarskega izvoza. Samo v grški zunanji trgovini ima izvoz v Anglijo večji obseg in znaša delež 11.8%. Gotovo pa je, da je dana možnost znatnega povečanja nakupov Anglije v državah Vzhodne Evrope.

V smislu londonskih dogovorov namerava tudi Francija v bližnji bodočnosti posvetiti podvojeno pozornost državam Vzhodne Evrope z namenom, da se poveča francoski uvoz iz teh držav. Po najnovejših vesteh iz Pariza bo francoska vlada v kratkem imenovala posebno komisijo, ki bo podrobno proučila vsa vprašanja v zvezi s povečanjem francoskega uvoza iz Vzhodne Evrope, zlasti iz Jugoslavije, Madžarske, Rumunije in Bolgarije. V Parizu zatrjujejo, da bo francoska vlada v kratkem podvzela iniciativo za nova trgovinska pogajanja z imenovanimi štirimi državami.

Stanje Narodne banke

Najnovejši izkaz Narodne banke od 8. t. m. zaznamuje povečanje zlatega zaklada za 1.3 na 1825.7 milijona din (lani ob tem času 1664.3), devize izven podlage pa so narasle za 6.9 na 396.2 milijona din (lani 714.3). Menična in lombardna posojila, ki so v zadnjem času precej nazadovala, so se v prvi četrtini maja zopet povečala za 12.7 na 1563.0 (lani 1666.9).

Obtok bankovcev se je v nasprotju z običajnim popuščanjem v prvi četrtini meseca povečal za 53.6 na **5951.4 milijona din** (lani 5447.7). Kakor vidimo, je obtok bankovcev dosegel znaten obseg in se **približuje 6. milijardi.** Vzporedno s povečanjem obtoka bankovcev so se zmanjšale obveznosti na pokaz za 86.7 na 2562.6 milijona din (lani 2024.8); predvsem je nazadovalo žirovno dobroimetje države pri Narodni banki, in sicer od 127.3 na 38.6 milijona din, medtem ko so se privatne žirovne naložbe nebistveno povečale za 3.9 na 1457.5 milijona din.

Vrednost zlatega zaklada skupaj z oficielno premijo je znašala 8. t. m. 2346.0 milijona din, kar predstavlja nasproti obtoku bankovcev in obveznostim na pokaz kritje v višini 27.55% (prejšnji teden 27.24%).

Gospodarske vesti

= **Gostilničarji — poseben stan.** V Novem Sadu je bil včeraj kongres gostinskih zvez iz vse države. Udeležili so se ga delegati iz vseh banovin in tudi zastopniki trgovinskega ministrstva, banske uprave ter zbornice za TOI. Soglasno je bila sprejeta daljša resolucija, v kateri zahtevajo zastopniki gostinstva, da se pri novelizaciji obrtnega zakona v celoti vpoštevajo njihovi že podani predlogi in da se gostinstvu v zakonu samem **priznajo pravice posebnega stanu, tako da bi ne bilo več vključeno v trgovinsko ali obrtno gospodarsko panogo.** Nadalje zahtevajo dokončno sanacijo gostinstva, ki naj se izvede na že priznanih osnovah, popolno onemogočenje šušmarstva, znižanje banovinskih in občinskih trošarin in spremembo pobijanja trošarin, pavšaliranje pridobnine za gostinska podjetja, znižanje banovinskih in občinskih doklad za 50 odstotkov, prepoved točenje alkoholnih pijač na drobno v trgovskih lokalih, vinarskih zadrugah in na ladjah, spremembo uredbe o strokovni usposobljenosti za dosego gostinskih koncesij ter uredbe o gostinskem pomožnem osebju, nono ureditev policijskih, koncertnih in drugih taks in novelizacijo zakona o zaščiti delavstva, kolikor se nanaša na delovni čas v gostinskih podjetjih.

= **Sporazum glede Glavne zadružne zveze.** Poročali smo že, da je bil ponovni občni zbor za ustanovitev nove glavne zadružne zveze odpovedan, ker je med tem prišlo med ustanovitelji nove glavne zadružne zveze in staro Glavno zadružno zvezo do pogajanj glede skupne akcije. Ta pogajanja so že dovedla do sporazuma. Nesoglasja, ki so lani nastala v zadružnih vrstah glede konstituiranja vrhovne zadružne organizacije v smislu novega zadružnega zakona, so sedaj končno likvidirana.

= **Povratek francoskega kapitala je omogočil znižanje diskonta.** Povratek francoskega kapitala v domovino je na francoskem denarnem trgu izzval občutno likvidnost. Zlasti je veliko povpraševanje po kratkoročnih državnih papirjih. Zadnje dni je bilo vpisanih dnevno po 500 milijonov tresorskih bonov, v ponedeljek pa celo za 1 milijardo. Obrestna mera za dnevni denar je padla v nekaj dneh od 3¼ na 1%. V kratkem pričakujejo, da bo državni zakladni urad znižal obrestno mero za državne kratkoročne in srednjeročne papirje. Spričo tega razvoja je francoska banka včeraj znižala diskont od 3 na 2%, lombardno obrestno mero pa od 4 na 3%. O obsegu povratka kapitala v Francijo sodijo v pariških borznih krogih, da ta povratek kapitala presega 20 milijard frankov.

= **Konferenca obrtnih zbornic.** V Beogradu se je zadnje tri dni vršila konferenca zastopnikov obrtnih zbornic in obrtnih odsekov skupnih zbornic iz vse države, kjer so razpravljali o načrtu novele obrtnega zakona. Konferenca je sklenila predlagati, da se posamezne določbe spremene v smislu predlogov, ki so jih zastopniki obrtnikov že leta 1934. stavili trgovinskemu ministrstvu. Ti predlogi so bili sedaj le še nekoliko izpopolnjeni na podlagi najnovejših izkušenj.

= **Področje novega okrožnega sodišča v Murski Soboti.** Minister pravde je izdal uredbo o teritorijalni pristojnosti novih okrožnih sodišč, ki je bila objavljena v »Službenih Novinah« od 29. aprila. Po tej uredbi obsega **novo okrožno sodišče v Murski Soboti področje okrajnih sodišč v Murski Soboti, Dolnji Lendavi, Ljutomeru in Gornji Radgoni.** Okrožno sodišče v Mariboru pa obsega področje okrajnih sodišč v Mariboru, Marenbergu, Ormožu, Prevalju, Ptuju, Slovenski Bistrici in Sv. Lenartu.

= **Nova petrolejska delniška družba.** Z odobrenjem trgovinskega ministra se je v Beogradu ustanovila družba »Panonija«, petrolejska d. d., da preiskuje in eksploatira petrolejska ležišča ter prideluje mineralna olja, in sicer na osnovi pogodbe, ki je bila sklenjena med ministrom za gozdove in rudnike in g. Rado Pašićem in jo je odobril ministrski svet dne 17. aprila 1920. Osnovna glavnica družbe znaša 6 milijonov din in se deli na 6000 delnic po 1000 din. 1500 delnic pripade državi kot odškodnina za odstopljene pravice. Pri vpisu delnic se plača 25% nominalne vrednosti, za ustanovitvene stroške pa še po 400 din za vsako delnico.

= **Začasna ureditev plačilnega prometa med Nemčijo in Italijo.** Med nemško in italijansko vlado je bil sklenjen te dni sporazum, po katerem se bo trgovinski in plačilni promet med Italijo in bivšo Avstrijo do nadaljnjega vršil po dosedanjih določbah Klirinški račun bo vodil dunajski oddelek nemške obračunske blagajne. Določen je klirinški tečaj 360 lir za 100 šilingov. Glede vključitve avstrijske trgovine z Italijo v okvir nemško-italijanskega prometa se bodo pozneje vršila pogajanja.

= **Pomladni velesejem v Ljubljani** od 4. do 13. junija bo že 43. razstavna prireditev v Ljubljani. To pomeni 18 let razstavnotehničnega dela v službi gospodarskega in kulturnega napredka našega naroda. Splošni del velesejma bo obsegal vse panoge industrijske in obrtniške proizvodnje. Pohištvo bo tvorilo posebno razstavo. Te razstave so že tako ukoreninjene, da jih pozna vsa Jugoslavija. Iz vseh predelov naše države prihajajo kupci, da na podlagi razstavljenih garnitur izbirajo in naročajo po svojem okusu in premoženjskih razmerah. Razstava avtomobilov, avtobusov in motornih koles bo zelo bogata. Zastopane bodo skoro vse svetovne znamke in bo razstava obsegala nad 1.500 m² razstavnega prostora. Še pred leti smo bili navezani na uvoz tekstilij. Sedaj že naše tvornice krijejo domačo potrebo in je luksus, če se kdo oblači v inozemsko blago. Na letošnjem velesejmu v Ljubljani bo naša tekstilna industrija pokazala, kako visoko se je že razvila. Vsakdo se bo lahko prepričal, da njeni izdelki kakovostno povsem dosegajo inozemsko, so pa bolj poceni in dajo zaslužka našemu delavcu. Skoro vsakdo pri nas se zanima za reševanje našega cestnega vprašanja. Na letošnjem velesejmu bo Društvo za ceste s svojo razstavo »Cesta« pokazalo, kako daleč smo že v tem perečem vprašanju in kako bo z gradnjo naših cest. Zveza gospodinj v Ljubljani bo pokazala letos žensko domačo obrt, ljubljanska tobačna tovarna pa ureja razstavo tobačnih izdelkov. Od tujih držav bo v zaokroženi celoti zastopana Francija z razstavo knjig, kozmetike in bižuterije. Vsak naj uredi svoje poslovno potovanje v Ljubljano tako, da bo to potovanje zvezal z ogledom velesejma. Na velesejmu samem bo lahko uredil velik del svojih poslovnih zadev, kakor je nakup blaga, oddaja naročil itd. Na železnici ima vsakdo brezplačen povratek, če si na odhodni postaji poleg cele vozne karte nabavi še rumeno železniško izkaznico za 2 din in si preskrbi potrdilo o obisku velesejma, ki ga bo dobil na velesejemski blagajni. Ugodnost velja za potovanje v Ljubljano od 30. maja do 13. junija, za povratek pa od 4. do 18 junija.

= **Oddaja banovinskih žrebcev v privatno oskrbo.** Kraljevska banska uprava objavlja odločbo, po kateri se oddajo banovinski žrebci javnim in zasebnim napravam in zasebnim konjerejcem za plemenitev in uporabo po določbah pravilnika ministra za kmetijstvo o oddajanju državnih žrebcev za plemenitev in uporabo. Pogodbe o oddaji banovinskih žrebcev za plemenitev po tem pravilniku so veljavne, ko jih odobri banska uprava. O morebitnih sporih iz teh pogodb odloča dokončno banska uprava in se sodna pot izključuje, kar se mora izrečno navesti v vsaki pogodbi. Gornja odločba je objavljena v »Službenem listu« dravske banovine od 11. t. m., ko preneha veljati dosedanji pravilnik o oddaji banovinskih žrebcev v zasebno oskrbo od 16. januarja 1935, vendar se njegove določbe še nadalje uporabljajo za doslej oddane banovinske žrebce.

= **Brazilija bo letos uničila le 30% pridelka kave.** Po vesteh iz Rio de Janeira je nacionalni urad za kavo sklenil predlagati za letošnjo letino uničenje 30% pridelka. Odškodnina za to kavo, ki se bo uničila, naj se zniža na 2 milrajša pri vreči. To pomeni, da bo ponudba braziljske kave na svetovnem trgu letos znatno večja, kajti od letine 1936/37 so uničili 64%. Kakor je znano, je Brazilija letos docela spremenila svojo izvozno politiko, kar je povzročilo povečanje izvoza. V aprilu je znašal izvoz 90.000 ton nasproti 55.000 tonam v lanskem aprilu, v marcu pa 84.500 ton nasproti 69.000 tonam v lanskem marcu.

Borze

12. maja

Na ljubljanski borzi so se danes avstrijski šilingi nadalje za malenkost podražili in so se trgovali po 8.92, medtem ko je bilo za angleške funte povpraševanje po 238. V zagrebškem privatnem kliringu so se trgovali avstrijski šilingi po 8.9250 (v Beogradu po 8.8730), v angleških funtih po 238 in v grških bonih po 28.60. Nemški klirinški čeki stanejo v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani 14.50.

Na zagrebškem efektnem tržišču je bila tendenca čvrstejša in je Vojna škoda notirala 482 — 483 (v Beogradu promet po 483). Zaključek pa je bil zabeležen v 7% Blairovem posojilu po 95 (v Beogradu po 94.50).

DEVIZE

Ljubljana. Amsterdam 2420.16 — 2434.76, Berlin 1752.53 — 1766.41, Bruselj 734.95 — 740.01, Curih 996.45 — 1003.52, London 216.95 — 219.01, New York 4333.50 — 4369.82, Pariz 121.97 — 123.41, Praga 151.93 — 153.04, Trst 228.94 — 232.03.

Curih. Beograd 10 Pariz 12.2525, London 21.79, New York 438, Bruselj 73.87, Milan 23.05, Amsterdam 242.65, Berlin 175.95, Dunaj, bankovci 51, Stockholm 112.32, Oslo 109.50, Köbenhavn 97.2750, Praga 15.25, Varšava 82.50, Budimpešta 86.25, Atene 3.95.

EFEKTI

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 482 — 483, 4% agrarne 61 — 62, 4% severne agrarne 61 den., 6% begluške 93 — 94, 6% dalm. agrarne 91.50 — 92.50, 7% stabiliz. 99.25, 7% invest. 99 — 100.50, 7% Drž. hip. banka 99.50 — 101, 7% Blair 94.50 — 95.25, 8% Blair 98.50 — 100; delnice: Narodna banka 7300 den., PAB 226 — 239, Trboveljska 200 — 210, Šećerana Osijek 120 bl., Osiječka ljevaonica 150 den., Isis 20 — 30, Dubrovačka 375 — 390, Oceania 615 den., Jadranska 375 — 405.

Beograd. Vojna škoda 482.50 — 483 (483), za julij — (482.25), 4% agrarne 62.75 den., 4% severne agrarne 63.50 bl. 6% begluške 93.50 — 94 (93.75), 6% dalm. agrarne 92 — 92.25 (92), 7% stabiliz. 99.25 den., 7% invest. 100 — 100.50, 7% Drž. hip. banka — (100), 7% Blair 94.25 — 95 (94.50), 8% Blair 100 bl., PAB 228 — 229, Narodna banka — (7325).

Blagovna tržišča

ŽITO

+ *Chicago*, 12. maja. Začetni tečaji: *pšenica:* za maj 81.25, za julij 79, za sept. 80; *koruza:* za sept. 60.375.

+ *Winnipeg*, 12. maja. Začetni tečaji: *pšenica:* za maj 115.25, za julij 106.50, za okt. 88.50.

+ **Novosadska blagovna borza** (12. t. m.). Tendenca nesprem. **Pšenica:** (78/79 kg); baška 238 — 240; sremska 237 — 239; banatska 230 — 234; baška potiska 239 — 245. **Koruza:** baška 111 — 112; banatska 107 — 109; **Oves:** baški 170 — 175; slavonski 170 — 175. **Ječmen:** baški in sremski 63/64 kg 162.50 — 165. **Moka:** baška »0g« in »0gg« 330 — 340; »2« 310 — 320; »5« 290 — 300; »6« 270 — 280; »7« 240 — 250; »8« 130 — 135. **Otrobi:** baški in sremski 110 — 117.50.

BOMBAŽ

+ *Liverpool*, 11. maja. Tendenca stalna. Zaključni tečaji: za maj 4.61 (prejšnji dan 4.66), za julij 4.66 (4.71), za okt. 4.76 (4.80).

+ *Newyork*, 11. maja. Tendenca stalna. Zaključni tečaji: za maj 8.60 (8.58), za okt. 8.71 (8.70).

Naše gledališče

DRAMA

Petek, 13.: Lopovščine. Izven. Proslava 25 letnice umetniškega delovanja Vala Bratine.

Sobota, 14.: Izpit za življenje. Izven. Znižane cene.

Nedelja, 15.: Pokojnik. Izven. Znižane cene. **Jubilejna predstava Vala Bratine, člana** drame: premiera Šnuderiovih treh skečev z epilogom »Lopovščine«. Igrajo: Bratina, Mira Danilova in Jan. Vsebinsko udarno ter na zunaj učinkovito zajeta snov prikazuje relativnost lopovščin ki jih zagreše ljudje. Inscenator Valo Bratina, režiser Bratko Kreft. Opozarjamo občinstvo, ki je rezerviralo vstopnice za proslavo, naj jih dvigne pri dnevni blagajni v operi. Pri predstavi bo navzoč tudi avtor g. Makso Šnuderl.

OPERA

Petek, 13.: ob 15. uri Prodana nevesta. Izven. Dijaška predstava. Globoko znižane cene.

Sobota, 14.: ob 15. V kraljestvu Palčkov. Predstava samo za šolsko mladino v spremstvu učiteljstva. Ob 20. Jakobinec. Red B.

Nedelja, 15.: Helteja. Izven. Znižane cene od 24 din navzdol.

Izredno zanimivo gostovanje renomiranega sofijskega operetnega »Kooperativnega teatra« pod vodstvom Ivana Staneva, dirigenta Ilje Stojanova, s primadono Mimi Balkansko. Operetni ansambl šteje 56 oseb. V torek bodo uprizorili opereto Valentinova »Haremske skrivnosti«, v sredo Mortoš-Sirmajevo opereto »Aleksandra«, v četrtek pa Kalmanovo opereto »Princesa Juta«. Prodaja vstopnic je pri dnevni blagajni v operi.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Petek, 13.: Zaprto.

Sobota, 14.: ob 20. Dva ducata rdečih rož. Znižane cene. Zadnjič.

Nedelja, 15.: ob 15. Čigav je grunt. Gostovanje Cirkovčanov. Izven. Ob 20. Trubadur. Gostovanje Mariona Vlahoviča. Red B. Zadnjič.

Sestanek diplomatov v Ženevi

Levo: Francoski zun. minister Bonnet na poti v hotel — Desno: Prihod angleške delegacije z lordom Halifaxom

Skrivnost prostosti človeške volje

Prof. Max Planck: Slučajev ni! — Povsod so na delu nespremenljivi zakoni

Prof. Max Planck, slavni fizik, utemeljitelj kvantne teorije in Nobelov nagrajenec, ki je pred kratkim učakal osemdeseto leto, je v zanimivem predavanju razpravljal o stališču moderne fizike do naključij. Ko je snoval svojo teorijo, je dejal, da je naletel na pojave, ki v svojih zadnjih zaključkih zakon vzročnosti, na katerem temelji vse naše spoznanje, na videz naravnost razveljavljajo. Tedaj se mu je prvič vsililo vprašanje o zakonitosti vsega, kar se dogaja.

Čim dalje stopa moderna znanost, tem bolj se ji kaže, da so tudi tam, kjer smo nekoč domnevali naključja ali nerazložljive tajne sile, na delu nespremenljivi zakoni. Vsi vemo, da more današnje naravoslovje pojasniti marsikaj, kar je bilo nekoč nerazložljivo. Mimo tega pa uvidevamo, da je mogoče s pripomočki moderne psihologije izvajati tudi komaj dojemljive gibljaje, ki vodijo naše odločitve, iz dejstev, ki jih je mogoče jasno spoznati. Z napredujočim spoznavanjem duševnih gonov nastaja vprašanje, kje je med vsemi mogočimi goni in drugimi motivi še kaj prostora za odločitve proste človeške volje? Ali smo ljudje sploh še odgovorni za naša dejanja? Ali ni odgovorno zanje nekaj drugega, kar deluje v nas in za kar sami ne moremo biti odgovorni?

Znanstvenik, ki se od zunaj približuje človeški duši vidi v njej vedno le zakonite pojave, to, kar je odvisno od trdnih sil — z eno besedo to, kar je določeno že v naprej. V mnogih primerih gre lahko tako daleč, da napove, kako bo določen človek v določenem položaju ravnal. Povsod se kaže tu naraščajoče spoznanje o zakonitosti duševnih dogajanj in skozi vso našo znanost gre ta poteza determinizma. Skoraj bi celo rekli, da znanost ni nič drugega nego razvoj do čedalje širše segajočega determinizma. Šele tam, kjer zakonitost tako dobro poznamo, da nam je mogoče z njo napovedati bodoče stvari, lahko govorimo o pravi znanosti.

Kar se tiče uporabe teh misli glede problema človeške proste volje, lahko trdimo, da more psiholog, ki od zunaj opazuje človeka, računati vedno samo s trdnimi duševnimi zakoni. Seveda pa naša psihologija danes še ni toliko razvita, da bi mogla doznati res vse činitelje, ki so potrebni tudi za najmanjša človeška dejanja. Vendar pa je psihološki opazovalec tako rekoč že po poklicu dolžan biti determinist. Njegova naloga je vendar ta, da spozna in pojasni čim več duševnih zakonitosti.

Toda človek vidi samega sebe ne samo od zunaj, temveč tudi od znotraj. Nikoli mu ne bo mogoče pregledati s hladnostjo opazovalca svojih lastnih nagibov. Vsi zakoni, ki jih lahko opazuje zunanji opazovalec, ostanejo delujočemu samemu skriti. In v tem dejstvu, pravi prof. Planck, leži skrivnost prostosti človeške volje. Volja je sicer objektivno vezana, subjektivno pa prosta, je formula, ki izvira iz njegovih razmotrivanj.

Neguš na poti v Ženevo

Bivši abesinski cesar, neguš Haile Selasie je odpotoval iz Anglije v Ženevo, kjer hoče govoriti v Društvu narodov pred dokončno likvidacijo abesinskega vprašanja

Oče križanke

V Kapskem mestu je umrl Victor Orille, eden izmed mnogih neznancev, ki bi se jim pa svet moral zahvaliti za pomembne izume. Orille je namreč oče križanke.

Pri neki avtomobilski nesreči je Orille zakrivil smrt neke ženske in so ga zavoljo tega obsodili na daljši zapor. Da bi si tu krajšal čas, si je izmislil novo igro: postavljal je besede in stavke na kariran papir, tako da so se križale in nekega dne je odkril, da je mogoče na ta način sestaviti zanimive uganke. Njegov sistem je zaslovel najprvo pod angleškim imenom »puzzle«. Ko je zapustil ječo, si je bil zaslužil že celo imetje. Sedaj je umrl popolnoma osamljen v starosti 75 let.

Petorčice so dobile brata

Gospa Oliva Dionnova, mati kanadskih petorčic, je pred nekoliko dnevi znova rodila in sicer sina. Odkar so se rodile petorčice, je to že drugi nje otrok, a že prej jih je imela lep kup. Vsega skupaj je Dionnova rodila 13 otrok in od teh jih 12 živi.

Najlepša Parižanka

Za kraljico pariških lepotic v l. 1938 je bila izvoljena gdčna Lili Gillsova, 19-letna pevka nekega gledališkega odra

Vlomilec pred sodniki

Razbojnik je premagal policista in ga vrgel skozi okno

Parižani čakajo z napetostjo, da se prične razprava proti nekemu vlomilcu v draguljarne, ki si je že davno tega utemeljil svojo »slavo«. Laroche, kakor se imenuje ta možakar, Parižanom namreč nikakor ni nova osebnost. Že šestkrat je stal zavoljo svojih dejanj pred sodniki. Njegov zadnji vlomilski pohod v neko draguljarno, pri katerem je odnesel za 350.000 frankov dragocenosti, je bil najuspešnejši.

Policija z njim ni imela lahkega dela. Po nekih sledovih je ugotovila sicer njegovo krivdo, toda preden ga je mogla prijeti, je morala čakati, da njemu in njegovim pajdašem zmanjka denarja. Podnevi in ponoči je opazovala hotel, v katerega se je Laroche vračal, kadar je končal kakšno svoje potovanje. Končno je videla moža, ki je moral biti po opisu Laroche in ki je stopil v hotel. Eden izmed policistov se je postavil takoj pred glavni vhod, drugi je zastražil zadnje dvorišče, tretji pa je stopil za razbojnikom. V veži je vprašal po njem, a preden so mu odgovorili, se je Laroche sam vrnil po stopnicah. Imel je na nogah miroljubne klobučevinaste copate in v rokah lonec z mlekom.

Policist se je vrgel takoj nanj. Toda razbojnik je bil močnejši. Zgrabil je policista za vrat, nezavestnega moža je naložil na hrbet in ga zavlekel v prvo nadstropje, od koder ga je vrgel skozi okno. Potem je stekel v svojo sobo in se zabarikadiral. Ko so s težavo vdrli v sobo, je vlomilec že skušal izginiti skozi okno. Na dvorišču ga je sprejel tam čakajoči stražnik, ustrelil vanj in šele potem so mogli ranjenega moža spraviti v zapor. Razprava bo dala zanimive vpoglede v življenje pariškega podzemlja in za to se Parižani bolj zanimajo nego za kakšne izmišljene kriminalne romane.

Vremenska raketa ubila dečka

11letni sin nekega dninarja iz Kromeriža je našel na travniku tako zvano »vremensko raketo«, kakršne uporabljajo, da prepodijo nevihte (kar se sicer nikoli ne posreči). Raketa ni bila dogorela. Dečko se ni zavedal nevarnosti te najdbe in je raketo doma položil v peč. Nastala je strašna eksplozija, ki mu je odtrgala obe roki in ga tako poškodovala po ostalem telesu, da je kmalu potem, ko so ga prepeljali v bolnišnico, umrl.

Venera in Mars

Tekma za vlogo večernice

Venera in Mars, nam najbližji premičnici, sta v zadnjih dneh tekmovali za čast, katera naj bi imela ulogo večernice. Venera se je potrudila, da bi svojega tovariša na nebu prekosila ne samo s sijajem, temveč tudi s hitrostjo in 7. t. m. ga je res prehitela.

To se dogodi sicer pogostoma, kajti Mars potrebuje za svojo pot okoli sonca trikrat toliko časa, kolikor Venera. Med tem ko traja Venerino leto približno 225 dni, šteje pri Marsu 687 dni. Mars je pač dvakrat toliko oddaljen od sonca kakor Venera in med obema kroži zemlja. (Stari zvezdoslovci niso slutili, kako so zadeli resnico, ko so postavili zemljo med ljubezen in vojno).

Ker se takšna srečanja med obema premičnicama dogajajo vedno na drugih krajih njunih tirov, so tudi razdalje med njima, kadar sta si najbližji, zelo različne. 7. t. m. pa sta si bili tako blizu, da jo je neoboroženo oko videlo skoraj kot eno samo zvezdo. Oddaljeni sta si bili na nebu približno petnajstino luninega premera, torej tako malo, da ju manj ostro oko zavoljo Venerinega sijaja ni moglo ločiti.

Bat'a zgradi letališko postajo

Na prostoru pariške svetovne razstave podirajo češkoslovaški paviljon, ki ga bodo prepeljali na Češkoslovaško. Podiranje je naročila tvrdka Bata, ki je paviljon kupila za 800.000 Kč. Za prevoz ogromnega gradiva, ki bo zahtevalo 40 železniških voz, mora tvrdka vrhu tega plačati 700 tisoč Kč. Paviljon bodo postavili v bližini Zlina na novo in bo rabil potem kot letalska postaja.

Nevarna zasebna tajnica

Oškodovala je filmsko igralko, še prej pa je podpisala ponarejene čeke

Znana francoska filmska igralka Simona Simonova, ki deluje v Holywoodu, je pred kratkim obtožila svojo zasebno tajnico, neko Sandro Martinovo, da ji je kradla denar in jo oškodovala za znatne vsote.

Martinova, ki je bila dotlej velika prijateljica filmske igralke, je te obtožbe v javnosti ostro zavrnila in izjavila, da bo sodna razprava spravila na dan zelo zanimive stvari o zasebnem življenju igralke, sama pa bo razkrila mnoge stvari, ki bodo osvetlile moralno vrednost filmske dive.

Sedaj je policija ugotovila, da je Sandra Martinova istovetna z žensko, ki jo je iskala že deset let zavoljo raznih sleparstev. Imela je navado, da je svoje žrtve strašila z izsiljevanjem, kadar so odkrile njene sleparije. V resnici se imenuje Atena Aleksandrova in je hči nekega bivšega pravoslavnega škofa v Seattleu. Svoječasno se je izdajala za hčer neke zelo bogate družine in je v njenem imenu podpisala veliko število ponarejenih čekov.

Molière v Rusiji

V pariških literarnih krogih govore z ogorčenostjo o nekem članku moskovske »Pravde«, ki se bavi z uprizoritvijo nekega Molièrovega dela v Moskvi in pravi, da je Molière za čiste komuniste »neprimeren«. Veseloigre so sploh nekaj, kar se za Rusijo ne spodobi. V Parizu pravijo, da ni to na zadnje nič novega. Sovjetsko ljudstvo nima nobenega povoda, da bi se smejalo...

Črno leto angleških davkoplačevalcev

Na Angleškem se davki plačujejo ob petkih. Ker ima letošnje leto 53 petkov namesto običajnih 52, mu pravijo črno leto davkoplačevalcev. V resnici ne gre za majhne vsote. Izračunali so, da bo davčna uprava letos spravila za 20 milijonov funtov več v svojo blagajno nego v normalnih letih.

Strelci med živalmi

Peščena zrna in vodne kaplje kot strelivo

Velik del živalstva more živeti le od lova in ropa. Da si ulove svoje kosilo, uporabljajo živali vse svoje organe, zobovje, kremplje itd. So pa živali, ki imajo za to na razpolago celo »strelno« orožje, pasti in podobne pripomočke.

Najbližji primer lovca s pastmi med živalmi nam daje zloglasni volkec, ki je prav za prav ličinka kačjemu pastirju podobne žuželke. Ob sončnih in peščenih poteh gradi volkec svojevrstne lovne jame. Ker je preveč neokreten, da bi ulovil svoj plen v teku, si gradi majhne, lijaste jame, v katere naj bi njegove žrtve padale. Že zgraditev takšne jame je za komaj centimeter dolgo živalico veliko delo. Najprvo izkoplje krožni jarek, prvi obroč vdolbine, ki se navzdol čedalje bolj zožuje, potem sledijo drugi, čedalje manjši in globlji obroči. z glavo izmetava pesek iz jame. Ko je lijak pripravljen, se ličinka skrije z mogočnimi čeljustmi na dno in preži. Če se prikaže kakšna mravlja ob robu jame, zdrčijo peščena zrna na dno in mravlja pade v jamo. Če ji uspe, da se reši groznih klešč, s katerimi jo zagrabi ličinka ,vendarle ne more uiti. Najpozneje ob robu jame pade nanjo dež peščenih zrn, ki jih je volkec s svojim širokim vratnim ščitom zagnal vanjo. Zopet pade na dno in v drugič se kleščam ne iztrže več.

Tudi med ribami je vrsta, ki na razne žuželke po vseh pravilih strelja. Kot izstrelke uporabljajo te ribe vodne kaplje, ki jih zaženejo z veliko silo in čudovito točnostjo proti plenu. Te ribe živijo samo v rekah in nizkem obmorskem vodovju Zadnje Indije, Indokine, severne Avstralije in Polinezije. Med vodnimi rastlinami skrite prežijo negibno na svoje žrtve. Kaplje, ki jih izstrelijo vanje žrtve omamijo, da padejo v vodo in tu jih ribe požrejo. Vodo izstreljujejo razbojnice skozi priprti gobec. Le redkokdaj se zgodi, da bi ne zadela cilja. Kitajci in tudi Evropci, ki žive v teh krajih, drže te ribe v svojih akvarijih in se zabavajo z njimi na ta način, da jim molijo žuželke na paličicah. Dostikrat pa se pri tem zgodi, da ustreli riba namesto v žuželko v oči opazovalca. Škode ni imel od tega seveda še nihče...

Tudi za obrambo proti sovražnikom uporabljajo nekatere živali streljanje. Naj zaključimo ta članek s primerom gosenic nekega gozdnega škodljivca. Te gosenice imajo nevarne sovražnike v nekih osah, ki polagajo svoja jajčeca v ličinke in gosenice drugih žuželk in zarod pozneje gosnico dobesedno od znotraj izžre. Toda gosenica pozna to oso in neredko se zgodi, da se ob njenem prihodu dvigne ter izprazni vanjo svoj želodec. Osa pobegne in gosenica je vsaj za trenutek rešena.

Sprejem v Florenci

Pred povratkom v Nemčijo se je nemški drž. kancelar Hitler ustavil v Florenci, kjer so priredili Mussoliniju in njegovemu gostu velik sprejem

Kralj nadzoruje letalstvo

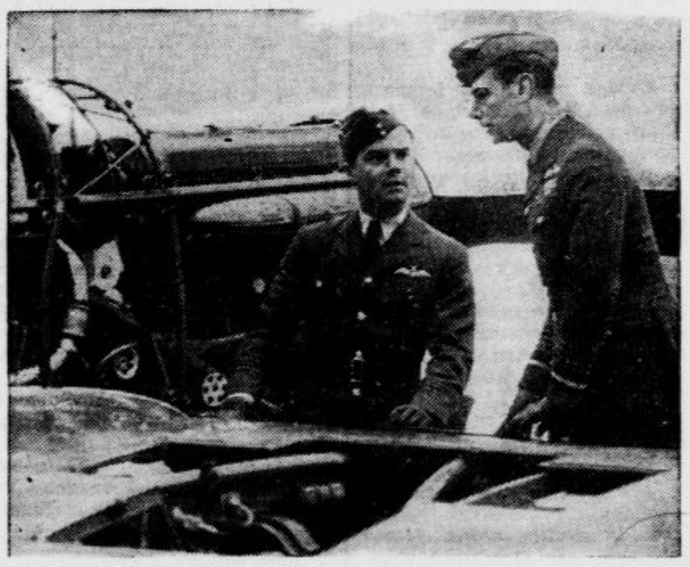

Angleški kralj Jurij VI. v razgovoru z letalskim častnikom angleške vojske

Peščen vihar nad Dansko

Nad Dansko divja zadnje dni silen severovzhodni vihar, ki prinaša s seboj ogromne množine peska. Ta pesek je na mladih setvah napravih velikansko škodo. Posebno hud je vihar na Jutlandu. Brzovlak iz Kodanja v Aalborg je obstal na odprti progi in ga je bila treba iz peska naravnost izkopati. V nekaterih krajih je zavoljo peska vladala takšna temota, da so morali ob belem dnevu prižgati luči. Na stotine avtomobilov je obtičalo na deželnih cestah, ker je pesek ustavil delovanje motorjev.

Tudi v Kodanju je vihar povzročil veliko škodo. Odkrival je strehe, odnašal opeko po zraku in ruval drevesa. Gasilci so v stalni pripravljenosti. Promet sicer kolikor toliko vzdržujejo, vendar pa morajo čete delavcev neprestano metati pesek s tirov.

Hladnokrvni uradniki

Posebno hladnokrvnost so pokazali uradniki neke banke v Canberri v Avstraliji.

Ko je bil obrat v banki baš najživahnejši, se je v kletnem prostoru poslopja vnel kup papirja in drugih odpadkov. Dim je kmalu napolnil vso hišo. Eden izmed uradnikov je takoj pozval gasilce, drugi, kakšnih dvajset po številu, pa so mirno nadaljevali svoje delo, kakor da se ni nič zgodilo. Njihova hladnokrvnost je vplivala, da ni prišlo do panike med strankami. Med tem so prišli gasilci, ki so požar kmalu obvladali.

ANEKDOTA

Slikar Adolf Menzel se je vse svoje življenje držal daleč od žensk. Nekoč so ga vprašali: »Kako to, da nimate za ženske srca?« Menzel je odgovoril: »Zato, ker imam zanje oko!«

VSAK DAN ENA

»Danes si ti na vrsti, da me uspavaš s pesmijo...«

(»Esquire«)

Kulturni pregled

Naša umetnostna obrt

(J. Karlovšek: Umetnostna obrt. Splošen razvoj in naš slog)

Delo arh. Karlovška, ki je te dni izšlo, ni kak suhoparen pregled razvoja umetnostne obrti, kompilacija tujih knjig, marveč je prav svojevrstno in izvirno delo. Njegova prednost je osobito v tem, da obravnava slovenski ornamentalni slog z zgodovinskega vidika in določa smernice za bodočnost slovenske umetne obrti. Pisec ni novinec na tem polju, saj je to že tretja knjiga o našem ornamentalnem slogu. Vsa njegova dosedanja dela so vzbudila mnogo zanimanja med obrtniki in tudi med znanstveniki. Tudi kot arhitekt se je z uspehom udejstvoval v tej smeri ter postal eden izmed najvidnejših propagatorjev naše narodne umetnosti v raznih obrtnih panogah.

G. Karlovšek se je popolnoma osvobodil predsodkov, izvirajočih iz raznih teorij, ki so tendenciozno poudarjale, da so osnove naše narodne umetnosti nemškega izvora. To naziranje je v temelju pogrešeno ter je danes tudi znanstveno že ovrženo in izpodbito. V tem pogledu je Karlovškova knjiga zelo poučna, ker izvaja našo narodno umetnost iz staroslovanske in so se piscu v tem pogledu dokazi na vsej črti posrečili.

Želeti je, da bi Karlovškovo prizadevanje našlo polno razumevanje pri nas in da bi njegova knjiga postala stalen priročnik vsega našega obrtništva. Obrtniki bodo našli v tem delu mnogo vzorcev za vse panoge, nadalje je knjiga prav primerno dopolnilo k učbenikom naših obrtnih nadaljevalnih šol, segel pa bo po nji pridno vsakdo, ki mu je razvoj naše domače ljudske umetnosti pri srcu. Posebno pohvalno je treba omeniti, da je Obrtniško društvo pokazalo polno razumevanje za važnost Karlovškega dela, ko je založilo ta izvrstni priročnik. Knjiga je že v prodaji in se dobi po vseh knjigarnah. **v. k.**

Zapiski

Dr. Fran Ilešić, Hrvatska dobrovolja. I. Popevka »Od kmetskoga stališa preštimanja«. V tej brošuri na 38 straneh se zagrebški vseuč. profesor, naš ugledni rojak dr. Fran Ilešić polemično bavi s stališčem svojega mlajšega tovariša dr. Franja Fanceva, kakor ga je zavzel v svojem delu »Hrvatska dobrovolja u popijevkama zdravicama i napitnicama prošlih vjekova« (Zbornik za narodni život, Jugoslav. akademija) in s spisom istega avtorja »Kmet — muž u hrvatskoj dopreporodnoj poeziji«. Prvi del brošure razpravlja o tem, ali je pesem »Od kmetskoga stališa preštimanja« res hrvatska ali ne? Prof. dr. Ilešić dokazuje, da je ta pesem, ki se je ohranila v rokopisni zbirki zlatarskega župnika Ladislava Forka, istovetna s pesmijo štajerskega stihotvorca Leopolda Volkmerja »Hvala kmetičkega stana ino tobačie trave« in da je ta slovenski tekst izvirnik, hrvatska zlatarska popevka pa njegova predelava. Pesem se je iz Slovenskih goric razširila na Hrvatsko in župnik Forko jo je samo nekoliko jezikovno preuredil ter ji dostavil eno samo kitico. Dr. Fancev je hotel pri »Popevki od kmetskoga stališa preštimanja« dokazati nje hrvatske kulturno-politične odlike, a dr. Ilešić sedaj zavrača njegove trditve z dokazom, da je ta hrvatska pesem slovenskega izvora. Zato je zanj tudi ta popevka »jedan dokaz više za našu narodnu zajednicu«. — V drugi razpravi se dr. Ilešić bavi sploh z duhom publikacije svojega kolege dr. Fanceva in z njegovim stremljenjem, da bi na podlagi zbirke župnika Forka dokazal specifično kajkavskega duha tu zbranih starih popevk. Dr. Ilešić kaže na raznih primerih in s prepričevalnimi citati udeležbo slovenske »dobre volje« v hrvatski »dobrovolji«, s čimer seveda izgube vrednost trditve dr. Fanceva, da je ta »dobrovolja« hrvatski specificum in hrvatski socialno-politični pojav, ki je pripravljal preporod. — Kritika prof. dr. Ilešića je izzvala dr. Fanceva, ki je eden izmed ideologov samohrvatskega gibanja, k vehementni repliki v »Hrvatskem dnevniku«. Tu je minule dni na celih straneh nagadal ne le dr. Ilešića marveč tudi njegove rojake in je zlasti pregreval štajersko-kranjski antagonizem, o katerem se je bledlo tudi ostarelemu Gjalskemu v zadnjih letih njegovega življenja. Zdi se, da je dr. Ilešić zadel v živo.

Iz mladinske literature. Dve knjigi, ki sta v zadnjem času obogatili izvirno slovensko mladinsko književnost, zaslužita posebno pozornost: Marije Jezernikove »Beli bratec« in Eda Deržaja »Rjavček«. Knjiga M. Jezernikove, že znane in priznane mladinske pisateljice, je izšla v založbi Belo-modre knjižnice z ilustracijami Hinka Smrekarja. Prav okusno opremljena, 160 strani obsegajoča knjižica vodi duha in posebej še domišljijo mladega čitatelja v živalski svet, predvsem pa v ptičje kraljestvo. Z iznajdljivo domišljijo in s pravim poetičnim občutjem pripoveduje pisateljica številne lepe in zabavne prigode iz sveta, ki ga obseva topla ljubezen do živali. V ospredju so zlasti ptice, ki so dale tej ljubki povesti njenega glavnega »junaka«, belega kosa. Gladko tekoča pripovedna beseda je na mnogih mestih izpopolnjena z liričnimi vložki, Hinko Smrekar pa je avtorico podprl s slikami, ki kažejo poleg znanja fantazijo in okus. Te podobe, reproducirane v zelenkasti in rdečkasti barvi dajejo knjigi M. Jezernikove še večjo vrednost. — Edo Deržaj je svojega »Rjavčka« spisal in narisal; tako je podaril mladini knjigo, ki ima s te strani le malo tekmovalk. Deržajev »Rjavček« je namenjen otrokom pod desetim letom in temu obzorju se prilegajo slike in besedilo. Zabavna in mikavna zgodba, ki takisto združuje naravo in usodo z živalskim svetom, bo nedvomno našla obilo hvaležnih čitateljev, ki bodo uživali zdaj v veselem pripovedovanju, zdaj v nič manj vedrih in humornih slikah. Knjiga je natisnjena z velikimi črkami, kakor bi jih sploh želeli pri mladinskih izdajah. Založila jo je založba »Pikapolonca« v Ljubljani.

Proza Franceta Bevka »Beda« je izšla v prevodu Toneta Potokarja v prvi številki 54. knjige »Srpskega književnega glasnika«. V istem zvezku so objavljene štiri nove pesmi Jovana Dučića, izmed ostalih prispevkov pa omenjamo prvi del razprave Božidara Kovačevića o bosenskih bogomilih in članek Dragana Miličevića »Britansko carstvo i njegove savremene karakteristike«. V petitnem delu zvezka so zanimivi izvlečki iz francoskih revij o Gabrielu d'Annunziu.

O slovaško-slovenskih kulturnih vezeh je priobčil praški slovaški mesečnik »Elán« članek Josefa Ambruša »Naše spojivá so Slovincami«. Članek prikazuje splošne kulturne razmere pri Slovencih in ob koncu z obžalovanjem ugotavlja, da Slovaki tako malo poznajo slovensko literaturo. »Pričakujemo, da se bo vsaj letos ob dvajsetletnici Cankarjeve smrti lahko pojavil na knjižnem trgu soliden izbor iz dela tega klasika slovenske proze, še več, da si kmalu najde duše, ki ga bodo rade in z razumevanjem sprejele. S tako izmeno se bomo prepričali o marsikateri duhovni potezi, ki nas vzajemno spaja s tem visoko kulturnim narodom in bomo skupaj spoznali, kaj lepega že imamo in v čem še moramo dohiteti druge.« Tako končuje Ambruš svoj sestavek.

Bolgarske novele v slovenskem prevodu. Tone Potokar, ki je svoje delo za spoznavanje srbske literature med Slovenci in slovenske v Beogradu razširil še na etike z Bolgari, je pripravil za »Mohorjevo knjižnico« 232 strani obsegajočo zbirko »Bolgarske novele«. V uvodu podaja prevajalec oris razvoja bolgarske proze in karakteristiko avtorjev, ki so zastopani v tej antologiji. Nato slede njegovi prevodi izbranih novel Ivana Vazova, Aleka Konstantinova, Georgija Stamatova, Antona Strašimirova, Elina Pelina, Jordana Jovkova, Georgija Rajčeva, Mihajla Kremena, Dore Gabe, Damjana Kalfova, Nikolaja Rajnova, Čavdarja Matafova, K. Petkanova, Ane Kamenove, Vlad. Poljanova, Svetoslava Minkova, Angela Karalijčeva, Ilijča Volana in Orlina Vasiljeva. Poznavalec bolgarske literature bo že po teh imenih sklepal, da so zastopane vse važnejše smeri in vsa pomembnejša imena. Knjiga »Bolgarske novele« se uvršča med hvale vredne književne izraze bratskih odnošajev med Jugosloveni in Bolgari.

SPORT

Vičani bodo spet imeli goste

V nedeljo prijateljska tekma: ZET (Zagreb) — Reka

Agilni Vičani nam za nedeljo 15. t. m. spet pripravljajo lepo nogometno tekmo. To pot so povabili v goste dobro enajstorico SK ZETa iz Zagreba. Ta klub je v Ljubljani neznan, po kritikah zagrebških sportnih listov sodeč pa spada med prve klube zagrebške podsavezne lige. Trenutno je na drugem mestu tega razreda in zaostaja za prvakom, tukaj že znano Viktorijo, le po razliki golov. V spominu nam je še gostovanje Viktorije in njena lepa igra. Če tedaj vemo, da SK ZET zaostaja za njo le po slabši razliki golov, si pač lahko ustvarimo približno sliko o nogometnem znanju te enajstorice. Pohvaliti moramo ta korak Vičanov, ki nudijo vselej takrat, kadar, ni v Ljubljani nobene večje nogometne prireditve, vsaj delno razvedrilo vsem onim ljubiteljem tega sporta, ki komaj pričakujejo nedeljskih prireditev. Dolžni smo, da klubu v tem delu pomagamo in ga podpremo v njegovem stremljenju, in sicer najbolj tako, da v čim večjem številu posetimo take prireditve, ki so združene z velikimi stroški. Upamo, da bodo tudi Vičani zastavili vse sile, da bodo proti enajstorici ZET-a dosegli čim častnejši rezultat.

Ljubljana II. v Trbovljah

Za to nedeljo je trboveljski Amater povabil v goste drugo garnituro SK Ljubljane. V tej enajstorici igrajo trenutno sami stari in preizkušeni igralci, ki so še do pred kratkim nastopali v ligaških tekmah. Domačini bodo morali napeti vse sile, če bodo hoteli proti njim doseči vsaj časten rezultat.

Trboveljsko občinstvo vabimo, naj v čim večjem številu obišče to prireditev. **Tekma bo ob 16. na igrišču SK Amaterja.**

Celjski nogomet

V nedeljo 15. t. m. se bo pričela na Glaziji v Celju drugorazredna prvenstvena tekma med SK Laškim in SK Hrastnikom, ob 16.30 pa finalna prvenstvena tekma med SK Celjem in ČSK. Tekma med Čakovčani, ki branijo prvo mesto v tabeli, in Celjem, ki tvori repek na tabeli, bo zelo važna, ker bi utegnili Celjani z morebitno zmago povzročiti velike izpremembe na vrhu tabele. Čakovčani bodo gotovo napeli vse sile, da dosežejo časten rezultat, kar pa ne bo baš lahko, ker bodo Celjani nastopili v okrepljeni postavi in se skušali po zadnjih neuspehih in razočaranjih rehabilitirati. Nedeljsko srečanje bo vsekakor zelo zanimivo. — V nedeljo ob 15 se bo začela v Žalcu drugorazredna prvenstvena tekma med SK Žalcem in SK Jugoslavijo iz Celja.

Pester spored

na igrišču ob Tyrševi cesti

ASK Primorje in SK Ljubljana priredita v nedeljo dne 15. t. m. na svojem igrišču ob Tyrševi cesti nogometno tekmo:

SK Slavija - SK Ljubljana komb.

v odmoru nogometne tekme pa lahkoatletske in težkoatletske nastope.

Pri težkoatletih bosta nastopila svetovna mojstra v težki atletiki Aleks. Schuzl, mojster Estonije, Teodor Beck, mojster Jugoslavije v Ameriki in Vitez Saša Bogatir iz Tihog Dona.

Težkoatleti bodo predvajali: borbo z bikom, držanje z rokami, poteg dveh avtomobilov itd. Razen tega se bo dal Vitez živ zakopati 2 metra globoko, kjer bo ostal pol ure.

Program bo zelo zanimiv in pester, tako da bo publika vsetransko prišla na račun.

V nekaj vrstah

V sredo so se v Pragi začele

tekme v sabljanju Male antante

in sicer najprej v floretu. **Češkoslovaška je premagala Jugoslavijo z 10 : 6.** Od Čehoslovakov je zmagal Fras 4krat, Kakos 3krat, Kirchmann 1krat, in Vohřizek 2krat. **Od Jugoslovenov pa Tretinjak in Mažuranić po 2krat, Pengov in Marion po 1krat.** Rumunija je zmagala nad Češkoslovaško z 9 : 7. **Rumunija je nato premagala Jugoslavijo s 13 : 3. Od Jugoslovenov so zabeležili Mažuranič, Ferlan in Tretinjak po 1 zmago. Izid tekmovanja po prvem dnevu je tale: Rumunija 2. Češkoslovaška 1.**

Zagrebški nogometni mogotci so spet dvignili

vik in krik proti Beogradu

in nogometnemu savezu. Povod je dal slučaj Šipoša, znanega igralca Gradjanskega, ki ga je ta nedavno pripeljal iz Francije in mora pred verifikacijo plačati zanj še težke tisočake, pa so ga sedaj ob priliki meddržavne tekme z Rumunijo v Bukarešti — baje s posredovanjem saveznega kapetana Popovića — že spet kupovali dalje za enega izmed bukareštanskih klubov. Ker je pred kratkim pobegnil iz Zagreba v Beograd Concordijin igralec Eibl, je zdaj ta jobova vest o nameravanem odhodu Šipoša izzvala v zagrebški nogometni čaršiji, posebno pa pri Gradjanskem, ogromno razburjenje Gradjanski je imel takoj izredno sejo, na kateri je sklenil, da za primer, če je vse res, kar pišejo in govorijo, od zdaj dalje ne bo dal nobenega svojih igralcev v državno reprezentanco in razen tega čimprej sklical občni zbor, na katerem bo zavzel dokončno stališče nasproti nogometnemu savezu. Ogorčenje je tem večje zaradi tega, ker naj bi bil nogometni klub Venus iz Bukarešte samo prehodni klub za Šipoša, ki naj bi se iz Rumunije po najkrajši poti vrnil v Beograd in okrepil zrahljane vrste BSK.

Češkoslovaški teniški savez je zdaj prav v zadnjem roku vložil

protest pri organizacijskem odboru

za Davisov pokal proti verifikaciji rezultata 3 : 2 za Jugoslavijo, ki pa po vseh okoliščinah nima skoraj nobenih izgledov, da bi uspel. Naš teniški savez je med tem že obvestil angleškega, ki bo postavil nasprotnike za naslednje kolo, o sestavi naše ekipe, ki bo dne 22. t. m. v Zagrebu nastopila proti Angliji. Določeni so Punčec, Mitić, Pallada in Kukuljević, zelo verjetno pa je, da bosta igrala samo Punčec in Mitić.

Nedeljsko tekmo v ligi med Gradjanskim in Ljubljano bo sodil sodnik Djoka Živković. — Mednarodno tekmo Italija - Jugoslavija, ki bo v nedeljo 22. t. m. v Genovi, je prevzel nemški sodnik Birlem.

Zdaj moramo za vsemi našimi in tudi tujimi listi zabeležiti slednjič tudi mi **majhno senzacijo z nogometne tekme,** ki se je primerila preteklo nedeljo na igrišču v Kotoru. Za prvenstveno nogometno tekmo domačega »Jugoslovena« in »Crnogorca« iz Cetinja je že več dni vladalo ogromno zanimanje med prijatelji obeh klubov. Razumljivo je, da je tekmo obiskalo tudi veliko število Cetinjcev. Tekma je bila zelo burna in v dogodke se je zelo pogosto vmešavalo tudi občinstvo. Med domačimi gledalci se je vneto udejstvoval tudi hud navijač zobar Lazar Bošković, dobrodušni 60letni gospod, ki pa v ostalem ni izpustil obiska nobene tekme. Moža so nekatere sodnikove odločitve proti koncu tekme tako razburile, da mu je naenkrat postalo slabo in se je zvrnil po tleh. Nezavestnega so z avtom odpeljali domov, prišel je zdravnik, toda Boškoviću ni bilo več pomoči. Umrl je, ne da bi se zavedel in niti ni izvedel, da je njegov klub zmagal nad Črnogorci s 3 : 1. Med kotorskimi sportniki je izzvala nenadna smrt simpatičnega nogometnega navijača splošno obžalovanje.

Še nekatera navodila za jubilejne dirke

Kolesarski pododbor Ljubljana nam je poslal v objavo še nekatera navodila za dirkače, ki se bodo udeležili jubilejnih dirk v proslavo 50 letnice slovenskega kolesarstva v nedeljo dne 29. maja t. l. (Podrobni razpis je »Jutro« objavilo že pretekli teden. Op. ur.) Prireditelji opozarjajo torej dirkače še na naslednje:

Pravico startati ima vsak dirkač, ki ima pravilno izdano legitimacijo »Kolesarskega saveza Jugoslavije« za leto 1938. Vsak dirkač vozi na lastno odgovornost in se mora strogo ravnati po policijskih cestnih predpisih. Kolesa morajo biti opremljena s sigurnimi zavorami na sprednjem in zadnjem kolesu, brez katerih bo dirkaču start zabranjen. Dirkač, ki se bo med dirko količkaj poslužil vodstva tretje osebe (bodisi motorista, avtomobilista ali kolesarja) razen sovozača, bo takoj diskvalificiran. Na obratni točki bo moral vsak dirkač oddati kontrolni kupon, ki ga bo prejel na startu. Morebitni protesti se bodo morali vložiti najkasneje pol ure po končani dirki z vlogo 25.— din prireditveni komisiji, kateri znesek se bo v primeru, če bo pritožnik dokazal upravičenost pritožbe, vrnil, sicer pa zapadel v korist prireditelja. Vpisnina k dirki je določena na din 5.— za juniorje, din 10.— pa za glavne dirkače; za garancijo nahrbtne številke se bo pobiralo še din 5.—, ki se pa po oddaji vrnejo. Iste nahrbtne številke obdržijo dirkači tudi za popoldanski nastop na dirkališču. Omenjeno vpisnino je smatrati tudi za popoldanske dirke. Dirkači se morajo javiti prireditveni komisiji najmanj 1 uro pred pričetkom dirk dopoldne in popoldne. Vsak dirkač se mora pokoriti odredbam prireditvene komisije, sicer bo izključen iz tekmovanja in izročen v postopek pristojnim instancam.

Posebna navodila za dirkališčne dirke:

Dirkalna kolesa morajo biti brez zavor, brez krilatih matic s fiksnim tekom (Musslauf). Prehiteva se z desne strani. Na notranji strani krogove črte je prepovedano voziti. Tudi je prepovedano vozača kakorkoli ovirati ali mu zapirati pot. Opuščanje krmila v teku vožnje se kaznuje z diskvalifikacijo. Prav tako se izloči dirkač, ki bi se nedostojno vedel ali se ne pokoraval prireditveni komisiji. Vpisovanje dirkačev k posameznim točkam na dirkališču se zaključi pol ure pred začetkom dirk, zato se morajo vpisati vsaj 1 uro pred pričetkom.

Prijave k cestnim dirkam se sprejemajo do vključno 25. t. m. pri tvrdki Jax in sin, Ljubljana, Gosposvetska cesta 2. Kasnejše prijave se ne bodo upoštevale.

SK. Slovan. Drevi ob 20. članski sestanek v gostilni Malis.

SK. Svoboda Ljubljana. Danes obvezen trening. Ob 19. članski sestanek v Delavski zbornici.

SK. Slavija. Drevi v lokalu sestanek nogometne sekcije. Vsi točno in sigurno! Ob 20.30 izredna odborova seja. Prosim vse gg. odbornike, da se je zaradi važnosti sigurno udeleže!

STK Moste. Drevi ob 20. sestanek, ki se ga morajo udeležiti vsi aktivni nogometaši in odborniki. Kdor bo neupravičeno izostal, ne bo prišel več v poštev.

Vestnik ZKD

Ven v naravo!

Naši vodilni društveniki morajo delo v naših društvih vedno prilagoditi posameznim letnim časom.

Društveniki in člani so se gotovo že malce naveličali dela med štirimi stenami dvoran. Tudi obiskovalci naših gledaliških iger, koncertov, akademij in telovadnih nastopov si žele spremembe. Organizirajmo zato skupni pohod vseh društvenikov v naravo, naj bo to že majniški izlet ali naj ima kak drugi naziv. Izlet se da prirediti po železnici, z avtobusi, na vozeh, s kolesi, najbolj enostavni pa so pešizleti. Tu je omogočena udeležba vsem brez posebnih stroškov. Za cilj si bomo izbrali kako prijetno izletniško točko, ne preveč oddaljeno. Odbor, ki pripravlja društveni pešizlet mora nekatere podrobnosti pravočasno in vestno urediti. Ni dovolj, če izlet razglasimo, pa nismo izvedli potrebnih priprav. Na cilju bo treba poskrbeti za zakusko, urediti pravočasno primeren prostor, kjer se naj naši člani po mili volji predajo soncu in temeljito odpočijejo. Šele nato bomo pričeli s programom. Ta naj bo na izletu le vedrega značaja in naj ne utruja niti izvajalcev niti gledalcev. V prerojeni pomladanski naravi lahko nastopijo vsi društveni oddelki: telovadci, pevci in drugi. Če bo kdo raztegnil harmoniko, bo na travniku vse bolj živo in razigrano. Zaplešite kolo in poskočite, da si pretegnete ude.

Sila dobre volje bodo prinesle na travnik raznoterosti. Pripravite star lonec, zavežite igralcu oči, pa naj potem »zbija lonec«, kakor imenujemo tako igro. Telovadne igre ne kažejo na prvi pogled nič posebnega, pa boste videli, da se bo naša izletniška družba ob njih kar neverjetno razigrala in bo sledila ob glasnem smehu vsakemu posrečenemu — še bolj pa ponesrečenemu koraku, zamahu ali udarcu. Pri izbiri iger ne boste v zadregi. Imamo jih na pretek, le pobrskajte za njimi v sokolskih knjižnicah.

Za kak četrt ure lahko pokličete članstvo tudi v zbor in vadite z njimi redovne vaje, s telovadci pa ponovite proste vaje. Na hitro roko izvedete kar malo akademijo.

Iznajdljivi voditelji bodo našli še sto in sto drugih možnosti, da prirede navzočim pester, izbran program. Omenjamo le: borilne igre, metanje, tek, odbojko, hazeno, razne druge igre z žogo itd. itd...

Naš izlet naj izzveni tudi v izpoved našega narodnega čustvovanja. Članstvo boste močno podžgali, ako stopa na čelu povorke zastavonoša z državno trobojko. Ko dospete na cilj pa dvignite trobojko na drog, da se »mavrica na tri pramence« vije nad našim članstvom. Skupno zapojte nekaj pesmi, ob zaključku naj pa zaori državna himna in »Pesem sokolskih legij!«... Društveniki bodo navdušeni in na prihodnji izlet boste pritegnili še one, ki so to pot izostali iz kakršnega koli vzroka.

Prireditelji bodo morali oskrbeti nekatere stvari, še pred odhodom z doma. Za primer slabega vremena bo treba najti v bližini dovolj strehe za vse naše izletnike. Prav je, če je v bližini možno dobiti kaj za pod zob. Nekateri ne nosijo s seboj radi brašna danes pa se dobi že itak povsod za majhen novec, zadovoljiva malica. Prav je tudi, če prednačijo društveni voditelji in prirede izlet brez alkoholnih pijač. Propagirajmo v naših društvih treznostno gibanje.

Enakost in bratstvo naj bosta vodilni načeli na skupnih izletih. Organizatorji naj zahtevajo od vseh, da opuste na skupnem izletu vse tisto, kar sicer loči posameznike. Zahtevajte skupen odhod na izletno točko. Strogi pa bodite tudi ob povratku. Ne dovolite brez utemeljenega razloga, da se ta ali ona skupina izletnikov ločeno vrača, ker bi to bila kršitev društvene discipline.

Imejte pri vsem izletu vedno le eno pred seboj: skupni izlet naj pridobi društvu vedno več članov. J. G.

Vsem okrožnim odborom in edinicam ZKD!

Namera ZKD prirediti ekskurzijo v Prago in druga važnejša kulturna in gospodarska središča ČSR bo morala na žalost odpasti. Po dvomesečnem prizadevanju in dopisovanju se nam ni posrečilo dobiti v Pragi primerno število prenočišč v času vsesokolskega zleta. Ker bodo zbrane te dni v Pragi več stotisočglave množice so že zdaj rezervirana vsa prenočišča v hotelih in raznih zavodih. Dobili smo sporočilo, da nam rezervirajo le okrog 50 prenočišč pri zasebnikih in da naj čimpreje sporočimo obvezne prijave. Pod takimi okolnostmi ni mogoče pristopiti k organizaciji ekskurzije, ki bi bila posebno otežkočena tudi s tem, da bi udeleženci prenočevali na raznih krajih. Kako bi delovala organizacija take ekskurzije, je razumljivo vsakemu, ki pozna velemesto v takih dneh. Zato ZKD ni hotela in ne more prevzeti rizika take ekskurzije, ki naj bi bila prirejena pod tako neugodnimi pogoji.

Idejni tečaj smo deloma na željo nekaterih edinic, deloma pa tudi radi preobremenitve vsega odbora in sodelavcev ZKD z drugimi važnimi vprašanji preložili na jesen.

Vsem edinicam, ki so vas v zadnjih dneh naprosile, da naj jim, če je še možno, preskrbimo filme in predavanje g. konzula ing. Miňovskega o ČSR. sporočamo, da so filmi na razpolago samo še nekaj dni, in sicer za tista društva, ki so se pravočasno zanimala zanje.

Mladostno svež izgled

Vsaka žena, v poklicu kakor tudi v družbi, zna pravilno ceniti vrednost sveže in zdrave barve obraza. Kako lahko zamore s

KHASANA

RDEČILOM ZA USTNA IN LICA olepšati in pomladiti izgled svoje zunanjosti. Khasana rdečilo za ustna v 8 različnih barvnih tonih — za vsak lepotni tip primeren idealen ton. Khasana rdečilo za lica se razvije šele, ko se namaže na lice, v vsaki polti primeren, naraven in svež barvni ton. Enkratna uporaba dnevno zadošča. Odporno zoper slabo vreme, vodo in poljube!

RADIO

Podrobne sporede vseh evropskih radijskih postaj in obilo zanimivega branja dobite v tedniku za radio, gledališče in film »NAŠ VAL«, Ljubljana, Knaflijeva ul. 5.

Petek, 13. maja

Ljubljana 11: Šolska ura: Naše šolske pesmi (prof P. Kozina). — 12: Po naših logih in gajih (plošče). — 12.45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13.20: Opoldanski koncert Radijskega orkestra. — 14: Napovedi. — 18: Žena v kazenskem pravu (ga. dr. Donata Capuder). — 18.20: Koncert na wurliških orglah (plošče). — 18.40: Francoščina (dr. S. Leben). — 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Nac. ura: Stanovske prilike v Hrvatski za časa Zrinjsko-Frankopanske vstaje. — 19.50: Poročila o izseljencih. — 20: »V petek, trinajstega...« Večer za praznoverne ljudi. Sodelujejo Radijski orkester in člani rad. igr. družine. — 22: Napovedi, poročila. — 22.30: Angleške plošče.

Sobota 14. maja

Ljubljana 12: Revija plošč. — 12.45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13.20: Opoldanski koncert Radijskega orkestra. — 14: Napovedi. — 18: Za delopust igra Radijski orkester. — 18.40: Pogovori s poslušalci. — 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Nac. ura: Novine in javnost (g. L. Mrzel). — 19.50: Protituberkulozna propaganda (dr. Tomaž Furlan). — 20: Zunanja politika (dr. A. Kuhar). — 20.30: Plošče. — 21: Prenos Verdijeve opere Aida iz Firenze.

Beograd 16.45: Plošče in narodna glasba. — 20: Pesmi. — 21: Kakor Ljubljana. **Zagreb** 17.15: Orkestralni koncert. — 20: Pesmi in godba na pihala. — 21: Kakor Ljubljana. — **Praga** 19.20: Lahka glasba. — 21: Orkestralni koncert. — 22.15: Plošče. — 22.30: Ples. — **Varšava** 20: Koncert pevskega zbora in solistov. — 21.45: Bagatele. — 22.15: Orkester. — **Sofija** 17: Lahka, komorna, plesna in narodna glasba. — 20: Pesmi. — 20.45: Koncertna ura. — 21.40: Lahka godba in ples. — **Dunaj** 12: Dunajski simfoniki. — 15.50: Plošče. — 16: Vedre melodije. — 18.45: Plošče. — 19.30: Pevska ura. — 20: Orkester. — 21: Prenos opere Aida iz Firenze. — 24.15: Lahka glasba. — **Berlin** 20: Izlet v pomladno zelenje. — 22.30: Lahka in plesna muzika. — 24: Kakor Dunaj. — **München** 19.10: Pester spored. — 21: Kakor Dunaj. — **Stuttgart** 19.15: Iz operet in zvočnih filmov. — 20: Godba na pihala. — 20.20: Zabavni večer. — 22.30: Ples. — 24: Nočni koncert.

Ure, Schaffhausen, Omega, Doxa ter vsakovrstne ure od **Din 35.-** naprej.

Zlatnino prstane, obeske, ovratne verižice i. dr. v srebru iz 14 kar. zlata od **Din 70.-** naprej.

se dobi pri

KIFFMANN

LJUBLJANA Mestni trg 8. MARIBOR Aleksandrova 11.

V neizmerni žalosti naznanjamo, da nas je za vedno zapustila naša nadvse ljubljena mamica, stara mamica in tašča, gospa

ANTONIJA KOLBE roj. Peruzzi

vdova po poštnem upravitelju

v četrtek ob 4. zjutraj v 74. letu starosti, previdena s sv. zakramenti.

Blagoslov blage pokojnice bo v soboto ob 10. dopoldne pred hišo žalosti v Litiji, nakar bo trupio prepeljano v Ljubljano in bo po blagoslovu v kapelici pri Sv. Križu ob 15.30 položeno k večnemu počitku.

LITIJA, dne 12. maja 1938.

ŽALUJOČI OTROCI IN OSTALI SORODNIKI

NAPOLEONOVA TAJNA LJUBEZEN

11

Zgodovinski roman

To je bil res da šele korak, prvi začetek, odvisen od vseh mogočih vojnih naključij, a vendar je ta začetek dokazoval, da cesar ne pozablja svoje obljube. Ko je Marija Walewska zvedela o tem, je čutila, kako se ji počasi vrača mir v srce. Spet je mogla brez grenkobe misliti na Napoleona.

Grofica je živela v tem stanju pomirjenja, ko je nekega večera prihitela njena stara spletična Daša ni ji naznanila, da sta višji dvorni maršal in neki drugi častnik pravkar siloma vdrla v hišo.

»Naj prideta«, je rekla Marija Walewska...

Duroc je stopil pri vratih v kraj in spustil spremljevalca naprej. Ta je odložil klobuk in plašč.

Bil je Napoleon.

»Vi tukaj?«

Glas ji je trepetal. Cesar je stopil prav do nje.

»Saj moram priti, Marie, ko tebe ni več k meni. Mar si menila, da sem te pozabil? Misel nate me niti za trenutek ne zapusti... In zdaj moraš biti zadovoljna z menoj. Storil sem marsikaj takega, da ti mora biti po godu.«

Nato je stopil še bliže in dodal:

»Ali si še huda name?«

Podala mu je roko... Vzel je drobno ročico, prepreženo z nežnimi žilicami, in si jo položil na srce.

Ob tej toli nežni in pri takem možu tako nepričakovani kretnji je grofica prebledela. Njene oči so se zaprle... Duroc se je bil tenkočutno odstranil.

Odslej je prihajal Napoleon sleherni dan.

Grof Walewski je bil zapustil Varšavo in šel ogledovat svoja posestva na Poznanjskem, ki so jih bile pruske čete razdejale.

Čeprav je bila Marija Walewska nemirna in čeprav jo je pekla vest, se vendar ni več odtezala nežnostim svojega ljubimca, ki jo je skušal pomiriti in postajal v njeni navzočnosti plah kakor deček.

V teh dveh tednih pred svojim odhodom k vojski se je ukvarjal bolj z Marijo Walewsko kakor s svojimi vojaškimi načrti, in Duroc ga je mnogokrat našel slonečega z glavo med dlanmi, pred zemljevidom, ki ga ni niti pogledal, zakaj njegove misli so bile pri ženi, ki mu je polnila srce.

Napoleon jo je prosil, naj prisostvuje še nekaterim sprejemom. Hotel jo je videti pod žarečimi lučmi, v blišču njene mladosti in njene nežne lepote. Marijina miloba in njen smehljaj sta mu dobro dela, ko je opravljal težke posle svojega cesarskega dostojanstva. Privolila je, dasi nerada. Pretirano spoštljivi sprejem, ki ji ga je pripravilo poljsko plemstvo, ta dokaz skritega navdušenja za novo Estero, jo je navdajal s sramom in zadrego. Vsi so se vedli proti nji kakor proti vladarici. Moževi sestri, kneginja Jablanowska in grofica Birgendska, sta bili med varšavskimi visokimi damami prvi, ki sta jo obdali z obzirnim spoštovanjem in pohvalili njeno ravnanje. Braniti se ji ni bilo treba, kajti spričo njene skromnosti in tega, kar je bilo znanega o njeni skrivni muki, ji niti nevoščljivost ni vedela kaj očitati.

Ta čas so se na Vzhodnem Pruskem zbirale ruske čete pod Bennigsenovim poveljstvom. Napoleon jim je hotel sredi zime zadati nepričakovan udarec, ki bi utegnil končati vojno, in je dal vojski povelje za pohod.

Njegovo poslednje snidenje z Marijo Walewsko je bilo polno ljubeče vdanosti. Le nerad jo je zapuščal, toda odhajal je, borit se zanjo. Šlo je za usodo Poljske. Če zmaga — in na to se je zanašal — ji v spoštovanju položi pridobljene lavorike k nogam... Obljubil je, da ji bo vsak dan pošiljal sla. Ganjena se mu je zahvalila... Ko jo je poslednjič stisnil k sebi in zapustil palačo, je šele začutila, kako močna je bila vzlic vsemu njena navezanost nanj. In storila je, česar doslej ni delala: jela je vpletati Napoleonovo ime v svoje molitve...

Prvi sli so prinašali samo poročila o uspehih. V vseh bojih so bili Francozi zmagovalci. Pripravljala se je velika bitka: bitka pri Ilavi. Bennigsen se je tamkaj z 80.000 možmi dvanajst ur upiral srditim Bessièresovim in Davoustovim napadom. Nazadnje, ob osmih zvečer, so plamenice, ki so jih prižgali na francoski črti, zasvetile umiku Rusov in širnemu polju mrtvih, ki ga je zagrinjal novi sneg.

Hvalnico, ki jo je zapovedal Napoleon, so peli v poljskih cerkvah brez veselja, kajti stvar je bila vzlic zatrdilom vojnih poročil še neodločena. Vojne nikakor ni bilo konec. Narobe, treba je bilo ostati v zimoviščih, pripraviti polke za nadaljevanje pohoda in preložiti odločitev na kasnejši čas.

To pot Marija Walewska ni dobila sporočila po slu. Duroc je sam prišel k nji. Cesar, ki se je bil nastanil v Finckensteinu in je tam čakal, da bi mogel nadaljevati operacije, jo je klical. Da je v skrbeh, razdražljiv, izmučen, je rekel Duroc; da ne more prebiti brez nje.

Višji dvorni maršal je bil utelešena odkritosrčnost in ni ničesar olepšaval: zanj je bila Ilova poraz. In Napoleon, tako daleč od svojih oporišč, z nepredirno Rusijo pred seboj, kjer so se zbirale neznane sile, da bi spomladi udarile nanj, je prvič v življenju čutil vse muke nemira.

Mariia Walewska je med Durocovim pripovedovanjem po burnem utripanju svojega srca spoznala, da se ni zmožna upreti Napoleonovi prošnji. Če bi bil Napoleon zmagovalec, bi bila gotovo odbila; kajti tak odhod iz Varšave je pomenil zanjo dokončno opustitev domačega ognjišča in priznanje svoje sramote. A zdaj, ko je bil Napoleon manj srečen, mu ni mogla odgovoriti: »ne!« Odločila se je še tisti mah in rekla Durocu, da je pripravljena in da odpotuje z njim jutri zjturaj.

Nato je šla k soprogu.

Pri tem svojem poslednjem koraku ni čutila ne obotavljanja ne slabosti. Čuvstvo, ki je bilo deloma bolestna radost mučenikov, deloma pa globoka zavest, da s priznanjem vsaj nekoliko odkupi, kar je storila, ji je krepilo dušo.

Ogovorila je starca, ki je bil najprej osupel in nato pobit. Ponižno, z enoličnim glasom, mu je povedal vse:

Mali oglasi

Službo dobi

Beseda 1 Din. davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanj si znesek 17 Din.

Frizerko ali frizerja

iščem z brivsko frizerskim obrtom v stalno službo, za lep kraj Slovenije. Anton Bombek, Grabonoš 71, Sv. Jurij ob Ščavnici. 11894-1

Natakarje

jelonoše potrebuje Hotel Ko-op, Gozd Martuljek pri Kranjski gori. Pismene ponudbe na upravo hotela. 11859-1

Restavracijska kuharica

perfektna ter zmožna samostojno voditi obrat kuhinje, stara do 45 let, dobi takoj mesto. Ponudbe s sliko na hotel »Novi svet«, Maribor 11842-1

Krojaškega pomočnika

sprejmem takoj. — Vidmar Ludvik, Trebnje. 11873-1

Frizerko

sposobno moč, po možnosti vešča nemščine, sprejme Salon Godina, Sv. Petra cesta 3, Ljubljana. 11881-1

Absolventa

tehnične srednje šole ali trgovske akademije, začetnika, ki obvlada popolnoma tudi srbohrvaški in nemški jezik, s prvovrstnimi referencami, išče svetovna zavarovalnica. — Ponudbe pod »Bodočnost 111« na ogl. odd. Jutra. 11792-1

Pisarniško moč

v Ljubljani bivajočo, hitro strojepisko in računarico, ki perfektno obvlada tudi nemščino in srbohrvaščino sprejmemo. Ponudbe pod šifro »Uradovanje« na ogl. odd. Jutra. 11821-1

Službe išče

Vsaka beseda 50 par, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. najmanjši znesek 12 Din.

Mlad mož

spreten in okreten, zna nemško in slovensko, želi primerne službe pomožnega delavca, sluge, raznašalca ali kaj podobnega. Je popolnoma neoporečne preteklosti, pošten, vesten in zanesljiv človek prijetne zunanjosti. Ponudbe pod šifro »Hvaležen za zaslužek« na ogl. odd. Jutra. 11820-2

Dekle

22 let, vajeno vseh del, želi mesto v pekarni ali podobno. Gre tudi k majhni družini. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Delovna 22«. 11864-2

Pouk

Beseda 1 Din. davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanj si znesek 17 Din.

Strojepisni pouk

Večerni tečaji, oddelki od 6. do pol 8. in od pol 8. do 9. ure zvečer. Vpisovanje dnevno od 6.—8. zvečer. Šolnina zelo nizka. Na razpolago 25 najrazličnejših pisalnih strojev. Posebni tečaj za starejše dame in gospode. Christofov učni zavod, Domobranska cesta št. 15-. 11875-4

Potniki

Beseda 1 Din. davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanj si znesek 17 Din.

Agilne zastopnike

za prodajo pražene in mlete kave, ki so dobro uvedeni v notranjosti dravske banovine, išče moderna pražarna KAFIR, Sarajevo, poštanski pretinac 95. 11851-5

Avto, moto

Beseda 1 Din. davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din Najmanj si znesek 17 Din

Avto zamenjam za motorno kolo

4-5 sedežni odprti športni voz dam za motor 250—500 ccm, tipe 1937. Ponudbe na ogl. oddel. Jutra pod »V dobrem stanju«. 11872-10

Več rabljenih avtomobilov

DKW limuzino in kabriolet PONTIAC, pripraven za taksi, CHEVROLET mod 1936, vsi limuzine, PACKARD 7 sed. etc. zelo ugodno proda po likvidacijskih cenah DKW zastopstvo J. Lovše, Tyrševa 35. Telefon 27-28. 11782-10

Kolesa

Kupci koles!

Oglejte si zalogo tvrdke JERŠE v javnem skladišču Turk, Kotnikova 12, poleg elektrarne. Telefon 30-73. 11875-11

Lepa vogalna parcela

ugodno naprodaj v bližini remize. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 11768-20

Stanovanje odda

Beseda 1 Din. davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din Najmanj si znesek 17 Din.

Stanovanje

kjer se sedaj nahaja trafika, oddam samo invalidu. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 11868-21

Enosob. stanovanje

v podpritličju, oddam. Pozive se: Igriška ul. 14-II. 11866-21

5-sobno stanovanje

oddam v vili, s poselsko sobo, verando in vsemi pritiklinami. Blizu centra in Tivolija. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 11804-21

INSERIRAJ V „JUTRU"!

Izgubljeno

Damska ura

zlata, se je izgubila od Starega trga 1 proti tromostovju, Prešernovi, Tyrševi, Celovški do Kersiča z monogramom, detelja in letnico 22. VII. 1935. Pošten najditelj se naproša, da proti nagradi vrne na ogl. odd. Jutra. 11878-28

Denarnica

z denarjem se je našla. Pokopališka ulica št. 35, Stražišča. 11879-28

Uhan

sem izgubila od Gorupove ulice do Frančiškanske. Pošten najditelj naj ga odda proti nagradi na policiji. 11889-28

Ženitve

Vsaka beseda 2 Din davek 5 Din za dajanje naslova 5 Din najmanj ši znesek 20 Din

Šivilja

učena kuhanja, z nekaj gotovine, želi poročiti gospoda z dobro službo. Prednost železničarji. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zvestoba«. 11905-25

Dopisi

»ZZ«

Pridi v sredo popoldan gotovo. 11862-24

Osamljena gospodična

želi spoznati drž. uradnika finega značaja, od 28—38 let. Ponudbe poslati na ogl. odd. Jutra »Idealna ljubezen«. 11863-25

Dvignite v oglasnem oddelku dospele ponudbe.

Absolutno varnost. Brez otrok 777, Boljši drž. uradnik, Boljša, Center, Center Ljubljane, Čustvena, Dve osebi, Denarni zavod, Družica, Dober zaslužek, Dobro ohranjeno, Dobro obrestovanje, Ekonomičen, Gentleman, Gorenisko, Gostilničar, Hmelj, Ideal, J. S. 1000, J. K., Krasno posestvo, Kavcija 3000, Kuharica, Lovski fox, Ljubljana 22, 15. maj, Medo, Medsebojna pomoč, Odkritosrčnost, Odmah, Nakupovalec, Novo življenje, Najboljši ponudnik, Putujem na morje, Posestnica, Praktikant, Periferija 999, Plačam event. tri mesece naprej, Prileten samec, Pomlad 5, Plačnik točen, Prometna točka 7, Promet, Prilika, Perica, Pošten 222, Priložnost, Popoldne 109, Poštena in zanesljiva, Pisarniška moč, Poštena Razliko doplačam, Rentabiliteta, Spreten, Stalno 77, Sposobnost 333, Stalno mesto, Samcat sem, Skladišče, Sportnik, Selitev 300.000, Srečen dom, Stanovanje v mestu, Solidna gradnja, Takoj v gotovini, Tekom maja, Ugodna prilika 555 Vdova, Vila, Vaša bodočnost, Vrata, Vestnost, Zanesljivost, Zadovoljno življenje, Zavarovalnica, Zanesljiva 32, Združenje, Zadovoljstvo, 555.

Razno

Beseda 1 Din. davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanj si znesek 17 Din

Od Vas je odvisno, da imate obleko vedno kot novo

zato jo pustite redno kemično čistiti ali barvati v tovarni

JOS. REICH

Ljubljana

Poljanski nasip 4-6

Pralnica — Svetlolikalnica

INSERIRAJ V „JUTRU"!

MOŠKE OBLEKE

prevzete od bivše trgovine J. MAČEK

prodajamo po ugodnih cenah

še DO KONCA TEGA MESECA.

Zglasite se v trgovini

P. MAGDIČ, Aleksandrova c. 1

Prodam

Beseda 1 Din. davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanj si znesek 17 Din.

Športni otroški vozček

malo rabljen, ugodno prodam. Naslov: Šiler, Ljubljana VII, Frankopanska ul. 11, pritličje. 11767-6

Otroški vozički

modeli skoraj popolnoma novi in kolesa poceni naprodaj pri »PROMET« (nasproti križanske cerkve). 11874-6

Kupim

Beseda 1 Din. davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanj si znesek 17 Din.

Transmisijo

cca 9.50 m, premer 60 do 75 mm z ležaji kupi parna žaga Rog d z o. z. Podstenica. Topli ce pri Novem mestu. 11648 7

INSERIRAJ V „JUTRU"!

Prvovrstna kolesa

najnovejši letošnji modeli, v največji izbiri že od Din 550 naprej. Nova trgovina, Ljubljana, Tyrševa cesta 36 (Dunajska c.) nasproti Gospodarske zveze. 11390-11

Stroji

Beseda 1 Din. davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din Najmanj si znesek 17 Din

Lokomobilo

12 do 150 KS, rabljeno ali samo le v prav dobrem stanju, z ogniščem za kurjavo z drobnim premogom, kupimo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Lokomobila 150«. 11809-29

Kapital

Beseda 1 Din. davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din Najmanj si znesek 17 Din

Peki, trgovci!

ki ne morete pravočasno izčrpati sklepov za moko, javite naslov na Ivan More, Ljubljana, poštni predal 173 11892-16

Bančno kom. zavod

MARIBOR

Aleksandrova cesta 40 kupi takoj in plača najbolje

hranilne knjižice bank in hranilnic

vrednostne papirje: 3% obveznice, bone, srečke, delnice itd.

valute vseh držav.

Prodaja srečk državne razredne loterije. 224-16

Lokali

Beseda 1 Din. davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din Najmanj si znesek 17 Din

Bufet s kuhinjo

v Zagrebu, velik promet, naprodaj nujno radi smrtnega slučaja. Prevzeti inventar za 17.000 din brez odstopnine. Vprašati: Zagreb, Draškovićeva 44, buffet. 11856-19

Posest

Beseda 1 Din. davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din Najmanj si znesek 17 Din

Parcele

v izmeri 500 kv. m — 1400 kv. m severni del Ljubljane sv. križki okraj, na prodaj. Poizve se v trgovini Mencinger, Ljubljana, Sv. Petra cesta 35. 11867-20

Sobo odda

Beseda 1 Din. davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din Najmanj si znesek 17 Din

2 opremljeni sobi

s posebnim vhodom, oddam. Šmartinska cesta 10. 11884-23

Lepo separirano sobo

za 1 ali 2 osebi takoj oddam. Sv. Petra cesta 62-I. 11886-23

Opremljeno sobo

s posebnim vhodom, oddam 1. junija stalnemu gospodu. Rožna ul. 3. 11887-23

Sobo

s posebnim vhodom v centru poceni oddam. Naslov v vseh posl. Jutra. 11309-23

Sobe išče

Opremljeno sobo

strogo separirano, v centru mesta, za dobo dveh mesecev, išče boljš. gospod. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Plačam«. 11882-23a

Iščemo glavne zastopnike

za Savsko, Dravsko, Moravsko, Dunavsko in Vardarsko banovino za prodajo najnovejšega preparata za varjenje vseh kovin. — Uporabljajo ga vse tovarne, avtogaraže, strojne, mehanične in ključavničarske delavnice, ladjedelnice itd. Pisati na poštanski pretinac 322, Beograd.

Tisoče zahval prejema »MORANA«

ČISTO SVINJSKO MAST

prvorazredno, standard-eksportno, v zabojih po 25 kg. neto, počenši od 100 kg.

razpošilja

G. Predović,

Vrhovčeva 10. Zagreb 2.

Umrl je naš srčno ljubljeni

SAŠA

naš up in naš ponos.

Pogreb bo v petek, dne 13. maja t. l. ob 15. uri iz pravoslavne cerkve Sv. Cirila in Metoda na pokopališče k Sv. Križu.

Prosimo tihega sožalja!

LJUBLJANA, dne 12. maja 1938.

JOVAN, GJURGJICA in DUŠAN HADŽI, starši in brat ter vse ostalo sorodstvo.

†

Zapustila nas je za vedno naša ljubljena soproga, sestra, teta in svakinja, gospa

JOSIPINA KOSIRNIK roj. POVHE,

soproga usl. E.C.Ž.

dne 12. t. m., po dolgi in mučni bolezni, previdena s tolažili sv. vere.

Pogreb bo v petek, dne 13. t. m. ob 5. pop. iz hiše žalosti, Kamniška ul. št. 14, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 12. maja 1938.

Žalujoči VINKO KOSIRNIK, soprog in ostalo sorodstvo.

†

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem naznanjamo tužno vest, da je preminula po težki in dolgotrajni bolezni v 36. letu svoje starosti naša ljuba mama, sestra, teta in svakinja, gospa

IVA GOSTIŠA roj. URBAS

POSESTNICA

Drago pokojnico bomo prepeljali iz hiše žalosti na pokopališče v Gor. Logatec.

Pogreb bo v soboto 14. maja 1938 ob 5. uri popoldne.

Žalujoči sin LOJZI in ostalo sorodstvo

Brez posebnega obvestila.

†

Vsem, ki so jo poznali po srcu in značaju, sporočamo, da nas je v četrtek zjutraj ob 2. po kratki bolezni v 76. letu svoje dobe zapustila naša nepozabna mati, gospa

Katarina Kosovel

roj. STRES,

vdova po nadučitelju.

Telesni ostanki pokojnice bodo položeni k večnemu počitku v petek, 13. maja ob 17. uri na tomajskem pokopališču.

Tomaj na Krasu, Ljubljana, Dunaj, dne 12. maja 1938.

ŽALUJOČI OTROCI IN OSTALO SORODSTVO

JANKO TIČEK IN NJEGOV OČE

84

»Čakaj,« si je mislil kmet, »če se podvizam, pridem ravno še na ono stran!« Zagnal se je in skočil na sredo deske. A prav tedaj se je očetu posrečilo, da jo je odtrgal, in — štrbunk! — je padel kmet v vodo!

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Adolf Ribnikar. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.